



Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2024. gada 6. martā
(OR. en)

7436/24

RC 8

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2024. gada 6. marts
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-ļas dok. Nr.:	COM(2024) 115 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS 2023. gada ziņojums par konkurences politiku

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2024) 115 *final*.

Pielikumā: COM(2024) 115 *final*



Briselē, 6.3.2024.
COM(2024) 115 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

2023. gada ziņojums par konkurences politiku

{SWD(2024) 53 final}

Saturs

1. Ievads	2
2. Valsts atbalsta noteikumu un Atveseļošanas un noturības mehānisma izmantošana ārējo ekonomisko satricinājumu negatīvās ietekmes mazināšanai	4
2.1. Krīzes un pārkārtošanās pagaidu regulējums	4
2.2. Pagaidu regulējuma valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku Covid-19 uzliesmojuma situācijā, pakāpeniskā atcelšana ir pabeigta	5
2.3. Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošana	5
3. Nodrošināšana, ka konkurences noteikumi joprojām ir piemēroti nākotnei: progress saistībā ar plašo politikas programmu	6
3.1. Pretmonopola un apvienošanās noteikumu un norādījumu atjaunināšana	6
Pieņemti noteikumi par horizontālās sadarbības nolīgumiem	6
Pagarināta Mehānisko transportlīdzekļu grupu atbrīvojuma regulas darbība	7
Pieņemta apvienošanās vienkāršošanas pakete	8
Pieņemtas Pamatnostādnes par ilgtspējas nolīgumiem lauksaimniecībā	8
Grupu atbrīvojuma nepagarināšana līnijasatiksmes konsorcijiem	9
Sākti sagatavošanas darbi pamatnostādnēm par LESD 102. panta piemērošanu	9
Turpinājās Regulas (EK) Nr. 1/2003 izvērtēšana	9
Noteikumu par tehnoloģiju nodošanas nolīgumiem izvērtēšana	10
3.2. Valsts atbalsta noteikumu un norādījumu atjaunināšana	10
Grozīta Vispārējā grupu atbrīvojuma regula	10
Pieņemta pārskatītā Vispārējā de minimis regula	11
Pieņemta pārskatītā PVTN de minimis regula	11
Pieņemti pārskatītie valsts atbalsta noteikumi lauksaimniecības, mežsaimniecības, zvejniecības un akvakultūras nozarē	11
Pieņemts IPCEI labas prakses kodekss	12
Kopīgs Eiropas forums, kas veltīts svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs	13
Pieņemtas interpretējošās vadlīnijas attiecībā uz Regulu (EK) Nr. 1370/2007	13
Izvērtējumi	13
4. Konkurences politikas izpildes panākšana ir palīdzējusi virzīties uz Komisijas galveno prioritāšu sasniegšanu	13
4.1. Konkurences politikas izpildes panākšana ir sekmējusi digitālo pārkārtošanos un spēcīgu un noturīgu vienoto tirgu	14
Pretmonopola noteikumu izpildes panākšana ir veicinājusi digitālo pārkārtošanos un spēcīgu un noturīgu vienoto tirgu	14

Apvienošanās kontrole ir veicinājusi digitālo pārkārtošanos un spēcīgu un noturīgu vienoto tirgu	16
Valsts atbalsta kontrole ir veicinājusi digitālo pārkārtošanos un vienotā tirgus noturību.....	21
4.2. Konkurences politikas izpildes panākšana ir veicinājusi zaļo pārkārtošanos	22
Pretmonopola politikas izpildes panākšana ir veicinājusi zaļo pārkārtošanos	22
Apvienošanās kontrole ir veicinājusi zaļo pārkārtošanos	23
Valsts atbalsta kontrole ir veicinājusi zaļo pārkārtošanos	23
4.3. Konkurences politika ir sekmējusi tādu ekonomiku, kas darbojas cilvēku labā	25
ES konkurences politikas ieguldījums inovācijā un maksājumu taisnīgumā.....	25
<i>Pretmonopola noteikumu izpildes panākšana finanšu pakalpojumu un apdrošināšanas nozarē</i>	26
<i>Apvienošanās noteikumu izpildes panākšana finanšu pakalpojumu nozarē.....</i>	26
Valsts atbalsta noteikumu izpildes panākšana finanšu pakalpojumu nozarē	27
Valsts atbalsts apdrošināšanas jomā	28
Valsts atbalsts valsts garantiju veidā.....	28
5. Sāka darboties jauni vienotā tirgus papildu instrumenti	28
5.1. Digitālo tirgu akts	28
5.2. Ārvalstu subsīdiju regula	31
6. Valsts atbalsta politikas ietekme uz vienotā tirgus integritāti un ES globālo konkurētspēju.....	33
6.1. Pārskats par 2022. gadā izmaksāto ar krīzi saistīto un ar krīzi nesaistīto valsts atbalstu	35
6.2. Valsts atbalsts krīzes laikos bijis ārkārtīgi svarīgs, bet izmantots piesardzīgi	42
6.3. Digitālās un zaļās pārkārtošanās un citu ES prioritāšu īstenošana	46
6.4. Labi funkcionējoša vienotā tirgus saglabāšana ar mērķi nodrošināt konkurētspējīgu ES ekonomiku	48
7. Konkurences noteikumu izpildes panākšanas ietekmes uz klientiem novērtēšana.....	49
8. Konkurences ĢD darba metožu modernizēšana atbilstoši pašreizējām un turpmākajām izpildes panākšanas vajadzībām	51
8.1. Digitālie organizācijas darba risinājumi	51
8.2. Datu analīze un tehnoloģijas	51
8.3. Pastiprināts trauksmes cēlēju rīks	52
9. Aizstāvības un informatīvie pasākumi, kas atbalsta konkurences politiku un izpildes panākšanu .	52
10. Konkurences politika Eiropas un pasaules kontekstā	53
10.1. Spēku apvienošana konkurences kultūras veidošanā Eiropas un pasaules mērogā	53
Politikas saskaņotības nodrošināšana ar Eiropas Konkurences tīkla palīdzību	53
Pastāvīgs un konstruktīvs iestāžu dialogs	53
10.2. Sadarbība konkurences politikas jomā visā pasaulē	53

Daudzpusējās attiecības	53
Divpusējās attiecības.....	54

1. Ievads

2023. gada ziņojumu par konkurenci Eiropas Komisija (“Komisija”) adresē Eiropas Parlamentam, Eiropas Savienības Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Tajā ir aprakstītas būtiskākās 2023. gada norises ES konkurences politikā un tās izpildes panākšanā.

2023. gads Eiropas Savienībai bija vēl viens sarežģīts gads. Pret Ukrainu vērstā Krievijas agresijas kara turpināšanās un augošā ģeopolitiskā spriedze mums vēlreiz atgādināja, cik cieša saikne pastāv starp dažādām pasaules vietām, tai skaitā ES un tās kaimiņvalstīm. Komisija ātri un apņēmīgi rīkojās, tostarp veica pasākumus valsts atbalsta jomā, lai mazinātu šo notikumu negatīvo ietekmi uz ES ekonomiku.

2023. gadā bija vērojamas arī pozitīvas norises; īpaši jāmin tas, ka ES ekonomika izrādījās noturīga pret ietekmi, ko radīja Krievijas agresijas turpināšanās pret Ukrainu. Līdz 2023. gada beigām ES enerģijas cenas bija nokritušās zem augstākā līmeņa, ko tās bija sasniegušas 2022. gadā. ES konkurences politika bija viens no daudzajiem instrumentiem, kas tika sekmīgi izmantoti, lai turpinātu reaģēt uz krīzi, atveseļot ekonomiku un īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos.

Digitālā revolūcija ir palīdzējusi uzņēmumiem paplašināt savu darbību pasaulē, turklāt tas attiecas uz visiem uzņēmumiem, ne tikai lielo tehnoloģiju uzņēmumiem. Digitalizācija virza visu ekonomikas nozaru izaugsmi. Taču strauja tirgus attīstība rada jaunas problēmas konkurences tiesību izpildiestādēm. Viena no galvenajām problēmām, ar ko Komisija saskaras gan pretmonopola, gan apvienošanās kontroles noteikumu izpildes panākšanas jomā, ir konkrēto tirgu definēšana gadījumos, kad tirgus attīstās dinamiski. Tāpēc Komisija 2023. gadā turpināja gatavot jaunu paziņojumu par tirgus definīciju. Šo tirgus norīšu un problēmu dēļ Komisija 2022. gadā arī sāka izvērtēt savas Regulā (EK) Nr. 1/2003¹ izklāstītās izmeklēšanas un lēmumu pieņemšanas pilnvaras, kas tai piešķirtas LESD 101. un 102. panta izpildes panākšanas nolūkā. Šis darbs turpinājās arī 2023. gadā. Komisija arī izstrādā jaunas pamatnostādnes par LESD 102. pantā aprakstīto izslēdzošo dominējošā stāvokļa ļaunprātīgo izmantošanu.

Pašlaik ciešai sadarbībai starp konkurences iestādēm dažādās jurisdikcijās ir vēl lielāka nozīme nekā jebkad agrāk. 2023. gada novembrī Komisija uzdeva ASV uzņēmumam *Illumina* atcelt ASV uzņēmuma *GRAIL* iegādi². Visu lietas izskatīšanas laiku Komisija uzturēja ciešus kontaktus ar ASV Federālo tirdzniecības komisiju, kurai bija līdzīgas bažas par konkurenci.

¹ Padomes Regula (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (dokuments attiecas uz EEZ) (OV L 1, 4.1.2003., 1. lpp.).

² Lieta M.10939 — *Illumina/GRail*.

Pasaulē un politikā vērojamās tendences radīja sarežģījumus arī valsts atbalsta politikas jomā. Par pamatu izmantojot krīzes pagaidu regulējumu³, Komisija pieņēma krīzes un pārkārtošanās pagaidu regulējumu (KPPR)⁴, lai aptvertu arī atbalsta pasākumus nozarēs, kas ir būtiskas pārejai uz neto nulles emisiju ekonomiku, saskaņā ar Zaļā kursa industriālo plānu. Lai gan ģeopolitiskās norises var apdraudēt ES intereses, ES ir jāpieturas pie valsts atbalsta kontroles pamatā esošās loģikas, proti, mērķa nepieļaut, ka valsts atbalsts apdraud vienoto tirgu. Konkurētspēju rada konkurence, nevis subsīdijas, un ar publiskajiem līdzekļiem nevajadzētu finansēt investīcijas, ko privātais sektors spētu veikt pats. Tāpēc KPPR noteikumi, kas ļauj sniegt atbalstu svarīgām nozarēm, ir ierobežoti laikā un ietver stingrus aizsardzības pasākumus. Tas, ka 2023. gada beigās beidza darboties daļa KPPR krīzes iedaļu un atlikušo krīzes iedaļu darbību plānots beigt 2024. gadā, ir spēcīgs signāls dalībvalstīm un uzņēmumiem šajā sakarā. Saskaņā ar Eiropadomes lūgumu Komisijai “ziņot Padomei par pašreizējās valsts atbalsta politikas ietekmi uz vienotā tirgus integritāti, kā arī uz ES globālo konkurētspēju”⁵ šajā ziņojumā ir sniegts visaptverošs pārskats un analīze par valsts atbalstu un tā ietekmi uz konkurenci vienotajā tirgū un uz ES konkurētspēju (sk. 6. iedaļu).

Komisija 2023. gadā ir parādījusi, kad un kā ES konkurences politika ir jāpielāgo, lai gan uzņēmumu, gan patērētāju labā saglabātu ES tirgus godīgus, konkurenciālus un atvērtus. Komisija turpinās to darīt arī turpmāk.

Turklāt kopš 2023. gada maija Komisija piemēro jaunus Digitālo tirgu akta (DTA)⁶ noteikumus, lai saglabātu digitālos tirgus atvērtus un sāncensīgus. Kā paredzēts DTA 35. pantā, vienlaikus ar šo ziņojumu tiek publicēts pilns ziņojums par darbībām, ko Eiropas Komisija veikusi 2023. gadā saistībā ar DTA. Papildus tam 2023. gada oktobrī stājās spēkā Ārvalstu subsīdiju regulā (ĀSR)⁷ paredzētie paziņošanas pienākumi, kuru mērķis ir novērst ārvalstu subsīdiju radītos tirgus izkropļojumus.

³ Komisijas paziņojums “Krīzes pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pēc Krievijas agresijas pret Ukrainu” (OV C 131I, 24.3.2022., 1. lpp.).

⁴ Komisijas paziņojums “Krīzes un pārkārtošanās pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pēc Krievijas agresijas pret Ukrainu”, 2023/C 101/03, C/2023/1711 (OV C 101, 17.3.2023., 3. lpp.).

⁵ Eiropadomes sanāksme (2023. gada 26. un 27. oktobris), EUCO 14/23, 22. punkta g) apakšpunkts.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/1925 (2022. gada 14. septembris) par sāncensīgiem un godīgiem tirgiem digitālajā nozarē un ar ko groza Direktīvas (ES) 2019/1937 un (ES) 2020/1828 (Digitālo tirgu akts) (OV L 265, 12.10.2022., 1. lpp.).

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2560 (2022. gada 14. decembris) par ārvalstu subsīdijām, kas izkropļo iekšējo tirgu (OV L 330, 23.12.2022., 1. lpp.).

2. Valsts atbalsta noteikumu un Atveseļošanas un noturības mehānisma izmantošana ārējo ekonomisko satricinājumu negatīvās ietekmes mazināšanai

2.1. Krīzes un pārkārtošanās pagaidu regulējums

2022. gada martā Komisija pieņēma krīzes pagaidu regulējumu (KPR)⁸, lai dalībvalstis varētu atbalstīt ekonomiku saistībā ar Krievijas agresijas karu pret Ukrainu. Sākotnējā KPR bija ietverts valsts atbalsts, kas paredzēts, lai pārvarētu tūlītējo ekonomikas krīzi, kuru izraisījis Krievijas iebrukums Ukrainā, piemēram, likviditātes atbalsts valsts garantiju un subsidētu aizdevumu veidā, atbalsts augsto enerģijas cenu kompensēšanai un pasākumi, kuru mērķis bija veicināt elektroenerģijas pieprasījuma samazināšanos. Krīzei attīstoties, KPR divas reizes tika grozīts — 2022. gada jūlijā un 2022. gada oktobrī.

2023. gada martā Komisija pieņēma krīzes un pārkārtošanās pagaidu regulējumu⁹. Šis regulējums ne tikai dod iespēju sniegt atbalstu krīzē, bet arī ļauj dalībvalstīm saskaņā ar Zaļā kursa industriālo plānu atbalstīt nozares, kas ir svarīgas pārejai uz neto nulles emisiju ekonomiku.

Konkrētāk, ar KPPR i) līdz 2025. gada 31. decembrim tiek pagarināta dalībvalstu iespēja paātrināt atjaunīgās enerģijas, enerģijas uzglabāšanas un rūpnieciskās ražošanas procesu dekarbonizācijas shēmu izvēršanu, ii) tiek grozīts minēto pasākumu tvērums, lai dalībvalstīm atvieglotu šādu shēmu izstrādi un padarītu tās iedarbīgākas, un iii) tiek ieviesti jauni pasākumi, kuri piemērojami līdz 2025. gada 31. decembrim un kuru mērķis ir vēl vairāk paātrināt investīcijas nozarēs, kas ir svarīgas pārejai uz neto nulles emisiju ekonomiku. KPPR dod iespēju, izmantojot shēmas vai individuālu atbalstu, sniegt investīciju atbalstu stratēģiskā aprīkojuma, proti, akumulatoru, saules enerģijas paneļu, vējturbīnu, siltumsūkņu, elektrolīzeru, oglekļa uztveršanas, izmantošanas un uzglabāšanas aprīkojuma, ražošanai, kā arī svarīgāko komponentu ražošanai un saistīto kritiski svarīgo izejvielu ražošanai un ieguvei, nepārsniedzot subsīdijas summu, ko saņēmējs varētu saņemt par līdzvērtīgu investīciju trešās valsts jurisdikcijā ārpus EEZ, vai summu, kas vajadzīga, lai stimulētu uzņēmumu veikt investīciju EEZ (tā sauktais finansējuma deficīts), atkarībā no tā, kura summa ir mazāka.

2023. gada novembrī pēc apspriešanās ar dalībvalstīm Komisija līdz 2024. gada 30. jūnijam pagarināja to iedaļu darbību, kas dalībvalstīm ļauj piešķirt ierobežotas atbalsta summas (2.1. iedaļa) un atbalstu augsto enerģijas cenu kompensēšanai (2.4. iedaļa), jo īpaši ņemot vērā enerģijas tirgu neaizsargātības turpināšanos¹⁰, ko energoietilpīgas nozares izjūt īpaši smagi.

2023. gadā Komisija saskaņā ar KPR un KPPR pieņēma 220 lēmumu (to vidū 91 lēmumu par grozījumiem), ar kuriem apstiprināja 147 valsts pasākumus, par kuriem bija paziņojušas 27 dalībvalstis.

⁸ Komisijas paziņojums “Krīzes pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pēc Krievijas agresijas pret Ukrainu” (OV C 131I, 24.3.2022., 1. lpp.).

⁹ Komisijas paziņojums “Krīzes un pārkārtošanās pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pēc Krievijas agresijas pret Ukrainu” (OV C 10I, 17.3.2023., 3. lpp.).

¹⁰ Komisijas paziņojums “Grozījums krīzes un pārkārtošanās pagaidu regulējumā valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pēc Krievijas agresijas pret Ukrainu” (OV C, C/2023/1188, 21.11.2023., 1. lpp.).

Dalībvalstu kopējais Komisijai paziņotais budžets šādiem valsts atbalsta pasākumiem bija aptuveni 77,94 miljardi EUR. Sīkāku informāciju par valsts atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar šiem diviem instrumentiem, skatīt šā ziņojuma 6. iedaļā.

2.2. Pagaidu regulējuma valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku Covid-19 uzliesmojuma situācijā, pakāpeniskā atcelšana ir pabeigta

Mazinoties koronavīrusa uzliesmojuma ietekmei, Komisija 2023. gadā sāka pakāpeniski atcelt pagaidu regulējumu, ar ko atbalsta ekonomiku Covid-19 uzliesmojuma situācijā (“pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem”)¹¹. Dažām iedaļām tika noteikts vēlāks beigu termiņš, ļaujot turpināt investīciju un maksāspējas atbalsta pasākumus līdz 2023. gada 31. decembrim¹². Turklāt pagaidu regulējums paredzēja elastīgu pāreju, jo īpaši iespēju līdz 2023. gada 30. jūnijam parāda instrumentus, piemēram, aizdevumus un garantijas, pārvērst un pārstrukturēt citos atbalsta veidos, piemēram, tiešajās dotācijās, ievērojot skaidrus aizsardzības pasākumus¹³.

2.3. Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošana

2023. gadā turpinājās *NextGenerationEU* iniciatīvas centrālā elementa – Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM)¹⁴ – īstenošana¹⁵. Tā mērķis papildus kohēzijas politikai ir veicināt dalībvalstu kohēziju, mazinot Covid-19 pandēmijas sociālās un ekonomiskās sekas, lai labāk sagatavotu ES turpmākiem izaicinājumiem, un to panākt, galvenokārt atbalstot zaļo un digitālo pārkārtošanos.

Vairums ANM finansēto pasākumu nav uzskatāmi par valsts atbalstu. Lielāko daļu no tiem pasākumiem, kas par valsts atbalstu ir uzskatāmi, dalībvalstis var īstenot tieši – vai nu saskaņā ar Grupu atbrīvojuma regulu¹⁶, vai saskaņā ar *de minimis* regulu¹⁷.

Tomēr par vairākiem pasākumiem tika paziņots, lai pirms to īstenošanas saņemtu Komisijas atļauju. Šajā nolūkā Komisija 2023. gada aprīlī publicēja atjauninātas valsts atbalsta norādījumu veidnes¹⁸, lai palīdzētu dalībvalstīm saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem izstrādāt atbalsta pasākumus, kas iekļaujami to nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos (ANP). Atjauninātās veidnes palīdz dalībvalstīm vieglāk izveidot valsts atbalsta pasākumus, kas veicina Eiropas zaļā kursa īstenošanu,

¹¹ Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/statement_22_2980

¹² Komisijas paziņojums “Grozījums pagaidu regulējumā valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pašreizējā Covid-19 uzliesmojuma situācijā” (OV C 423, 7.11.2022., 9. lpp.).

¹³ Komisijas paziņojums “Sestais grozījums pagaidu regulējumā valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pašreizējā Covid-19 uzliesmojuma situācijā, un grozījums pielikumā Komisijas Paziņojumam dalībvalstīm par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanai”, 2021/C 473/01, C/2021/8442 (OV C 473, 24.11.2021., 1. lpp.).

¹⁴ Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/IP_22_3131

¹⁵ Sk. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=lv

¹⁶ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014 (2014. gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (OV L 187, 26.6.2014., 1. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Komisijas Regulu (ES) 2021/1237 (OV L 270, 29.7.2021., 39. lpp.).

¹⁷ Komisijas Regula (ES) Nr. 1407/2013 (2013. gada 18. decembris) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam (OV L 352, 24.12.2013., 1. lpp.).

¹⁸ Sk. https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/rf-guiding-templates_lv

vienlaikus samazinot atkarību no Krievijas fosilā kurināmā un paātrinot zaļo pārkārtošanos, kā noteikts plānā *REPowerEU*. Komisija 2023. gadā pieņēma vairāk nekā 50 valsts atbalsta lēmumu par ANM finansētiem pasākumiem.

3. Nodrošināšana, ka konkurences noteikumi joprojām ir piemēroti nākotnei: progress saistībā ar plašo politikas programmu

3.1. Pretmonopola un apvienošanās noteikumu un norādījumu atjaunināšana

Pieņemti noteikumi par horizontālās sadarbības nolīgumiem

2023. gada jūnijā Komisija pieņēma pārskatītas horizontālo nolīgumu grupu atbrīvojuma regulas attiecībā uz pētniecības un izstrādes (PI) nolīgumiem¹⁹ un specializācijas nolīgumiem²⁰ (kopā sauktas par HNGAR), ko papildina pārskatītās Pamatnostādnes par horizontālajiem nolīgumiem²¹. Pārskatītie noteikumi sniedz atjauninātus norādījumus, kas palīdz uzņēmumiem novērtēt savu sadarbības nolīgumu saderību ar ES konkurences noteikumiem, arī par sadarbības veidiem, kas var veicināt digitālo un zaļo pārkārtošanos. HNGAR no LESD 101. panta 1. punktā noteiktā aizlieguma atbrīvo konkrētus konkurenci veicinošus pētniecības, izstrādes un specializācijas nolīgumus. Vienas no izmaiņām, kas ieviestas ar pārskatītajiem noteikumiem, ir paplašināta Specializācijas nolīgumu grupu atbrīvojuma regulas darbības joma, kurā nu ir ietverts vairāk daudzpusēju ražošanas nolīgumu veidu, un lielāka elastība tirgus daļu aprēķināšanā.

Pārskatītās Pamatnostādnes par horizontālajiem nolīgumiem ir atjauninātas, lai atspoguļotu jaunāko judikatūru un tiesībaizsardzības praksi. Tās ietver plašākus norādījumus par informācijas apmaiņu, arī par digitāliem apmaiņas veidiem, un par kopīgu pirkšanu, arī par atšķirību starp likumīgu kopīgu pirkšanu un pircēju karteļiem. Jaunā nodaļā sniegti norādījumi par konkurences noteikumu piemērošanu ilgtermiņa nolīgumiem.

¹⁹ Komisijas Regula (ES) 2023/1066 (2023. gada 1. jūnijs) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu dažām pētniecības un izstrādes nolīgumu kategorijām (OV L 143, 2.6.2023., 9. lpp.).

²⁰ Komisijas Regula (ES) 2023/1067 (2023. gada 1. jūnijs) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu dažām specializācijas nolīgumu kategorijām (OV L 143, 2.6.2023., 20. lpp.).

²¹ Komisijas paziņojums “Pamatnostādnes par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta piemērojamību horizontālās sadarbības nolīgumiem” (OV C 259, 21.7.2023., 1. lpp.).

Sadarbība ar konkurentiem - uz ko attiecas pārskatītie horizontālie noteikumi



Avots: Eiropas Komisija.

Pagarināta Mehānisko transportlīdzekļu grupu atbrīvojuma regulas darbība

ES ir īpašs režīms vertikāliem nolīgumiem mehānisko transportlīdzekļu nozarē — Mehānisko transportlīdzekļu grupu atbrīvojuma regula (MTGAR)²² —, kuras darbībai bija jābeidzas 2023. gada 31. maijā. 2023. gada aprīlī Komisija pagarināja MTGAR darbību par pieciem gadiem līdz 2028. gada 31. maijam. Komisija MTGAR termiņu pagarināja tikai par pieciem gadiem tāpēc, lai varētu laikus reaģēt uz tirgus norisēm, piemēram, tādām, kas izriet no transportlīdzekļu digitalizācijas, elektrifikācijas un jauniem mobilitātes modeļiem.

Komisija arī atjaunināja nozares papildu pamatnostādnes²³. Transportlīdzekļu ģenerēti dati kļūst par aizvien svarīgāku faktoru remonta un apkopes pakalpojumu sniedzēju konkurencē. Pārskatītās

²² Komisijas Regula (ES) Nr. 461/2010 (2010. gada 27. maijs) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu nolīgumu un saskaņotu darbību kategorijām mehānisko transportlīdzekļu nozarē (OV L 129, 28.5.2010., 52. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas Regulu (ES) 2023/822 (2023. gada 17. aprīlis), ar ko Regulu (ES) Nr. 461/2010 groza attiecībā uz piemērošanas periodu (OV L 102I, 17.4.2023., 1. lpp.).

²³ Komisijas paziņojums "Papildu pamatnostādnes par vertikālajiem ierobežojumiem nolīgumos par mehānisko transportlīdzekļu pārdošanu un remontu[,] un par mehānisko transportlīdzekļu rezerves daļu izplatīšanu" (OV C 138, 28.5.2010., 16. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas paziņojumu "Grozījumi Komisijas paziņojumā "Papildu pamatnostādnes par vertikālajiem ierobežojumiem nolīgumos par mehānisko transportlīdzekļu pārdošanu un

pamatnostādnes palīdzēs autobūves nozares uzņēmumiem novērtēt savu vertikālo nolīgumu saderību ar ES konkurences noteikumiem, vienlaikus nodrošinot, ka pēcpārdošanas pakalpojumu sniedzējiem, to vidū remontdarbniekiem, joprojām ir piekļuve transportlīdzekļu ģenerētajiem datiem, kas vajadzīgi remontam un apkopei.

Pieņemta apvienošanās vienkāršošanas pakete

2023. gada aprīlī Komisija pieņēma apvienošanās vienkāršošanas paketi. Tajā ietilpst i) pārskatītā Īstenošanas regula²⁴, ii) Paziņojums par vienkāršoto procedūru²⁵ un iii) Paziņojums par dokumentu nosūtīšanu²⁶. Paketes mērķis ir vienkāršot procesu, saskaņā ar kuru Komisija izskata neproblemātiskas apvienošanās (vienkāršoti gadījumi), un paplašināt šā procesa tvērumu. Ar to arī ir samazināts darījumu paziņošanai nepieciešamās informācijas apjoms un noteikts, ka parasti paziņojumus sniedz elektroniski. Paziņojumā ir sīkāk uzskaitīti apstākļi, kādos Komisija lietu, kas formāli kvalificējas vienkāršotai izskatīšanai, var izmeklēt saskaņā ar parasto izskatīšanas procedūru. Apvienošanās vienkāršošanas noteikumi stājās spēkā 2023. gada 1. septembrī.

Pieņemtas Pamatnostādnes par ilgtspējas nolīgumiem lauksaimniecībā

LESD 101. pants aizliedz tādus nolīgumus starp uzņēmumiem, kas ierobežo konkurenci, piemēram, konkurentu nolīgumus, kas palielina cenas vai samazina apjomus. Tomēr ar Regulas (ES) Nr. 1308/2013 (“TKO regula”)²⁷ 210.a pantu no šā vispārējā aizlieguma darbības jomas ir izslēgti daži ierobežojoši nolīgumi lauksaimniecības nozarē, ja šādi nolīgumi ir noteikti nepieciešami ilgtspējas standartu sasniegšanai. Pēc 2023. gada pirmajā pusē notikušās sabiedriskās apspriešanas²⁸ par pamatnostādņu, kas attiecas uz TKO regulas 210.a pantu²⁹, projektu Komisija pamatnostādnes 2023. gada decembrī pieņēma. Pamatnostādņu mērķis ir, paskaidrojot, kā izpildīt TKO regulas 210.a pantā izklāstītos izslēgšanas nosacījumus, un sniegt konkrētus piemērus, atvieglojot ilgtspējas nolīgumu pieņemšanu lauksaimniecībā.

remontu[,] un par mehānisko transportlīdzekļu rezerves daļu izplatīšanu””, 2023/C 133 I/01 (OV C 133I, 17.4.2023., 1. lpp.).

²⁴ Komisijas Īstenošanas regula (ES) [2023/914], ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 139/2004 par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju un atceļ Komisijas Regulu (EK) Nr. 802/2004 (OV L 119, 5.5.2023., 22. lpp.).

²⁵ Komisijas Paziņojums par dažu koncentrācijas darījumu vienkāršotu izskatīšanu saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 139/2004 par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (OV C 160, 5.5.2023., 1. lpp.).

²⁶ Komisijas paziņojums “Paziņojums saskaņā ar 3. panta 2. punktu, 13. panta 3. punktu un 20. un 22. pantu Komisijas Īstenošanas regulā (ES) 2023/914, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 139/2004 par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju un atceļ Komisijas Regulu (EK) Nr. 802/2004 (OV C 160, 5.5.2023., 1. lpp.).

²⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2117 (2021. gada 2. decembris), ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju, (ES) Nr. 1151/2012 par lauksaimniecības produktu un pārtikas produktu kvalitātes shēmām, (ES) Nr. 251/2014 par aromatizētu vīna produktu definīciju, aprakstu, noformējumu, marķējumu un ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību un (ES) Nr. 228/2013, ar ko ievieš īpašus pasākumus lauksaimniecības jomā attālākajiem Eiropas Savienības reģioniem (OV L 435, 6.12.2021., 262. lpp.).

²⁸ Sabiedriskā apspriešana par pamatnostādņu, kas attiecas uz ilgtspējas nolīgumiem lauksaimniecībā, projektu norisinājās no 2023. gada 10. janvāra līdz 24. aprīlim; sk. https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2023-sustainability-agreements-agriculture_lv

²⁹ Sk. https://competition-policy.ec.europa.eu/about/reaching-out/sustainability-guidelines-agri-food-supply-chain_lv

Grupu atbrīvojuma nepagarināšana līnijasatiksmes konsorcijiem

Līnijasatiksmes pakalpojumi ietver regulārus, pēc grafika veiktus kravu pārvadājumus, kas nav beramkravu pārvadājumi, konkrētā maršrutā. Tos regulāri nodrošina vairākas kuģošanas sabiedrības, kas organizētas konsorcijs. Konsorcijs grupu atbrīvojuma regula (KGAR) ļauj līnijasatiksmes uzņēmumiem sadarboties noteiktās robežās, nepārkāpjot ES konkurences tiesības. 2009. gadā, kad šis atbrīvojums tika pieņemts, tā galvenais mērķis bija veicināt sadarbību starp kuģošanas sabiedrībām, lai uzlabotu darbības efektivitāti, optimizētu kuģu izmantošanu un uzlabotu pakalpojumu kvalitāti. Tomēr pēc izvērtēšanas Komisija konstatēja, ka to konsorcijs skaits, uz kuriem attiecas KGAR, ir salīdzinoši mazs. Tāpēc KGAR lietderība un efektivitāte ir maza. Komisija nolēma nepagarināt grupu atbrīvojumu un ļaut tam beigties 2024. gada 25. aprīlī³⁰.

Sākti sagatavošanas darbi pamatnostādnēm par LESD 102. panta piemērošanu

2023. gada martā Komisija publicēja uzaicinājumu iesniegt atsauksmes par turpmākajām pamatnostādnēm par LESD 102. panta piemērošanu izslēdzošai rīcībai³¹. Pamatnostādnes atspoguļos ES judikatūru, kā arī plašo pieredzi, ko Komisija guvusi LESD 102. panta izpildes panākšanā. Komisija publicēs pamatnostādņu projektu, lai to nodotu sabiedriskajai apspriešanai, un rūpīgi izskatīs ieinteresēto personu sniegto informāciju.

Turpinājās Regulas (EK) Nr. 1/2003 izvērtēšana

Regulā (EK) Nr. 1/2003³² un tās īstenošanas aktā, Regulā (EK) Nr. 773/2004³³, ir noteikts procesuālais satvars, kura mērķis ir nodrošināt LESD 101. un 102. panta rezultatīvu un vienādu piemērošanu ES. Laika gaitā konkurences noteikumu izpildes panākšanā ir radušās jaunas grūtības, piemēram, tādas, kas saistītas ar ekonomikas digitalizāciju un pretmonopola izmeklēšanas sarežģītības pieaugumu. Pēc 2022. gadā notikušās sabiedriskās apspriešanas³⁴ Komisija 2023. gadā turpināja izvērtēšanu. Šajā nolūkā Komisija 2023. gada oktobrī organizēja darbsemināru, kurā piedalījās plašs ieinteresēto personu loks. Komisija ir arī pasūtījusi izvērtējuma atbalsta pētījumu. Visu izvērtēšanas laiku Komisija uztur sakarus ar valstu konkurences iestādēm (VKI).

³⁰ *Communication to the Commission, Expiry of Commission Regulation (EC) No 906/2009 of 28 September 2009 on the application of Article 81 (3) of the Treaty of the certain categories of agreements, decisions and concerted practices between liner shipping companies (consortia), 10.10.2023, C(2023) 6700 final.*

³¹ Uzaicinājums iesniegt atsauksmes par pamatnostādnēm par dominējošā stāvoklī esošu uzņēmumu īstenotu ļaunprātīgas izstumšanas praksi, spēkā no 2023. gada 27. marta līdz 24. aprīlim; sk.

https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13796-EU-competition-law-guidelines-on-exclusionary-abuses-by-dominant-undertakings_lv

³² Padomes Regula (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (dokuments attiecas uz EEZ) (OV L 1, 4.1.2003., 1. lpp.).

³³ Komisijas Regula (EK) Nr. 773/2004 (2004. gada 7. aprīlis) par lietas izskatīšanu saskaņā ar EK Līguma 81. un 82. pantu, ko vada Komisija (dokuments attiecas uz EEZ) (OV L 123, 27.4.2004., 18. lpp.).

³⁴ Sabiedriskā apspriešana par ES pretmonopola procedūras noteikumu novērtējumu; tā norisinājās no 2022. gada 30. jūnija līdz 6. oktobrim; sk. https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13431-EU-antitrust-procedural-rules-evaluation_lv

Noteikumu par tehnoloģiju nodošanas nolīgumiem izvērtēšana

Komisija 2022. gada novembrī sāka Tehnoloģiju nodošanas grupu atbrīvojuma regulas (TNGAR)³⁵ un ar to saistīto pamatnostādņu³⁶ izvērtēšanu. Šis darbs turpinājās visu 2023. gadu. Pamatojoties uz izvērtējumu, Komisija varēs izlemt, vai TNGAR termiņam būtu jāļauj beigties vai tas būtu jāpagarina, vai TNGAR būtu jāpārskata.

3.2. Valsts atbalsta noteikumu un norādījumu atjaunināšana

Grozīta Vispārējā grupu atbrīvojuma regula

2023. gada jūnijā Komisija pieņēma mērķorientētu grozījumu Vispārējā grupu atbrīvojuma regulā (VGAR), lai vēl vairāk vienkāršotu un paātrinātu atbalstu ES zaļās un digitālās pārkārtošanās procesam, vienlaikus nodrošinot vienotā tirgus darbību³⁷. Pārskatītā VGAR dod dalībvalstīm lielāku elastību valsts atbalsta pasākumu izstrādē un īstenošanā nozarēs, kas ir svarīgas pārejai uz klimatneitralitāti un neto nulles emisiju industriju. Tā arī palīdzēs paātrināt investīcijas un finansējumu tīro tehnoloģiju ražošanai ES saskaņā ar Zaļā kursa industriālo plānu³⁸.

Pārskatītā VGAR palielina un racionalizē iespējas piešķirt valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai. Papildus tam tā atvieglo atbalsta piešķiršanu svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs (IPCEI) pētniecības un izstrādes jomā un paplašina darbinieku apmācības un pārkvalifikācijas iespējas. Tā arī atvieglo atbalsta piešķiršanu regulētu elektroenerģijas, gāzes vai siltumenerģijas cenu veidā, ņemot vērā, ka tagad šī kategorija ir iekļauta VGAR darbības jomā. Pārskatītajā VGAR ir arī palielinātas paziņošanas robežvērtības vides aizsardzības atbalstam, kā arī pētniecības, izstrādes un inovācijas (PII) atbalstam. Turklāt pārskatītajā VGAR ir precizētas un racionalizētas iespējas piešķirt riska finansējuma atbalstu maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU). Ir arī precizēti un paplašināti noteikumi par fiksētajiem un mobilajiem platjoslas tīkliem svarīgās jomās, piemēram, ir paredzēta iespēja finansēt aktīvu mobilo aprīkojumu un ieviest jauni noteikumi par atvilces maršrutēšanas tīkliem. VGAR darbības termiņš ir pagarināts līdz 2026. gada beigām, un VGAR noteikumi ir saskaņoti ar pārskatītajām Reģionālā atbalsta pamatnostādņēm, Klimata, vides aizsardzības un enerģētikas atbalsta pamatnostādņēm, Riska finansējuma pamatnostādņēm, Pētniecības, izstrādes un inovācijas nostādņēm un Platjoslas pamatnostādņēm.

³⁵ Komisijas Regula (ES) Nr. 316/2014 (2014. gada 21. marts) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu tehnoloģiju nodošanas nolīgumu kategorijām (OV L 93, 28.3.2014., 17. lpp.).

³⁶ Komisijas paziņojums "Pamatnostādnes par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta piemērošanu tehnoloģiju nodošanas nolīgumiem" (OV C 89, 28.3.2014., 3. lpp.).

³⁷ Komisijas Regula (ES) 2023/1315 (2023. gada 23. jūnijs), ar kuru groza Regulu (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu, un Regulu (ES) 2022/2473, ar kuru, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu, dažu kategoriju atbalstu uzņēmumiem, kas nodarbojas ar zvejas un akvakultūras produktu ražošanu, apstrādi un tirdzniecību, atzīst par saderīgu ar iekšējo tirgu (dokuments attiecas uz EEZ), C/2023/4278 (OV L 167, 30.6.2023., 1. lpp.).

³⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam", COM(2023) 62 final.

Pieņemta pārskatītā Vispārējā de minimis regula

2023. gada decembrī Komisija pieņēma jauno Vispārējo *de minimis* regulu³⁹, savukārt iepriekšējās *De minimis* regulas darbības termiņš 2023. gada 31. decembrī beidzās. Ar regulu mazas atbalsta summas ir atbrīvotas no ES valsts atbalsta kontroles, jo tiek uzskatīts, ka tās neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un nerada un nedraud radīt konkurences izkropļojumus. Mazu atbalsta summu atbrīvojums no valsts atbalsta kontroles ievērojami samazina administratīvo slogu uzņēmumiem, jo īpaši MVU, un dalībvalstīm. Galvenās izmaiņas ir robežlieluma palielināšana līdz 300 000 EUR trīs gadu griezumā ar mērķi ņemt vērā inflāciju un obligāta *de minimis* reģistra ieviešana valsts vai ES līmenī ar mērķi palielināt pārredzamību. Saskaņā ar iepriekšējo regulu uzņēmumiem pašiem bija jāseko līdzi saņemtajam *de minimis* atbalstam, savukārt jaunajā *De minimis* regulā ir noteikts, ka visām dalībvalstīm no 2026. gada ir jāsniedz pilnīga informācija par piešķirto *de minimis* atbalstu centrālā valsts vai ES līmeņa reģistrā un jāpārbauda, vai, piešķirot jaunu atbalstu, netiek pārsniegts attiecīgais robežlielums.

Pieņemta pārskatītā PVTN de minimis regula

2023. gada decembrī Komisija pieņēma Regulu (ES) 2023/2832 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam, ko piešķir uzņēmumiem, kuri sniedz pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (PVTN)⁴⁰. Šī regula stājas spēkā 2024. gada 1. janvārī un aizstāj Regulu (EK) Nr. 360/2012⁴¹, kuras darbības termiņš beidzās 2023. gada 31. decembrī. Komisija nolēma palielināt PVTN *de minimis* atbalsta robežlielumu līdz 750 000 EUR vienam uzņēmumam, kas sniedz VTNP, jebkurā trīs gadu periodā.

Pieņemti pārskatītie valsts atbalsta noteikumi lauksaimniecības, mežsaimniecības, zvejniecības un akvakultūras nozarē

2023. gada janvārī stājas spēkā pārskatītā Lauksaimniecības grupu atbrīvojuma regula (LGAR) un pārskatītā Zivsaimniecības grupu atbrīvojuma regula (ZGAR), un Pamatnostādnes par valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos (Lauksaimniecības pamatnostādnes)⁴². Pamatnostādnes par valsts atbalstu zvejniecības un akvakultūras nozarē

³⁹ Komisijas Regula (ES) 2023/2831 (2023. gada 13. decembris) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam (OV L, 2023/2831, 15.12.2023., 1. lpp.).

⁴⁰ Komisijas Regula (ES) 2023/2832 (2023. gada 13. decembris) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam, ko piešķir uzņēmumiem, kuri sniedz pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (OV L, 2023/2832, 15.12.2023., 1. lpp.).

⁴¹ Komisijas Regula (ES) Nr. 360/2012 (2012. gada 25. aprīlis) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam, ko piešķir uzņēmumiem, kuri sniedz pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (dokuments attiecas uz EEZ) (OV L 114, 26.4.2012., 8. lpp.).

⁴² Komisijas paziņojums "Pamatnostādnes par valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos", 2022/C 485/01, OV C 485, 21.12.2022., 1. lpp.

(Zivsaimniecības pamatnostādnes)⁴³, ko Komisija apstiprināja 2022. gada decembrī, piemēro no 2023. gada aprīļa.

LGAR un ZGAR paplašina to pasākumu loku, kam piemērojams grupu atbrīvojums. Ar jaunajiem noteikumiem grupu atbrīvojums ir piemērots līdz 50 % gadījumu, par kuriem saskaņā ar iepriekšējo regulējumu būtu bijis jāziņo. Jaunās Lauksaimniecības pamatnostādnes un Zivsaimniecības pamatnostādnes atspoguļo Komisijas pieredzi lietu izskatīšanā, kā arī pašreizējās ES stratēģiskās prioritātes, jo īpaši kopējo lauksaimniecības politiku, kopējo zivsaimniecības politiku, Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un Eiropas zaļo kursu, stratēģiju “No lauka līdz galdam”, kā arī Biodaudzveidības stratēģiju. Pārskatītās Zivsaimniecības pamatnostādnes palīdz dalībvalstīm sasniegt vērienīgos ES zaļos mērķrādītājus, uzlabojot energoefektivitāti un mazinot klimata pārmaiņu ietekmi.

2023. gada oktobrī Komisija pieņēma grozījumu *De minimis* regulā attiecībā uz zvejniecības un akvakultūras nozari⁴⁴. Ar pārskatīto regulu *de minimis* atbalsta robežlielums vienam uzņēmumam trīs gadu periodā ir palielināts no 30 000 EUR līdz 40 000 EUR. Turklāt uz zvejas un akvakultūras produktu apstrādi un tirdzniecību vairs neattiecas Zivsaimniecības *de minimis* regula, bet gan Vispārējā *de minimis* regula.

Pieņemts IPCEI labas prakses kodekss

IPCEI paziņojumā⁴⁵ ir noteikti atbilstības un saderības kritēriji, ko Komisija piemēro, novērtējot valsts atbalstu, kurš piešķirts svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs (*IPCEI*). Vairākiem *IPCEI* piešķirtā valsts atbalsta novērtēšanas un pēc tam apstiprināšanas gaitā dalībvalstis un Komisija bija guvušas pieredzi *IPCEI* paredzēta valsts atbalsta novērtēšanā. Pamatojoties uz šo pieredzi, Komisija 2023. gada maijā sagatavoja labas prakses kodeksu *IPCEI* izstrādei⁴⁶, lai novērtēšanu racionalizētu. Šajā kodeksā nav pausta ne piemērojamā juridiskā nostāja, ne *IPCEI* tiešajiem dalībniekiem juridiski saistoša pieeja. Tas arī nerada nekādas papildu tiesības un neuzliek nekādus jaunus pienākumus.

⁴³ Komisijas paziņojums “Pamatnostādnes par valsts atbalstu zvejniecības un akvakultūras nozarē” (OV C 107, 23.3.2023., 1. lpp.).

⁴⁴ Komisijas Regula (ES) 2023/2391 (2023. gada 4. oktobris), ar ko attiecībā uz *de minimis* atbalstu zvejas un akvakultūras produktu apstrādei un tirdzniecībai groza Regulas (ES) Nr. 717/2014, (ES) Nr. 1407/2013, (ES) Nr. 1408/2013 un (ES) Nr. 360/2012 un attiecībā uz vienam vienotam uzņēmumam piešķirtā *de minimis* atbalsta kopējo summu, tā piemērošanas periodu un citiem jautājumiem groza Regulu (ES) Nr. 717/2014 (OV L, 2023/2391, 5.10.2023., 1. lpp.).

⁴⁵ Komisijas paziņojums “Kritēriji, pēc kuriem analizē saderīgumu ar iekšējo tirgu valsts atbalstam ar mērķi sekmēt svarīgu projektu īstenošanu visas Eiropas interesēs”, 2021/C 528/02 (OV C 528, 30.12.2021., 10. lpp.).

⁴⁶ *DG COMP Code of good practices for a transparent, inclusive, faster design and assessment of IPCEIs*, 2023. gada 17. maijs; sk. https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2023-05/IPCEIs_DG_COMP_code_of_good_practices.pdf.

Kopīgs Eiropas forums, kas veltīts svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs

2023. gada rudenī Komisija izveidoja Kopīgo Eiropas forumu, kas veltīts svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs (*JEF-IPCEI*)⁴⁷; tas pirmo reizi sanāca kopā 2023. gada 20. oktobrī. Šis forums, kas ir partnerība starp Komisiju un dalībvalstīm, aptver visu *IPCEI* dzīves ciklu, un tā mērķis ir palielināt *IPCEI* izstrādes, novērtēšanas (saskaņā ar spēkā esošajiem valsts atbalsta noteikumiem) un īstenošanas rezultativitāti, kā arī apzināt ES stratēģisko interešu jomas, kurās varētu īstenot *IPCEI* nākotnē. *JEF-IPCEI* šos mērķus pilda, labāk saskaņojot potenciālos jaunus *IPCEI* ar ES industriālajā stratēģijā noteiktajiem politikas mērķiem. *JEF-IPCEI* tiksies vairākas reizes gadā.

Pieņemtas interpretējošās vadlīnijas attiecībā uz Regulu (EK) Nr. 1370/2007

2023. gadā Komisija pieņēma interpretējošo vadlīniju attiecībā uz Regulu (EK) Nr. 1370/2007 par sauszemes sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām pārskatīto redakciju⁴⁸. Vadlīniju mērķis ir sniegt dalībvalstīm un ieinteresētajām personām papildu norādījumus par vairāku minētās regulas noteikumu piemērošanu, ņemot vērā pārmaiņas, ko nesusi Ceturtā dzelzceļa tiesību aktu pakete un attiecīgā ES tiesu judikatūra.

Izvērtējumi

Saskaņā ar Labāka regulējuma pamatnostādņēm Konkurences ĢD turpināja izvērtēt noteikumus par valsts atbalstu grūtībās nonākušām bankām⁴⁹ un atbalstu valsts garantiju veidā⁵⁰.

4. Konkurences politikas izpildes panākšana ir palīdzējusi virzīties uz Komisijas galveno prioritāšu sasniegšanu

Rezultatīva ES konkurences noteikumu izpildes panākšana, kas palīdz saglabāt tirgus disciplīnu, ir ļoti svarīga ES ekonomikas zaļajai un digitālajai pārveidei, kā arī tādas ekonomikas veidošanai, kas darbojas cilvēku labā. Turklāt konkurences noteikumu izpildes panākšana palīdz likvidēt atlikušos šķēršļus vienotajam tirgum un novērš tirgus ierobežojumus. Pēc savas būtības vienotais tirgus palīdz palielināt ES ekonomikas noturību, stiprinot stimulus investēt, radīt inovācijas, dažādot piegādes ķēdes un rast jaunas uzņēmējdarbības iespējas.

⁴⁷ [Joint European Forum for IPCEI - European Commission \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/e3000000/1/press-18476-1.pdf).

⁴⁸ Komisijas Paziņojums par interpretējošām vadlīnijām attiecībā uz Regulu (EK) Nr. 1370/2007 par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, 2023/C 222/01, C/2023/3978 (OV C 222, 26.6.2023., 1. lpp.).

⁴⁹ Komisijas Paziņojums par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu (...) atbalsta pasākumiem banku labā saistībā ar finanšu krīzi ("2013. gada banku darbības paziņojums") (OV C 216, 30.7.2013., 1. lpp.) un saistītie paziņojumi: 2009. gada Rekapitalizācijas paziņojums (2009/C10/03), 2009. gada Samazinātas vērtības aktīvu paziņojums (2009/C72/01), 2009. gada Pārstrukturēšanas paziņojums (2009/C195/04), 2010. gada Pagarināšanas paziņojums (2010/C329/07), 2011. gada Pagarināšanas paziņojums (2011/C356/02).

⁵⁰ Komisijas Paziņojums par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā (OV C 155, 20.6.2008., 10. lpp.).

4.1. Konkurences politikas izpildes panākšana ir sekmējusi digitālo pārkārtošanos un spēcīgu un noturīgu vienoto tirgu

Konkurences politika liek tirgiem labāk darboties patērētāju, uzņēmumu un sabiedrības labā, tāpēc tai ir izšķirīga nozīme ES centienos kļūt par globālu līderi digitālajā jomā. Digitālā pārkārtošanās būtiski ietekmē visus ekonomikas un sabiedrības aspektus. Stimulējot pārmaiņas un veicinot inovāciju, konkurences politika palīdz ES atraisīt visu digitālā laikmeta potenciālu. Pretmonopola noteikumu izpildes panākšana ir veicinājusi digitālo pārkārtošanos un spēcīgu un noturīgu vienoto tirgu.

Pretmonopola noteikumu izpildes panākšana ir veicinājusi digitālo pārkārtošanos un spēcīgu un noturīgu vienoto tirgu

Centrālais procesors (*CPU*) ir viens no galvenajiem jebkura datora komponentiem, tāpēc visai digitālajai nozarei ir ārkārtīgi svarīgi, lai *CPU* tirgus turpinātu būt konkurenciāls. Komisija 2009. gadā uzlika *Intel* 1,06 miljardu EUR naudas sodu par LESD 102. panta pārkāpumu. Tika konstatēts, ka *Intel* ir iesaistījies divu veidu nelikumīgā rīcībā⁵¹. *Intel* piešķir atlaides datoru ražotājiem ar nosacījumu, ka tie visus vai gandrīz visus x86 *CPU* iegādājas no *Intel* (turpmāk tekstā “nosacītas atlaides”). *Intel* arī veica tiešus maksājumus datoru ražotājiem, lai apturētu vai aizkavētu tādu konkrētu produktu laišanu tirgū, kas satur konkurentu x86 *CPU* (turpmāk tekstā “tieši ierobežojumi”). Vispārējā tiesa 2022. gadā daļēji atcēla sākotnējo Komisijas 2009. gada lēmumu attiecībā uz nosacītajām atlaidēm. Pēc tam 2023. gada septembrī Komisija atkārtoti pieņēma lēmumu, ar ko *Intel* piemēroja 376,36 miljonu EUR naudas sodu par tiešajiem ierobežojumiem.

Patērētāji Eiropas Savienībā plaši izmanto digitālos mūzikas abonēšanas pakalpojumus, tāpēc ir svarīgi, lai konkurence šajā nozarē darbotos labi. Šajā nolūkā Komisija 2023. gada februārī izdeva iebildumu paziņojumu⁵² uzņēmumam *Apple*, informējot uzņēmumu par tās sākotnējo viedokli, ka *Apple* ļaunprātīgi izmanto savu dominējošo stāvokli, ierobežojot lietotņu izstrādātāju spēju informēt *iPhone* un *iPad* lietotājus par alternatīviem mūzikas abonēšanas pakalpojumiem. Komisija sākotnēji uzskatīja, ka *Apple* pretnovirzīšanas pienākumi ir negodīgi tirdzniecības nosacījumi, kas ir pretrunā LESD 102. pantam.

2023. gada jūnijā izdotā iebildumu paziņojumā Komisija informēja *Google* par savu sākotnējo viedokli, ka *Google* ir pārkāpis LESD 102. pantu, kropļojot konkurenci reklāmas tehnoloģiju nozarē (*adtech*)⁵³. *Google* darbojas visos reklāmas tehnoloģiju piegādes ķēdes līmeņos. Konkurences sarūkšana reklāmas tehnoloģiju pakalpojumu jomā plaši ietekmētu digitālo nozari, jo tās negatīvās sekas izjustu ne tikai *Google* tiešie konkurenti, bet arī publicētāji un reklāmdevēji paši. Komisija ir nobažījusies par to, ka *Google* dod priekšroku saviem vizualizēto tiešsaistes reklāmu tehnoloģiju pakalpojumiem, kaitējot konkurentiem, reklāmdevējiem un

⁵¹ Lieta AT. 37990 – *Intel*.

⁵² Lieta AT.40437 — *Apple - App Store Practices (music streaming)*.

⁵³ Lieta AT.40670 — *Google – Adtech and Data-related practices*.

tiešsaistes publicētājiem. Komisijas sākotnējais konstatējums ir tāds, ka *Google* ļaunprātīgi izmanto savu dominējošo stāvokli, dodot priekšroku savai reklāmu biržai *AdX* sava reklāmas servera *DFP* rīkotajā reklāmas atlasē izsolē un dodot priekšroku *AdX* veidā, kā *Google* reklāmas pirkšanas rīki *Google Ads* un *DV360* iesniedz piedāvājumus reklāmu biržās.

Kartēļa izveide ir viens no vissmagākajiem konkurences pārkāpumiem. Kartēli nodara nopietnu kaitējumu ekonomikai, neradot nekādu efektivitātes pieaugumu. Nosakot augstākas cenas un ierobežojot ražošanas apjomu, horizontālie kartēļi samazina ekonomisko efektivitāti un labklājību. Tie attur uzņēmumus no jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādes, tādējādi samazinot inovāciju un patērētāju izvēli.

2023. gada septembrī Komisija pirmo reizi sodīja karteli aizsardzības nozarē un uzlika *Diehl* 1,2 miljonu EUR naudas sodu par to, ka tas kopā ar savu konkurentu *RUAG*⁵⁴ iesaistījās kartelī saistībā ar militāro rokasgranātu pārdošanu. *RUAG* netika uzlikts naudas sods, jo tas atklāja karteli Komisijai saskaņā ar ES iecietības programmu. Komisija konstatēja, ka šie uzņēmumi gandrīz 14 gadus savā starpā bija dalījuši EEZ valstu tirgus. Abi uzņēmumi atzina iesaistīšanos kartelī un piekrita izlīgumam.

2023. gada oktobrī Komisija arī pieņēma lēmumu pret karteli farmācijas nozarē. Izlīguma procedūrā tā uzlika naudas sodu *Alkaloids of Australia, Alkaloids Corporation, Boehringer, Linnea* un *Transo-Pharm* kopumā 13,4 miljonu EUR apmērā par dalību ilgstošā kartelī attiecībā uz farmaceitisko sastāvdaļu skopolamīna/hioscīna N-butilbromīdu (*SNBB*), kas nepieciešams, lai ražotu zāles pret vēdera spazmām⁵⁵. *C2 PHARMA* netika uzlikts naudas sods, jo tas atklāja karteli Komisijai saskaņā ar ES iecietības programmu. Šie seši uzņēmumi koordinēja savu rīcību un bija vienojušies noteikt minimālo cenu, par kādu *SNBB* tiek pārdots to klientiem (izplatītājiem un ģenērisko zāļu ražotājiem), un piešķirt kvotas. Uzņēmumi arī apmainījās ar komerciāli sensitīvu informāciju.

2023. gada novembrī Komisija uzlika 26,6 miljonu EUR naudas sodu *Rabobank* par dalību kartelī ar *Deutsche Bank* saistībā ar konkrētu euro valūtā denominētu obligāciju tirdzniecību⁵⁶. Pēdējai minētajai bankai netika uzlikts naudas sods, jo tā atklāja karteli Komisijai saskaņā ar ES iecietības programmu. Komisijas izmeklēšanā atklājās, ka laikposmā no 2006. līdz 2016. gadam abas bankas ar dažu savu tirgotāju starpniecību apmainījās ar komerciāli sensitīvu informāciju un koordinēja savas tirdzniecības un cenu noteikšanas stratēģijas.

2023. gada novembrī Komisija informēja sešus uzņēmumus un vienu tirdzniecības asociāciju par savu sākotnējo viedokli, ka tie ir pārkāpuši pretmonopola noteikumus, slepeni vienojoties palielināt cenas automobiļu startera baterijām, ko pārdod automobiļu ražotājiem EEZ⁵⁷.

⁵⁴ Lieta AT.40760 — *Hand grenades*.

⁵⁵ Lieta AT.40636 — *SNBB*.

⁵⁶ Lieta AT.40512 — *Euro-denominated bonds*.

⁵⁷ Lieta AT.40545 — *Automotive starter batteries*.

Visbeidzot, pārtikas produktu nozarē Komisija 2023. gadā turpināja izmeklēt ierobežojumus, ko *Mondelez*, iespējams, radījis šokolādes, cepumu un kafijas produktu paralēlajai tirdzniecībai starp dalībvalstīm⁵⁸. Komisija arī sāka izmeklēšanu par iespējamu tirgus piekļuves ierobežošanas praksi enerģijas dzērienu tirgos un veica nepieteiktas inspekcijas uzņēmumā *Red Bull*⁵⁹.

Nepieteiktas inspekcijas Komisija 2023. gadā veica dažādās nozarēs, piemēram, smaržvielu⁶⁰, enerģijas dzērienu⁶¹, modes⁶², medicīnisko ierīču⁶³, būvniecības ķīmikāliju⁶⁴ un tiešsaistes pārtikas piegādes⁶⁵ nozarē.

Vispārējās tiesas spriedums lietā *Videogames*⁶⁶

Vispārējā tiesa 2023. gada septembrī apstiprināja pārkāpuma lēmumu, ko Komisija bija pieņēmusi pret *Valve* lietā *Videogames*. Savā lēmumā Komisija konstatēja, ka *Valve* un pieci PC videospēļu izdevēji ir noslēguši ar konkurenci nesaderīgus nolīgumus / veikuši ar konkurenci nesaderīgas saskaņotas darbības, kas ierobežo PC videospēļu paralēlo importu, izmantojot ģeogrāfisko bloķēšanu. Vispārējā tiesa apstiprināja, ka nolīgumi / saskaņotās darbības nav saderīgas ar konkurenci to mērķa dēļ, ciktāl to nolūks ir ierobežot paralēlo importu, un ka tiesiskais un ekonomiskais konteksts to neliek apšaubīt. Turklāt Vispārējā tiesa apstiprināja, ka LESD 101. panta 1. punkts attiecas uz visiem nolīgumiem un saskaņotajām darbībām, kas kropļo konkurenci, neatkarīgi no tirgus, kurā puses darbojas.

Vispārējā tiesa arī precizēja saikni starp ES konkurences tiesībām un autortiesībām. Vispārējā tiesa apstiprināja, ka licenču (arī ekskluzīvu licenču) piešķiršana pati par sevi nav pretrunā LESD 101. pantam. Tomēr licenču papildu teritoriālie ierobežojumi, kuru dēļ nav iespējams aizsargātajam priekšmetam piekļūt no vietas, kas atrodas ārpus licences aptvertās teritorijas, var būt ar konkurenci nesaderīgs mērķis un uz tiem var attiekties LESD 101. pants.

Apvienošanās kontrole ir veicinājusi digitālo pārkārtošanos un spēcīgu un noturīgu vienoto tirgu

Apvienošanās kontrole veicina Komisijas galveno prioritāšu sasniegšanu digitālās inovācijas un pārveides jomā, jo tā neļauj veidoties pārmērīgai tirgus varai, ierobežot tirgus piekļuvi un liegt tirgū ienākt jauniem tirgus dalībniekiem. 2023. gadā Komisija turpināja nodrošināt savu apvienošanās kontroles noteikumu izpildi, lai aizsargātu patērētājus no cenu pieauguma, kā arī no citu svarīgu konkurences parametru, piemēram, kvalitātes, izvēles un inovācijas, pasliktināšanās.

Komisijas darbības apvienošanās kontroles jomā 2023. gadā saglabājās augstā līmenī. Komisija pieņēma 333 lēmumus par apvienošanos dažādās nozarēs (2022. gadā Komisija pieņēma 368 lēmumus par apvienošanos), no kuriem 271 tika apstiprināts saskaņā ar vienkāršotu procedūru.

⁵⁸ Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/IP_21_281.

⁵⁹ Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_23_1802.

⁶⁰ Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_1532

⁶¹ Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_1802

⁶² Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_2352

⁶³ Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_23_4517

⁶⁴ Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_23_5061

⁶⁵ Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_23_5944

⁶⁶ Vispārējās tiesas 2023. gada 27. septembra spriedums *Valve / Eiropas Komisija*, T-172/21, ECLI:EU:T:2023:587.

Komisija iejaucās 11 ierosinātos iegādes darījumos, no kuriem 9 tika apstiprināti ar nosacījumiem un 1 tika aizliegts. No viena paziņotā darījuma puses atteicās, un tas II posmā tika atsaukts.

Komisija bloķēja Booking ierosināto eTraveli iegādi

2023. gada septembrī Komisija aizliedza *Booking* ierosināto *eTraveli* iegādi⁶⁷. Komisija konstatēja, ka darījums būtu nostiprinājis *Booking* dominējošo stāvokli viesnīcu tiešsaistes ceļojumu aģentūru (TCA) tirgū, radot lielākas izmaksas viesnīcām un, iespējams, patērētājiem. Komisija plaši analizēja *Booking* piedāvātās saistības un konstatēja, ka ierosinātie aizsardzības līdzekļi nav pietiekami visaptveroši un iedarbīgi un ka tie pilnībā nenovērš konstatētās bažas par konkurenci.



Avots: Eiropas Komisija.

Komisija uzlika naudas sodu Illumina un GRAIL par apvienošanos bez iepriekšēja apstiprinājuma

2021. gada jūlijā Komisija sāka padziļinātu izmeklēšanu par *Illumina* iecerēto *GRAIL* iegādi. 2022. gada septembrī Komisija bloķēja darījumu saistībā ar bažām, ka tam varētu būt būtiska konkurenci ierobežojoša ietekme, jo tas varētu kavēt inovāciju un samazināt vēža agrīnas noteikšanas asins testu izvēli tirgū⁶⁸. Tomēr 2021. gada augustā, pirms Komisija bija beigusi izskatīšanu, *Illumina* publiski paziņoja, ka ir pabeidzis *GRAIL* iegādi. Komisija 2023. gada jūlijā uzlika *Illumina* aptuveni 432 miljonu EUR naudas sodu un *GRAIL* aptuveni 1000 EUR naudas sodu par to ierosinātās apvienošanās īstenošanu pirms Komisijas apstiprinājuma⁶⁹. Komisija secināja, ka *Illumina* un *GRAIL* apzināti un tīši pārkāpa nogaidīšanas pienākumu, kas bija spēkā Komisijas padziļinātās izmeklēšanas laikā. Tas ir ļoti smags pārkāpums, kas apdraud ES apvienošanās kontroles iedarbīgumu. *Illumina* uzliktais naudas sods atbilst likumā noteiktajam ierobežojumam — 10 % no *Illumina* apgrozījuma. Komisija lēmumā norādīja, ka *GRAIL* kā mērķuzņēmums zināja par nogaidīšanas pienākumu un aktīvi

⁶⁷ Lieta M.10615 — *Booking Holdings / eTraveli Group*.

⁶⁸ Lieta M.10188 — *Illumina/GRAIL*.

⁶⁹ Lieta M.10483 — *Illumina/GRAIL* (Art. 14 procedure). Sk.
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3773

piedalījās pārkāpumā. Tomēr, ņemot vērā, ka tā bija pirmā reize, kad Komisija kādam mērķuzņēmumam uzlika naudas sodu par “falšstartu”, Komisija nolēma *GRAIL* uzlikt tikai simbolisku naudas sodu 1000 EUR apmērā.

2023. gada oktobrī Eiropas Komisija pieņēma lēmumu, ar kuru uzdeva veikt atjaunošanas pasākumus — atsavināšanas pasākumus, kas paredzēja, ka *Illumina* ir jāatceļ *GRAIL* iegāde. Lēmumā bija iekļauti arī pārejas pasākumi, kas *Illumina* un *GRAIL* bija jāpilda līdz brīdim, kad *Illumina* būs darījumu likvidējis⁷⁰.



Avots: Eiropas Komisija.

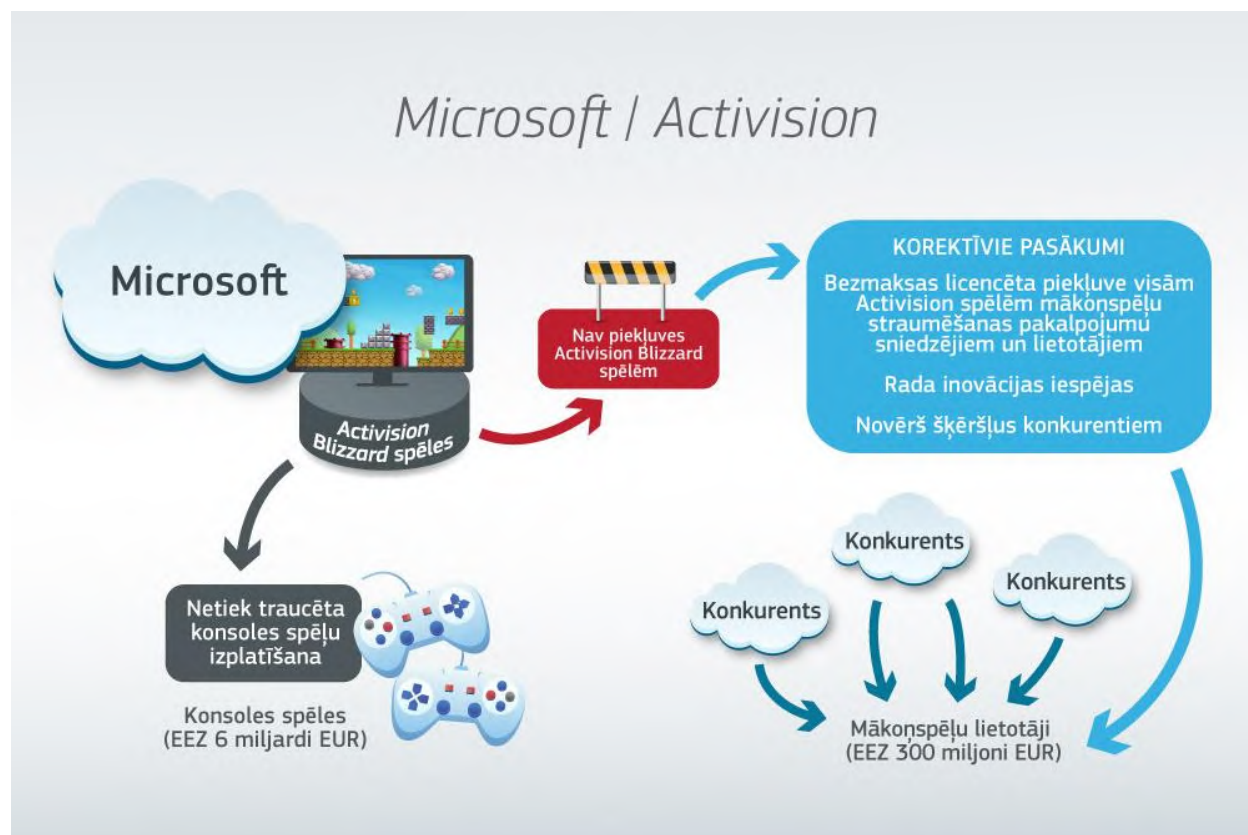
2023. gadā Komisija turpināja aizsargāt konkurenci fiksēto tīklu infrastruktūras jomā. 2023. gada martā Komisija ar nosacījumiem apstiprināja *Orange* iecerēto *VOO* un *Brutélé* iegādi⁷¹. Komisija bija nobažījusies, ka ierosinātais darījums varētu i) samazināt operatoru skaitu no trim līdz diviem teritorijās, kurās ir ierīkoti *VOO* un *Brutélé* fiksētie tīkli, jo tiktu likvidēts *Orange* kā inovatīva un spēcīga tirgus dalībnieka radītais konkurences spiediens, ii) ievērojami samazināt konkurenci tirgos, kuros *Orange*, *VOO* un *Brutélé* ir tuvi konkurenti, un iii) palielināt iespēju, ka pārējie operatori, kas darbojas teritorijās, kurās ierīkoti *VOO* un *Brutélé* fiksētie tīkli, varētu koordinēt savu rīcību. Lai kļiedētu Komisijas bažas par konkurenci, *Orange* apņēmas vismaz uz 10 gadiem piešķirt konkurentam *Telenet* piekļuvi pastāvošajai *VOO* un *Brutélé* fiksētā tīkla infrastruktūrai Valonijas

⁷⁰ Lieta M.10939 — *Illumina/Grail*. Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_23_4872.

⁷¹ Lieta M.10663 — *Orange/VOO/Brutélé*.

reģionā un Briseles daļās, kā arī nākotnē plānotajam *Orange* optisko kabeļu tīklam, kurā nodrošināts optisko kabeļu pieslēgums līdz telpām (“fibre-to-the-premises”).

2023. gada maijā Komisija pieņēma *Microsoft* piedāvātās saistības kā nosacījumu, kas jāievēro, lai Komisija apstiprinātu *Microsoft* ierosināto *Activision Blizzard* iegādi⁷². Komisija bija nobažījies, ka ierosinātās iegādes rezultātā *Microsoft* varētu kaitēt konkurencei i) konsoļu un PC videospēļu izplatīšanas jomā, arī vairākspēļu abonēšanas pakalpojumu un mākoņspēļu straumēšanas pakalpojumu jomā, un ii) PC operētājsistēmu piegādes jomā. *Microsoft* apņēmas nodrošināt i) EEZ esošiem patērētājiem bezmaksas licenci, uz kuras pamata viņi varētu, izmantojot jebkurus sevis izvēlētos mākoņspēļu straumēšanas pakalpojumus, straumēt visas pašreizējās un turpmākās *Activision Blizzard* PC un konsoļu spēles, attiecībā uz kurām viņiem ir licence, un ii) atbilstošu bezmaksas licenci mākoņspēļu straumēšanas pakalpojumu sniedzējiem, lai EEZ esoši spēļu spēlētāji varētu straumēt jebkuru *Activision Blizzard* PC un konsoles spēli. Šīs saistības novērš visas Komisijas bažas par konkurenci. Saistību termiņš ir 10 gadu, un to izpildi uzraudzīs neatkarīgs pilnvarnieks, kas strādās Komisijas uzraudzībā.



Avots: Eiropas Komisija.

⁷² Lieta M.10646 — *Microsoft/Activision*.

2023. gada jūlijā Komisija ar nosacījumiem apstiprināja *Broadcom* ierosināto *VMware* iegādi⁷³. Komisija bažījās, ka darījums varētu ierobežot konkurenci to aparatūras sastāvdaļu tirgū, kuras ir sadarbībspējīgas ar *VMware* virtualizācijas programmatūru. Lai kļiedētu Komisijas bažas par konkurenci, *Broadcom* piedāvāja pildīt vairākas piekļuves un sadarbības saistības pret pašreizējiem un turpmākiem konkurentiem minētajā tirgū. Komisija, ņemot vērā *Broadcom* piedāvātās saistības, secināja, ka apvienošanās vairs nerada bažas par konkurenci.

2023. gada jūlijā Komisija ar nosacījumiem apstiprināja *Advent* ierosināto *GfK* iegādi⁷⁴. Komisija bažījās, ka paziņotais darījums tā sākotnējā formā varētu nopietni apdraudēt konkurenci i) ātrās aprites patēriņa preču mazumtirdzniecības mērījumu pakalpojumu tirgū un ii) patērētāju paneļu pakalpojumu tirgū. *Advent* piedāvātās saistības novērš *NielsenIQ* un *GfK* darbību pārklāšanos Vācijas un Itālijas patērētāju paneļu pakalpojumu tirgos, kā arī *NielsenIQ* iespēju ierobežot konkurentu piekļuvi ātrās aprites patēriņa preču mazumtirdzniecības mērījumu pakalpojumu tirgum un patērētāju paneļu pakalpojumu tirgum.

2023. gada maijā Komisija ar nosacījumiem apstiprināja *MOL* ierosināto *OMV Slovenija* iegādi⁷⁵. Abi uzņēmumi darbojas degvielas mazumapgādes nozarē. Apstiprinājuma priekšnosacījums bija tāds, ka *MOL* jāpārdod grupai *Shell Group* 39 degvielas uzpildes stacijas Slovēnijā. Komisija uzskatīja, ka atsavinātie aktīvi ir pastāvētspējīga uzņēmējdarbības daļa, kas ļautu *Shell Group* rezultatīvi konkurēt ar apvienoto uzņēmumu Slovēnijas tirgū.

Pēc padziļinātas izmeklēšanas Komisija 2023. gada jūnijā ar nosacījumiem apstiprināja *Vivendi* ierosināto *Lagardère* iegādi⁷⁶. Komisija bažījās, ka paziņotais darījums tā sākotnējā formā varētu kaitēt konkurencei grāmatu izdošanas nozarē un preses žurnālu nozarē. Lai kļiedētu Komisijas bažas, *Vivendi* piedāvāja atsavināt savu izdevējdarbību, kā arī slavenību preses žurnālu *Gala*. Komisija secināja, ka atsavinātie aktīvi ir pastāvētspējīga uzņēmējdarbības daļa, kas ļautu potenciālajam pircējam rezultatīvi konkurēt ar apvienoto uzņēmumu.

2023. gada decembrī Komisija ar nosacījumiem apstiprināja ierosināto *Chr Hansen A/S* un *Novozymes A/S* apvienošanos⁷⁷. Komisija bažījās, ka darījums varētu nopietni apdraudēt konkurenci laktāzes ražošanā, kurā izmanto ģenētiskās modifikācijas tehnoloģiju, jo uzņēmumam *Novozymes* bija spēcīgs stāvoklis tirgū un *Chr Hansen* bija potenciālais jaunpienācējs. Saistības nodrošina, ka izveidojas tāds uzņēmums, kam ir ražošanas aktīvi un pētniecības un izstrādes spējas, kas nepieciešami, lai kļūtu par pastāvētspējīgu un konkurētspējīgu laktāzes ražotāju.

⁷³ Lieta M.10806 — *Broadcom/VMware*.

⁷⁴ Lieta M.10860 — *Advent/GfK*.

⁷⁵ Lieta M.10438 — *MOL / OMV Slovenija*.

⁷⁶ Lieta M.10433 — *Vivendi/Lagardère*.

⁷⁷ Lieta M.11043 — *Novozymes / Christian Hansen*.

Valsts atbalsta kontrole ir veicinājusi digitālo pārkārtošanos un vienotā tirgus noturību

Investīcijas digitālajā infrastruktūrā, tehnoloģijās un pakalpojumos ir būtiski ekonomikas izaugsmes virzītājspēki ne tikai digitālajā nozarē, bet visā ekonomikā kopumā. Šādas investīcijas ir vajadzīgas, lai sasniegtu politikas mērķus, kas noteikti Digitālās desmitgades politikas programmā⁷⁸. Tirgus nepilnību dēļ riskantām investīcijām digitālajā jomā var būt vajadzīgs valsts atbalsts (t. i., ja investīciju līmenis, kas panākts, īstenojot tikai privātas iniciatīvas, no sabiedrības viedokļa būtu pārāk zems).

Komisija 2023. gada aprīlī apstiprināja Francijas atbalsta pasākumu 2,9 miljardu EUR apmērā, kura mērķis bija atbalstīt uzņēmumus *STMicroelectronics* un *GlobalFoundries* jaunas mikroshēmu ražotnes būvniecībā Francijā⁷⁹. Šis pasākums stiprinās Eiropas piegādes drošību, noturību un digitālo suverenitāti pusvadītāju tehnoloģiju jomā saskaņā ar Paziņojumā par Eiropas Mikroshēmu aktu⁸⁰ noteiktajiem mērķiem.

2023. gada jūnijā Komisija apstiprināja Spānijas shēmu 680 miljonu EUR apmērā, kura tika finansēta, izmantojot ANM, un kuras mērķis bija izvērst autonomu augstas veiktspējas 5G tīklu aprīkojumu un infrastruktūru nepietiekami apkalpotos lauku apvidos⁸¹.

2023. gada novembrī Komisija apstiprināja atbalstu 172 miljonu EUR apmērā (ieskaitot atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda), ko bija paredzēts izlietot, lai Portugāles apgabalos, kuros esošo tīklu nodrošinātais lejupielādes ātrums parastos maksimumstundas apstākļos ir mazāks par 100 Mb/s, izvērstu fiksētos tīklus, kas parastos maksimumstundas apstākļos nodrošina vismaz 1 Gb/s lejupielādes ātrumu un 150 Mb/s augšupielādes ātrumu⁸².

IPCEI mikroelektronikas un komunikācijas tehnoloģiju jomā

2023. gada jūnijā Komisija apstiprināja svarīgu projektu visas Eiropas interesēs (*IPCEI*), kas atbalsta mikroelektronikas un komunikācijas tehnoloģiju pētniecību, inovāciju un pirmo rūpniecisko ieviešanu visā vērtības ķēdē (*IPCEI ME/CT*)⁸³. 14 dalībvalstis⁸⁴ nodrošinās līdz 8,1 miljardam EUR lielu publisko finansējumu, un paredzams, ka tas piesaistīs privātas investīcijas vēl 13,7 miljardu EUR apmērā. Šajā *IPCEI* 56 uzņēmumi, arī MVU un jaunuzņēmumi, īstenos 68 projektus. Šie projekti ir daļa no plašākas

⁷⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2022/2481 (2022. gada 14. decembris), ar ko izveido politikas programmu “Digitālās desmitgades ceļš” 2030. gadam.

⁷⁹ Lieta SA.102430 — Francija — *Project Liberty – New semiconductor manufacturing plant by STMicroelectronics and GlobalFoundries*.

⁸⁰ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas Mikroshēmu akts”, COM(2022) 45 final.

⁸¹ Lieta SA.104933 — Spānija — *Support for 5G equipment and infrastructure*.

⁸² Lieta SA.105187 — Portugāle — *Deployment of fixed access networks*.

⁸³ Lietas SA.101202 (Austrija), SA.101141 (Čehija), SA.101143 (Somija), SA.101193 (Francija), SA.101129 (Vācija), SA.101210 (Grieķija), SA.101151 (Īrija), SA.101186 (Itālija), SA.101201 (Malta), SA.101171 (Nīderlande), SA.101175 (Polija), SA.101192 (Rumānija), SA.101200 (Slovākija) un SA.101150 (Spānija).

⁸⁴ Austrija, Čehija, Francija, Grieķija, Īrija, Itālija, Malta, Nīderlande, Polija, Rumānija, Slovākija, Somija, Spānija un Vācija.

IPCEI ME/CT ekosistēmas, kurā iesaistīti vairāk nekā 30 asociēto dalībnieku, ieskaitot universitātes, pētniecības organizācijas un uzņēmumus, kas atrodas vēl 5 ES dalībvalstīs⁸⁵ un Norvēģijā. *IPCEI ME/CT* veicina digitālo un zaļo pārkārtošanos, i) radot inovatīvus mikroelektronikas un komunikācijas risinājumus un ii) izstrādājot energoefektīvas un resursus taupošas elektronikas sistēmas un ražošanas metodes. Projekti veicinās tehnoloģisko attīstību daudzās nozarēs, to vidū komunikācijas (5G un 6G), autonomās braukšanas, mākslīgā intelekta un kvantiskās datu sistēmas nozarē. Tie arī atbalstīs uzņēmumus, kas nodarbojas ar enerģijas ražošanu un sadali, un tiks izmantoti to zaļās pārkārtošanās procesā. Pirmos produktus ir paredzēts laist tirgū 2025. gadā, bet visu projektu plānots pabeigt 2032. gadā. Paredzams, ka *IPCEI ME/CT* radīs aptuveni 8700 darbvietu, kam būs tieša saistība ar šo *IPCEI*, un vēl daudz citu darbvietu, kas ar to būs saistītas netieši.

IPCEI mākoņdatošanas un perifērdatošanas tehnoloģiju jomā

2023. gada decembrī Komisija apstiprināja *IPCEI*, kura mērķis ir dažādiem pakalpojumu sniedzējiem Eiropā sniegt atbalstu progresīvu mākoņdatošanas un perifērdatošanas tehnoloģiju pētniecībā, izstrādē un pirmajā rūpnieciskajā ieviešanā (*IPCEI CIS*)⁸⁶. Septiņas dalībvalstis⁸⁷ nodrošinās līdz 1,2 miljardiem EUR lielu publisko finansējumu, un paredzams, ka tas piesaistīs privātās investīcijas vēl 1,4 miljardu EUR apmērā. Šajā *IPCEI* 19 uzņēmumu, arī MVU, īsteno 19 ļoti inovatīvu projektu. *IPCEI CIS* ir pirmais *IPCEI* mākoņdatošanas un perifērdatošanas jomā. Tajā tiks izveidota pirmā sadarbībspējīgā un brīvi pieejamā Eiropas datu apstrādes ekosistēma, kura aptvers visus posmus no mākoņdatošanas līdz perifērdatošanai un kurā būs iesaistīti vairāki pakalpojumu sniedzēji.

4.2. Konkurences politikas izpildes panākšana ir veicinājusi zaļo pārkārtošanos

Konkurences politika veicina ES vides mērķu un klimata mērķrādītāju sasniegšanu, piemēram, ekonomikas dekarbonizāciju, transporta nozares pāreju no fosilajām degvielām uz alternatīvām degvielām un tīro tehnoloģiju izstrādi. Konkurences tiesību aktu izpildes panākšana palīdz īstenot Eiropas zaļo kursu⁸⁸, saglabājot tirgus efektīvus, godīgus un inovatīvus. Tā arī nodrošina aprites ekonomikai un zaļā kursa mērķu sasniegšanai nepieciešamo resursu brīvo plūsmu.

Pretmonopola politikas izpildes panākšana ir veicinājusi zaļo pārkārtošanos

2023. gadā Komisija turpināja vērsties pret konkurenci ierobežojošu rīcību tirgū, kura varētu kavēt zaļo pārkārtošanos.

2023. gada decembrī Komisija uzlika *Lantmännen ek för* un tā meitasuzņēmumam *Lantmännen Biorefineries AB* (agrāk dēvēts par *Lantmännen Agroetanol AB*) naudas sodu kopumā 47,7 miljonu EUR apmērā par slepenu vienošanos, kuras mērķis bija ietekmēt etanola cenu veidošanas mehānismu Eiropā⁸⁹. Ja etanolu sajauc ar benzīnu, to var izmantot par biodegvielu

⁸⁵ Beļģija, Latvija, Portugāle, Slovēnija un Ungārija.

⁸⁶ Lietas SA.102498 (Francija), SA.102517 (Vācija), SA.102520 (Ungārija), SA.102519 (Itālija), SA.102516 (Nīderlande), SA.102527 (Polija) un SA.102514 (Spānija).

⁸⁷ Francija, Itālija, Nīderlande, Polija, Spānija, Ungārija un Vācija.

⁸⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas zaļais kurss”, COM(2019) 640 final.

⁸⁹ Lieta AT.40054 — *Ethanol benchmarks*.

dzinējiem. Komisija 2021. gadā lietā bija panākusi izlīgumu ar otru karteļa dalībnieku un 2023. gadā slēdza izmeklēšanu pret atlikušo iespējamo karteļa dalībnieku.

Komisija arī turpināja izmeklēšanu par sintētiskā zāliena ražošanas nozari⁹⁰ un iespējamu slepenu vienošanos par nolietotu pasažieru transportlīdzekļu reciklēšanu⁹¹, lai noteiktu, vai uzņēmumi, kas darbojas šajās nozarēs, ir pārkāpuši ES pretmonopola noteikumus.

Apvienošanās kontrole ir veicinājusi zaļo pārkārtošanos

2023. gadā Komisija turpināja modri nodrošināt apvienošanās kontroles noteikumu izpildi tirgos, kas ir būtiski aprites ekonomikai un ilgtspējas mērķu sasniegšanai. Komisija centās nosargāt konkurenci pret pārmērīgas tirgus varas veidošanos, tirgus piekļuves ierobežošanas riskiem un šķēršļiem, kas kavē ienākšanu tirgū. Šajā darbā Komisija konsekventi ņēma vērā uzņēmumu apvienošanās ilgtspējas aspektus tādās nozarēs kā atjaunīgie energoresursi, reciklēšanas infrastruktūra, gāzes un elektroenerģijas infrastruktūra un e-mobilitātes pakalpojumi.

2023. gada februārī Komisija ar nosacījumiem apstiprināja *Sika* ierosināto *MBCC* iegādi⁹². Izmeklēšanā galvenā uzmanība tika pievērsta darījuma ietekmei uz nozares centieniem samazināt betona ražošanā radušās oglekļa emisijas. Konkrētāk, pušu ražotie inovatīvie ķīmiskie piemaisījumi var palīdzēt samazināt oglekļietilpīgu materiālu, piemēram, cementa, saturu betona maisījumos. Paziņotais darījums tā sākotnējā formā būtu ievērojami samazinājis konkurenci ķīmisko piemaisījumu un betona piemaisījumu tirgos. Lai kļiedētu Komisijas bažas, *Sika* piedāvāja atsavināt ar ķīmiskajiem piemaisījumiem saistītos *MBCC* uzņēmējdarbības aktīvus EEZ, Apvienotajā Karalistē, ASV, Austrālijā, Jaunzēlandē, Kanādā un Šveicē. Līdz ar šo atsavināšanu tika novērsta pušu horizontālā pārklāšanās ķīmisko piemaisījumu tirgos EEZ. Komisija uzskatīja, ka šīs atsevišķās uzņēmējdarbības daļas pircējs varētu ilgtermiņā darboties kā pastāvētspējīgs konkurences spēks.

2023. gada oktobrī Komisija apstiprināja *Hitachi Rail* ierosināto *Thales* sauszemes pārvadājumu uzņēmējdarbības aktīvu iegādi. Apstiprinājuma priekšnosacījums bija tāds, ka ir pilnīgi jāizpilda *Hitachi Rail* piedāvātās saistības, piemēram, jāpārdod Francijā un Vācijā esošās *Hitachi Rail* galveno dzelzceļa līniju signalizācijas platformas, kas paredzētas signalizācijas sistēmu nomaiņas, bloķēšanas sistēmu un pārklājuma sistēmu projektiem⁹³.

Valsts atbalsta kontrole ir veicinājusi zaļo pārkārtošanos

2023. gadā Komisija apstiprināja vairākus valsts atbalsta pasākumus, kuru mērķis bija veicināt ES zaļo pārkārtošanos, atbalstot, piemēram, atjaunīgo enerģiju, rūpniecības dekarbonizāciju un tīru mobilitāti.

⁹⁰ Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_23_3133.

⁹¹ See: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_22_1765

⁹² Lieta M.10560 — *Sika/MBCC*.

⁹³ Lieta M.10507 — *Hitachi Rail / Ground Transportation systems business of Thales*.

2023. gada janvārī un decembrī Komisija saskaņā ar CEEAG⁹⁴ apstiprināja divas Dānijas shēmas, kuru mērķis bija atbalstīt oglekļa uztveršanas un uzglabāšanas tehnoloģiju ieviešanu^{95, 96} un kuru kopējais budžets bija 1,45 miljardi EUR. Minētie pasākumi palīdz sasniegt Dānijas klimata mērķrādītājus un īstenot zaļo kursu, jo īpaši sasniegt 2050. gada klimatneitralitātes mērķi.

2023. gada februārī Komisija saskaņā ar CEEAG apstiprināja Francijas pasākumu 2,08 miljardu EUR apmērā atkrastes vēja enerģijas ražošanas atbalstam⁹⁷. Tajā pašā mēnesī Komisija apstiprināja arī Vācijas shēmu 1,1 miljarda EUR apmērā, kuras mērķis bija elektroenerģijas cenu kāpuma apstākļos atbalstīt dzelzceļa pārvadājumu operatorus, kas izmanto elektrisko vilci⁹⁸. Šis pasākums palīdzēs nodrošināt, ka dzelzceļa nozare turpina būt konkurētspējīga, bet tai pašā laikā saglabājas elektrodzelzceļa vidiskais sniegums, saskaņā ar Komisijas Ilgtspējīgas un viedas mobilitātes stratēģijas⁹⁹ un Eiropas zaļā kursa¹⁰⁰ mērķiem.

2023. gada maijā Komisija apstiprināja divas Nīderlandes shēmas, kuru kopējais budžets bija aptuveni 1,47 miljardi EUR un kuru mērķis bija samazināt slāpekļa nosēdumus aizsargājamās dabas teritorijās¹⁰¹.

2023. gada augustā Komisija saskaņā ar CEEAG apstiprināja 350 miljonu EUR valsts atbalsta shēmu elektrotransportlīdzekļu lielaudas uzlādes infrastruktūras izvēšanai gar Vācijas automaģistrālēm¹⁰².

2023. gada decembrī Komisija saskaņā ar CEEAG apstiprināja Itālijas shēmu 17,7 miljardu EUR¹⁰³ apmērā, ar kuru atbalsta centralizētas elektroenerģijas akumulēšanas sistēmas būvniecību un ekspluatāciju. Šis pasākums tiks īstenots 10 gadu garumā un sekmēs atjaunīgo energoresursu integrāciju Itālijas elektroenerģijas sistēmā, tādējādi veicinot zaļā kursa mērķu sasniegšanu.

Komisija 2023. gadā gan saskaņā ar CEEAG, gan saskaņā ar KPPR vairākās dalībvalstīs (Spānijā, Polijā, Beļģijā, Francijā, Vācijā un Čehijā) apstiprināja vairākus valsts atbalsta pasākumus, kuros paredzētā atbalsta kopējā summa bija aptuveni 9 miljardi EUR un kuru mērķis bija palīdzēt

⁹⁴ Komisijas paziņojums “Pamatnostādnes par valsts atbalstu klimata, vides aizsardzības un enerģētikas pasākumiem” (OV C 80, 18.2.2022., 1. lpp.).

⁹⁵ Lieta SA.102777 — Dānija — *State aid scheme for Carbon Capture and Storage*.

⁹⁶ Lieta SA.108284 — Dānija — *RRF – State aid scheme for Carbon Capture and Storage*.

⁹⁷ Lieta SA.100269 — Francija — *Parc éolien flottant en mer dans une zone au large du sud de la Bretagne*.

⁹⁸ Lieta SA.105120 — Vācija — *Electricity brake for rail – Temporary cost containment of electricity price increases – rail transport operators*.

⁹⁹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ilgtspējīgas un viedas mobilitātes stratēģija — Eiropas transporta virzība uz nākotni”, COM(2020) 789 final.

¹⁰⁰ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas zaļais kurss”, COM(2019) 640 final.

¹⁰¹ Lieta SA.106555 — Nīderlande — *National scheme for closure of livestock husbandry units aiming at reducing nitrogen emissions* un lieta SA.106559 — Nīderlande — *National cessation scheme on peak load livestock sites (LBV Plus)*.

¹⁰² Lieta SA.105414 — Vācija — *Aid scheme for High Power Charging infrastructure for electric vehicles along the motorways in Germany*.

¹⁰³ Lieta SA.104106 — Itālija — *Support for the development of a centralised electricity storage system in Italy*.

dekarbonizēt ražošanas procesus lielos rūpnieciskos siltumnīcefekta gāzu emitētājos, galvenokārt tērauda nozarē, bet arī citās energoietilpīgās nozarēs¹⁰⁴.

Komisija 2023. gadā saskaņā ar KPPR 2.8. iedaļu apstiprināja astoņas valstu shēmas, kuru atbalsta kopējā summa bija aptuveni 9 miljardi EUR. Šo valstu shēmu mērķis ir saskaņā ar Zaļā kursa industriālo plānu paātrināt investīcijas nozarēs, kas ir stratēģiski svarīgas pārejai uz neto nulles emisiju ekonomiku (tai skaitā akumulatoru, saules enerģijas paneļu, vējturbīnu, siltumsūkņu, elektrolīzeru un oglekļa uztveršanas un uzglabāšanas aprīkojuma nozarē), Spānijā (2,5 miljardi EUR)¹⁰⁵, Ungārijā (2,4 miljardi EUR)¹⁰⁶, Vācijā (3 miljardi EUR)¹⁰⁷, Slovākijā (1 miljards EUR)¹⁰⁸, Itālijā (100 miljonu EUR)¹⁰⁹, Austrijā (60 miljonu EUR)¹¹⁰ un Beļģijā (50 miljonu EUR)¹¹¹.

4.3. Konkurences politika ir sekmējusi tādu ekonomiku, kas darbojas cilvēku labā

ES konkurences politikas ieguldījums inovācijā un maksājumu taisnīgumā

2023. gadā Komisija turpināja uzraudzīt Starpbanku komisijas maksu regulas (SKMR)¹¹² piemērošanu. 2023. gada decembrī tika pabeigts pētījums par jaunām norisēm kartēm piesaistītos maksājumu tirgos, galvenokārt par SKMR piemērošanu. Turklāt 2023. gada jūnijā Komisija publicēja atklātu uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus attiecībā uz pētījumu par konkurenci tiešsaistes maksājumu pakalpojumu jomā.

Konkurences ĢD arī palīdzēja Komisijai darbā ar prioritātē “Ekonomika, kas darbojas cilvēku labā” ietilpstošām regulatīvajām iniciatīvām, saskaņojot tās ar konkurences politikas principiem. Šis darba virziens ietvēra Komisijas priekšlikumus par digitālo euro, par piekļuvi finanšu datiem (atvērtu finanšu darbību) un par maksājumiem (atvērtu banku darbību – Otrās maksājumu pakalpojumu direktīvas pārskatīšanu).

¹⁰⁴ Lieta SA.104904 — Spānija — *ArcelorMittal Spain (Gijon)*, lieta SA.105006 — Polija — *RRF-Aid to LOTOS Green H2 Sp. z o.o.*, lieta SA.104897 — Beļģija — *Project ArcelorMittal (Ghent)*, lieta SA.104903 — Francija — *ArcelorMittal France*, lieta SA.105244 — Vācija — *Aid to ThyssenKrupp for project tkH2Steel*, lieta SA.104686 — Čehija — *TCTF: Modernisation Fund – Programme ENERG ETS*.

¹⁰⁵ Lieta SA.107094 – Spānija — *RRF – TCTF - Integrated action line on the industrial value chain – Batteries*; Lieta SA.108653 – Spānija. *RRF – TCTF - Scheme for projects of equipment necessary for the transition towards a net-zero economy*.

¹⁰⁶ Lieta SA.107689 — Ungārija — *TCTF - Scheme for accelerated investments in sectors strategic for the transition towards a net-zero economy*.

¹⁰⁷ Lieta SA.108068 — Vācija — *TCTF - Aid to support the transition to a net-zero economy*.

¹⁰⁸ Lieta SA.109989 — Slovākija — *TCTF - State aid scheme for providing Extraordinary Investment Aid in sectors strategic for the transition to a net-zero economy*.

¹⁰⁹ Lieta SA.108953 — Itālija — *TCTF - RRF - Investment aid scheme for the production of electrolyzers*.

¹¹⁰ Lieta SA.109170 — Austrija — *TCTF – Scheme for accelerated investments in sectors strategic for the transition towards a net-zero economy*.

¹¹¹ Lieta SA.109169 — Beļģija — *RRF-TCTF: Decarbonisation of Walloon companies - Enhancing investments in value chains linked to the energy transition*.

¹¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2015/751 (2015. gada 29. aprīlis) par starpbanku komisijas maksām, ko piemēro kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem (OV L 123, 19.5.2015., 1. lpp.).

Pretmonopola noteikumu izpildes panākšana finanšu pakalpojumu un apdrošināšanas nozarē

Komisija 2023. gadā turpināja izmeklēšanu par *Apple* rīcību mobilo maksājumu pakalpojumu jomā. 2022. gadā izdotajā iebildumu paziņojumā¹¹³ Komisija provizoriski konstatēja, ka *Apple* ierobežo konkurenci, ļaunprātīgi izmantojot savu dominējošo stāvokli *iOS* ierīcēs izmantojamu mobilo maku tirgū, proti, *iPhone* ierīcēs ierobežo piekļuvi tuvā lauka sakaru (*NFC*) funkcionalitātei, ko varētu izmantot maksājumiem veikalos, un tādējādi dodot piekļuvi tikai *Apple Pay*.

2023. gada novembrī Komisija uzlika naudas sodu karteļa dalībniekiem par konkrētu euro valūtā denominētu obligāciju tirdzniecību¹¹⁴.

Ceļojumu veselības apdrošināšanas pakalpojumu jomā Komisija veica izmeklēšanu par to, ka Čehija, iespējams, ir pārkāpusi konkurences tiesības. Čehijas pieņemtie tiesību akti, ar ko publiskam uzņēmumam tiek piešķirtas ekskluzīvas tiesības darboties Čehijas tirgū, kurā tiek piedāvāti ceļojumu veselības apdrošināšanas pakalpojumi ārvalstniekiem, varētu būt pretrunā LESD 102. pantam saistībā ar LESD 106. pantu. Valsts piešķirtās ekskluzīvās tiesības izslēdza konkurējošos apdrošināšanas pakalpojumu sniedzējus. Konkurences ĢD veiktā izmeklēšana tika cieši koordinēta ar izmeklēšanu, ko tai pašā laikā veica Finanšu stabilitātes, finanšu pakalpojumu un kapitāla tirgu savienības ģenerāldirektorāts (*FISMA* ĢD). 2023. gada jūlijā Komisija nosūtīja Čehijai oficiāla paziņojuma vēstuli, kurā secināja, ka Čehijas tiesību akti pārkāpj LESD 56. pantu un direktīvu “Maksāspēja II”¹¹⁵. Pēc Komisijas iejaukšanās Čehija grozīja tiesību aktus, atceļot publiskā uzņēmuma ekskluzīvās tiesības.

Mehānisko transportlīdzekļu apdrošināšanas jomā pēc tam, kad 2022. gadā bija pieņemts Komisijas lēmums par nosacījumiem, ar kādiem var piekļūt *Insurance Ireland* administrētajai datu kopīgošanas sistēmai, Komisija turpināja uzraudzīt, kā *Insurance Ireland* pilda obligātās saistības, ko tas bija uzņēmis¹¹⁶. Saistību rezultātā uzņēmumam *Insurance Ireland* un datu kopīgošanas sistēmai nu var piekļūt arī citi uzņēmumi. Saistības būs spēkā līdz 2032. gadam.

Apvienošanās noteikumu izpildes panākšana finanšu pakalpojumu nozarē

Komisija 2023. gadā izskatīja apvienošanās dažādos finanšu pakalpojumu tirgos, ieskaitot banku, apdrošināšanas, maksājumu pakalpojumu un citu specializētu finanšu pakalpojumu tirgu.

2023. gada 25. maijā Eiropas Komisija bez nosacījumiem apstiprināja *Credit Suisse* un *UBS* apvienošanos¹¹⁷. Komisija konstatēja, ka apvienošanās būtiski nemazinās konkurenci ES tirgos, kuros pušu darbības pārklājas. Ņemot vērā *Credit Suisse* finansiālās grūtības, Komisija nolēma

¹¹³ Lieta AT.40452 — *Mobile Payments*, sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_22_2764.

¹¹⁴ Lieta AT.40512 — *Euro-denominated bonds (EDB)*.

¹¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/138/EK (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas jomā (Maksāspēja II) (pārstrādāta redakcija) (OV L 335, 17.12.2009., 1. lpp.).

¹¹⁶ Lieta AT.40511 — *Insurance Ireland - Insurance claims database and conditions of access*.

¹¹⁷ Lieta M.11111 — *UBS / Credit Suisse*.

uzņēmumiem, kas apvienojas, piešķirt atkāpi no nogaidīšanas pienākuma un atļāva *UBS* īstenot noteiktus pasākumus, to vidū pabeigt apvienošanās darījumu.

Komisija 2023. gadā turpināja uzraudzīt apvienošanās finanšu pakalpojumu nozarē, lai apzinātu darījumus, par kuriem var būt nepieciešams vērsties Komisijā saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 139/2004 (“ES Apvienošanās regula”)¹¹⁸ 22. pantu. 2023. gada augustā Komisija pieņēma trīs dalībvalstu un vienas EBTA valsts pieprasījumus novērtēt *European Energy Exchange AG* ierosinājumu iegādāties *Nasdaq* uzņēmējdarbības daļu, kas attiecas uz elektroenerģijas tirdzniecību un tīrvērti Eiropā. Komisija uzskatīja, ka ierosinātā apvienošanās atbilst ES Apvienošanās regulas 22. panta kritērijiem, kuru izpildes gadījumā lieta jānodod izskatīšanai. Konkrētāk, ar šo darījumu tiktu apvienoti divi vienīgie pakalpojumu sniedzēji, kas atvieglo Ziemeļvalstu elektroenerģijas līgumu tirdzniecību biržā un tai sekojošo tīrvērti. Komisija šo izmeklēšanu vēl turpina¹¹⁹.

Valsts atbalsta noteikumu izpildes panākšana finanšu pakalpojumu nozarē

2023. gada novembrī Komisija apstiprināja grozījumu 2022. gadā apstiprinātajos atbalsta pasākumos, kuru mērķis bija atbalstīt *Getin Noble Bank* — vienas no 10 lielākajām Polijas bankām — noregulējumu. Grozītais atbalsta pasākums atviegloja noregulējuma procesā izveidotās pagaidu bankas pārdošanu. Pasākumu mērķis bija arī maksimāli palielināt Polijas Noregulējuma fonda atgūto vērtību, izņemot no bankas portfeli ar aktīviem, kuru vērtība bija samazinājusies¹²⁰.

Papildus tam Komisija pagarināja termiņu dažām spēkā esošām shēmām, saskaņā ar kurām dalībvalstis var subsidēt grūtībās nonākušu banku pārstrukturēšanu vai sakārtotu aiziešanu no tirgus. Attiecībā uz Poliju Komisija atļāva pagarināt gan krājaizdevu sabiedrību likvidācijas shēmu (kas ir spēkā kopš 2014. gada februāra)¹²¹, gan kooperatīvo un mazo komercbanku noregulējuma shēmu (kas ir spēkā kopš 2016. gada decembra)¹²². Attiecībā uz Īriju Komisija atļāva divreiz pagarināt krājaizdevu sabiedrību pārstrukturēšanas shēmu (kas ir spēkā kopš 2014. gada oktobra)¹²³ un pagarināt sakārtotas krājaizdevu sabiedrību likvidācijas shēmu (kas ir spēkā kopš 2011. gada decembra)¹²⁴. Attiecībā uz Dāniju Komisija apstiprināja mazo banku likvidācijas shēmas otro atkalieviešanu¹²⁵.

¹¹⁸ Padomes Regula (EK) Nr. 139/2004 (2004. gada 20. janvāris) par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (EK Apvienošanās regula) (OV L 24, 29.1.2004., 1. lpp.).

¹¹⁹ Lieta M.11241 — *EEX / NASDAQ POWER*.

¹²⁰ Lieta SA.109418 — Polija — *Amendment to the liquidation aid to Getin Noble S.A. in resolution (SA.100687)*.

¹²¹ Lieta SA.108852 — Polija — *Thirteenth prolongation of the Credit Unions Orderly Liquidation Scheme*.

¹²² Lieta SA.108989 — Polija — *Eighth prolongation of the resolution scheme for cooperative banks and small commercial banks and amendment of the offered commitments*.

¹²³ Lieta SA.106983 - Īrija - *17th Prolongation of the Restructuring and Stabilisation Scheme for the Credit Union Sector*; Lieta SA.109639 - Īrija - *18th Prolongation of the Restructuring and Stabilisation Scheme for the Credit Union Sector*.

¹²⁴ Lieta SA.107306 — Īrija — *19th prolongation of the Credit Union Resolution Scheme 2023-2024*.

¹²⁵ Lieta SA.106526 — Dānija — *Prolongation of the second re-introduction of the winding-up scheme for small banks*.

2023. gada novembrī Komisija apstiprināja aktīvu aizsardzības shēmas *Hercules* atkārtotu ieviešanu Grieķijā¹²⁶. Atkārtoti ieviestā shēma būs spēkā līdz 2024. gada beigām un palīdzēs bankām vērtspapīrot un izvākt no savas bilances ienākumus nenesošus aizdevumus.

2023. gada 21. septembrī Komisija pieņēma jaunu lēmumu par iepriekšējiem *FITD* (noguldījumu garantiju sistēmas) pasākumiem, kas bija pieņemti *Banca Tercas* atbalstam¹²⁷. Šis jaunais lēmums tika pieņemts pēc tam, kad Tiesa bija atcēlusi¹²⁸ Komisijas 2015. gada lēmumu¹²⁹. Savā jaunajā lēmumā Komisija secināja, ka atbalsts, ko *FITD* piešķirusi *Banca Tercas*, nav attiecināms uz Itāliju un tāpēc nav nelikumīgs valsts atbalsts.

Valsts atbalsts apdrošināšanas jomā

2023. gada februārī Komisija apstiprināja Francijas Valsts fondu 1,5 miljardu EUR apmērā, kurš izveidots, lai aizsargātu ceļotājus ceļojumu organizatoru maksātnespējas gadījumā¹³⁰. Fonds nodrošinās, ka, neraugoties uz to, ka saistībā ar Covid-19 pandēmijas smago ietekmi uz tūrisma nozari privātu apdrošināšanas pakalpojumu sniedzēju piedāvātais apdrošināšanas segums dažkārt nav pietiekams, patērētāji tomēr tiek pienācīgi aizsargāti.

Valsts atbalsts valsts garantiju veidā

2023. gadā Komisija saskaņā ar Paziņojumu par garantijām¹³¹ pieņēma divus lēmumus — par Slovēniju¹³² un Dāniju¹³³. Minētajos lēmumos Komisija apstiprināja metodikas, ko izmanto, lai noteiktu tirgus apstākļiem atbilstošas garantijas prēmijas. Šīs prēmijas izmanto par atsauci, aprēķinot valsts atbalsta elementu, kas iekļauts valsts garantijās.

5. Sāka darboties jauni vienotā tirgus papildu instrumenti

5.1. Digitālo tirgu akts

Digitālo tirgu akts (DTA)¹³⁴ ir iekšējā tirgus tiesību akts, ar ko saskaņo tā dēvēto vārtziņu pienākumus visā ES. To pilnībā sāka piemērot 2023. gada maijā. DTA mērķis ir padarīt digitālo nozari sāncensīgāku un izbeigt negodīgu praksi, ko īsteno uzņēmumi, kuri darbojas kā vārtziņi tiešsaistes platformu ekonomikā. Vārtzinis var rīkoties kā *de facto* privātais noteikumu izdevējs,

¹²⁶ Lieta SA.109365 — Grieķija — *Re-introduction of the Hercules Scheme*.

¹²⁷ Lieta SA.39451 — Itālija — *Banca Tercas*.

¹²⁸ Tiesas 2021. gada 2. marta spriedums *Eiropas Komisija / Itālijas Republika u. c.*, C-425/19 P, EU:C:2021:154.

¹²⁹ Lieta SA.39451 — Itālija — *Banca Tercas*.

¹³⁰ SA.104022 — Francija — *State guarantee fund for travel operators*.

¹³¹ Komisijas Paziņojums par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā (OV C 155, 20.6.2008., 10. lpp.).

¹³² Lieta SA.109147 — Slovēnija — *Calculation of aid elements in the provision of guarantees to SMEs*.

¹³³ Lieta SA.109413 — Dānija — *Prolongation and amendment of calculation method for Danish guarantee scheme (SA.60070)*.

¹³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/1925 (2022. gada 14. septembris) par sāncensīgiem un godīgiem tirgiem digitālajā nozarē un ar ko groza Direktīvas (ES) 2019/1937 un (ES) 2020/1828 (Digitālo tirgu akts) (OV L 265, 12.10.2022., 1. lpp.).

darbodamies kā vārteja starp komerciālajiem lietotājiem un galalietotājiem, un tas dod vārtzinim iespēju iesaistīties negodīgā rīcībā un apdraudēt tirgus sāncensīgumu.

Ja tiešsaistes digitālā platforma atbilst DTA noteiktajām robežvērtībām un kritērijiem, par to ir jāpaziņo Komisijai, lai tiktu piešķirts vārtziņa statuss¹³⁵. Uzņēmumiem, kam oficiāli piešķirts vārtziņa statuss, ir jāievēro regulā noteiktu pienākumu kopums¹³⁶. 2023. gada aprīlī Komisija pieņēma īstenošanas noteikumus, kuros izklāstīts, kā tiks veiktas noteiktas procedūras saskaņā ar DTA¹³⁷.

2023. gada septembrī Komisija vārtziņa statusu piešķīra sešiem uzņēmumiem: *Alphabet*¹³⁸, *Amazon*¹³⁹, *Apple*¹⁴⁰, *ByteDance*¹⁴¹, *Meta*¹⁴² un *Microsoft*¹⁴³. Kopumā tika noteikti 22 šo vārtziņu sniegti platformas pamatpakalpojumi¹⁴⁴. Attiecībā uz trim platformas pamatpakalpojumiem (*Gmail*, *Outlook.com* un *Samsung Internet Browser*) Komisija secināja, ka, lai gan tie atbilst DTA

¹³⁵ Saskaņā ar DTA tiešsaistes digitālā platforma tiek uzskatīta par tādu, kam ir būtiska ietekme uz vienoto tirgu, tad, ja ir izpildīti šādi kumulatīvi kritēriji: 1) apgrozījumam, ko potenciālais vārtzinis guvis visā ES, jābūt vismaz 7,5 miljardiem EUR, tā vidējai tirgus kapitalizācijai jāpārsniedz 75 miljardus EUR, un tam jāsniedz tie paši platformas pamatpakalpojumi vismaz trīs dalībvalstīs; 2) potenciālajam vārtzinim jāsniedz platformas pakalpojums, kas darbojas kā vārteja, caur kuru komerciālie lietotāji var sasniegt galalietotājus, un šim pakalpojumam jābūt vismaz 45 miljoniem aktīvu galalietotāju mēnesī un vismaz 10 000 aktīvu komerciālo lietotāju gadā; 3) potenciālajam vārtzinim pēdējos trīs finanšu gados jābūt bijušam ietekmīgam un noturīgam stāvoklim tirgū.

¹³⁶ Piemēram, uzņēmumiem, kam saskaņā ar DTA ir piešķirts vārtziņa statuss, dažās konkrētās situācijās ir jānodrošina trešām personām sadarbība ar vārtziņa pakalpojumiem; jāļauj saviem komerciālajiem lietotājiem piekļūt datiem, ko vārtziņi ģenerējuši platformas ekspluatācijas laikā; jānodrošina platformas reklāmdevējiem rīki un informācija, kas vajadzīgi vārtziņa mitināto reklāmu pārbaudei; jāļauj komerciālajiem lietotājiem reklamēt piedāvājumus un slēgt līgumus ar klientiem ārpus vārtziņa platformas. Uzņēmumiem, kam piešķirts vārtziņa statuss, ir, piemēram, aizliegts ranžējumā pret saviem produktiem un pakalpojumiem izturēties labvēlīgāk nekā pret līdzīgiem produktiem un pakalpojumiem vai produktiem, ko piedāvā trešās personas; tie vairs nedrīkst liegt patērētājiem sazināties ar uzņēmumiem ārpus to platformām; tie nedrīkst liegt lietotājiem atinstalēt jebkuras iepriekš instalētas programmatūras vai lietotnes un nedrīkst bez piekrišanas izsekot galalietotājus ārpus platformas pamatpakalpojuma ar nolūku tiem rādīt mērķorientētas reklāmas.

¹³⁷ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2023/814 (2023. gada 14. aprīlis) par sīki izstrādātu kārtību, kādā Komisija veic noteiktas procedūras saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2022/1925 (OV L 102, 17.4.2023., 6. lpp.).

¹³⁸ Lieta DMA.100011 - *Alphabet – OIS Verticals*; Lieta DMA.100002 - *Alphabet – OIS AppStores*; Lieta DMA.100004 - *Alphabet – Online search engines*; Lieta DMA.100005 - *Alphabet – Video sharing*; Lieta DMA.100006 - *Alphabet – Number independent interpersonal communication services*; Lieta DMA.100009 - *Alphabet – Operating systems*; Lieta DMA.100008 - *Alphabet – Web browsers*; Lieta DMA.100010 - *Alphabet – Online advertising services*.

¹³⁹ Lieta DMA.100018 - *Amazon – Online intermediation services – marketplaces*; Lieta DMA.100016 - *Amazon, Online advertising services*.

¹⁴⁰ Lieta DMA.100013 - *Apple – Online intermediation services – app stores*; Lieta DMA.100025 - *Apple – operating systems*; Lieta DMA.100027 - *Apple – web browsers*.

¹⁴¹ Lieta DMA.100040 — *ByteDance – Online social networking services*.

¹⁴² Lieta DMA.100020 - *Meta – Online Social networking services*; Lieta DMA.100024 - *Meta – Number independent interpersonal communication services*; Lieta DMA.100035 - *Meta – Online Advertising services*; Lieta DMA.100044 - *Meta – Online intermediation services – Marketplace*.

¹⁴³ Lieta DMA.100017 - *Microsoft – online social networking services*; Lieta DMA.100023 - *Microsoft – number-independent interpersonal communications services*; Lieta DMA.100026 - *Microsoft – operating systems*.

¹⁴⁴ Komisijas lēmumu nekonfidencialās versijas ir publicētas Komisijas DTA lapā, sk. <https://digital-markets-act-cases.ec.europa.eu/gatekeepers>.

noteiktajām kvantitatīvajām robežvērtībām un tāpēc attiecīgos uzņēmumus varētu kvalificēt par vārtziņiem, *Alphabet*, *Microsoft* un *Samsung* ir snieguši pietiekami pamatotus argumentus tam, kāpēc šie platformas pamatpakalpojumi nav uzskatāmi par vārtejām.

Līdztekus minētajai statusa piešķiršanai Komisija 2023. gada septembrī sāka četras tirgus izmeklēšanas, lai sīkāk novērtētu *Microsoft* un *Apple* iesniegto informāciju, kurā apgalvots, ka daži no to platformu pamatpakalpojumiem nav kvalificējami par vārtejām, neraugoties uz to, ka tie ir sasnieguši noteiktās robežvērtības. Runa ir par *Microsoft* platformām *Bing*, *Edge* un *Microsoft Advertising* un *Apple* platformu *iMessage*. Šo izmeklēšanu mērķis ir pārliecināties, vai *Microsoft* un *Apple* būtu jāpiešķir vārtziņa statuss attiecībā uz minētajiem pakalpojumiem. Šo izmeklēšanu mērķis ir noskaidrot, vai attiecīgajiem pakalpojumiem būtu jāpiešķir vārtejas statuss. Izmeklēšanas būtu jāpabeidz līdz 2024. gada februārim. Papildus tam Komisija ir sākusi tirgus izpēti, lai sīkāk novērtētu, vai *Apple* būtu jāpiešķir vārtziņa statuss attiecībā uz tā operētājsistēmu *iPadOS*, neraugoties uz to, ka attiecīgās robežvērtības nav sasniegtas. Šī izpēte būtu jāpabeidz līdz 2024. gada septembrim.

Par vārtziņiem atzītajiem uzņēmumiem ir jāsāk ievērot visus DTA noteiktos pienākumus un aizliegumus līdz 2024. gada martam. Tomēr daži pienākumi ir jāievēro jau kopš statusa piešķiršanas brīža, piemēram, pienākums informēt Komisiju par plānotajām iegādēm. Līdz 2024. gada martam vārtziņiem ir jāiesniedz detalizēti atbilstības ziņojumi, kuros izklāstīts, kā tie pilda DTA noteiktos pienākumus. Pienākumu neievērošanas gadījumā Komisija var uzlikt naudas sodus līdz 10 % apmērā no uzņēmuma pasaules apgrozījuma. Turklāt sistemātiskas neatbilstības gadījumā šādiem uzņēmumiem var piemērot lielākus naudas sodus un proporcionālus ar rīcību saistītus vai strukturālus aizsardzības līdzekļus.

2023. gada novembrī trīs vārtziņi apstrīdēja tiem saskaņā ar DTA piešķirto statusu. *ByteDance* Vispārējā tiesā pārsūdzēja Komisijas lēmumu piešķirt tam vārtziņa statusu attiecībā uz tā tiešsaistes sociālās tīklošanās pakalpojumu *TikTok*¹⁴⁵. Uzņēmums apgalvo, ka platforma *TikTok* nedarbojas kā vārteja, bet drīzāk ir konkurents digitālajā telpā. 2023. gada decembrī *ByteDance* Vispārējā tiesā arī iesniedza pieteikumu par pagaidu pasākumiem. *Apple* iesniedza apelācijas sūdzību Vispārējā tiesā, apgalvojot, ka Komisijai nebūtu vajadzējis tam piešķirt vārtziņa statusu attiecībā uz tā tiešsaistes starpniecības pakalpojumu *App Store*¹⁴⁶. *Apple* arī pārsūdzēja Komisijas lēmumu sākt tirgus izpēti par tā pakalpojumu *iMessage*¹⁴⁷. Visbeidzot, *Meta* iesniedza apelācijas sūdzību Vispārējā tiesā, lūdzot skaidrojumus par vārtziņa statusa piešķiršanu attiecībā uz *Messenger* un *Marketplace*¹⁴⁸.

Komisija (ar *COMP* ĢD un *CNECT* ĢD priekšgalā) ir galvenā DTA izpildiestāde, bet saskaņā ar DTA 37. un 38. pantu tā arī cieši sadarbojas ar valstu konkurences iestādēm Eiropas Konkurences tīklā (EKT). DTA noteikumi neskar vienpusējai rīcībai piemērojamu ES konkurences noteikumu un valstu konkurences noteikumu izpildes panākšanu.

¹⁴⁵ Lieta T-1077/23 — *Bytedance*/Komisija.

¹⁴⁶ Lieta T-1080/23 — *Apple*/Komisija — vārtziņa statusa piešķiršana un *iMessage* klasifikācija.

¹⁴⁷ Lieta T-1079/23 — *Apple*/Komisija — tirgus izpēte par *iMessage*.

¹⁴⁸ Lieta T-1078/23 — *Meta Platforms* / Komisija.

5.2. Ārvalstu subsīdiju regula

Regula par ārvalstu subsīdijām, kas izkropļo iekšējo tirgu (ĀSR)¹⁴⁹, novērš iepriekš pastāvējušu regulējuma trūkumu, dodot iespēju vērsties pret ārvalstu subsīdijām, kas izkropļo konkurenci vienotajā tirgū. Uz ES dalībvalstu piešķirto valsts atbalstu attiecas ES valsts atbalsta noteikumi, bet subsīdijas, ko trešās valstis piešķirušas atsevišķiem uzņēmumiem, kuri darbojas ES vienotajā tirgū, pirms ĀSR stāšanās spēkā netika pārbaudītas. ĀSR stājās spēkā 2023. gada janvārī, un to sāka piemērot 2023. gada jūlijā, bet paziņošanas pienākums¹⁵⁰ ir piemērojams kopš 2023. gada oktobra. 2023. gada jūlijā Komisija pieņēma ĀSR īstenošanas regulu¹⁵¹. Komisija tagad var arī izmeklēt un nepieciešamības gadījumā novērst ārvalstu atbalsta radīto kropļojošo ietekmi. Tas ietver pilnvaras sākt izmeklēšanu pēc savas iniciatīvas, ja ir norādes, ka ārvalstu subsīdija kropļo ES vienoto tirgu.

Kamēr Komisija nav pabeigusi izmeklēšanu, paziņoto apvienošanas nedrīkst pabeigt un izmeklēšanas skartajam pretendenta nedrīkst piešķirt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības. Ja šis pienākums netiek ievērots, Komisija var uzlikt naudas sodu līdz 10 % apmērā no uzņēmuma gada apgrozījuma. Komisija var arī aizliegt subsidētas apvienošanās pabeigšanu vai publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu subsidētam pretendenta.

Pēc tam kad bija pienācis 2023. gada jūlijs un ĀSR sāka piemērot, Komisija no uzņēmumiem sāka saņemt iesniegumus par ĀSR piemērošanu. Kopš 2023. gada 12. oktobra, kad paziņošanas pienākums stājās spēkā, Konkurences ĢD ir sācis pirmspaziņošanas apspriešanās 41 lietā un ir saņēmis 11 saskaņā ar ĀSR iesniegtus paziņojumus par apvienošanu¹⁵².

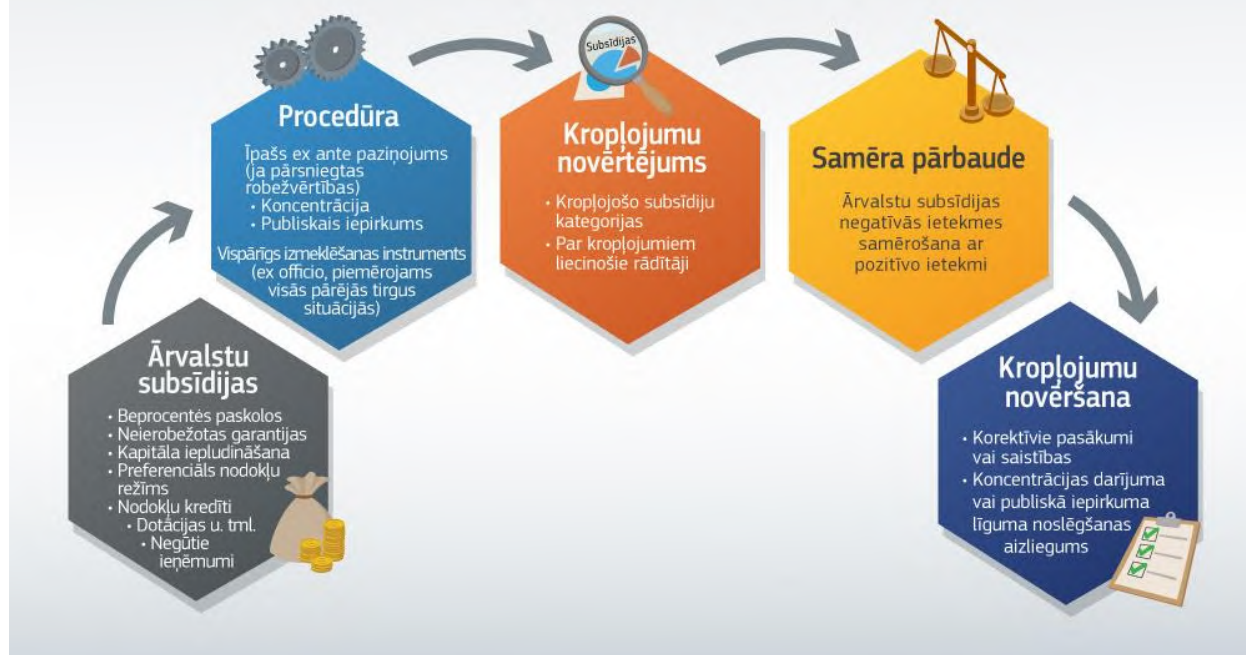
¹⁴⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2560 (2022. gada 14. decembris) par ārvalstu subsīdijām, kas izkropļo iekšējo tirgu (OV L 330, 23.12.2022., 1. lpp.).

¹⁵⁰ Saskaņā ar ĀSR par koncentrācijas darījumiem jāpaziņo, ja iegūtais uzņēmums, viena no apvienošanās procesā iesaistītajām pusēm vai kopuzņēmums ir iedibināts ES un gūst ES apgrozījumu vismaz 500 miljonu EUR apmērā un ja darījumā iesaistītajām pusēm pēdējo trīs gadu laikā ir piešķirts ārvalstu finansējums, kas kopumā sasniedz vismaz 50 miljonus EUR. Par publiskā iepirkuma procedūrām jāpaziņo Komisijai tad, ja līguma paredzamā vērtība ir vismaz 250 miljonu EUR un attiecīgajā piedāvājumā iesaistītie pēdējo trīs gadu laikā ir saņēmuši ārvalstu finansējumu kopumā vismaz 4 miljonu EUR apmērā no vienas trešās valsts.

¹⁵¹ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2023/1441 (2023. gada 10. jūlijs) par detalizētu kārtību, kādā Komisija virza procedūras saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2022/2560 par ārvalstu subsīdijām, kas izkropļo iekšējo tirgu (OV L 177, 12.7.2023., 1. lpp.). Īstenošanas regula ietver veidnes, kas izmantojamas paziņošanai par apvienošanās darījumiem, kuri saistīti ar ārvalstu finansējumu, un par ārvalstu finansējumu publiskā iepirkuma procedūrās, un aptver šīs paziņošanas procesuālos aspektus.

¹⁵² Par Ārvalstu subsīdiju regulas izpildes panākšanu attiecībā uz ārvalstu finansējumu publiskā iepirkuma procedūrās sk. https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/foreign-subsidies-regulation_lv.

Regula par ārvalstu subsīdijām



Avots: Eiropas Komisija.

6. Valsts atbalsta politikas ietekme uz vienotā tirgus integritāti un ES globālo konkurētspēju

- Eiropas modeļa pamatā ir spēcīga sociālā tirgus ekonomika, kas nodrošina iekļaujošu ekonomisko labklājību, kuras pamatā ir ilgtspējīga izaugsme, godīga konkurence, atvērta tirdzniecība un ekonomiskā drošība. Vienotais tirgus ir ES konkurētspējas pamatā, un Komisija ir apņēmusies nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus vienotajā tirgū un pasaulē.
- Ņemot vērā iepriekš minēto, valsts atbalsta noteikumi saskaņā ar šo uzdevumu ir padziļināti pārskatīti, lai nodrošinātu, ka tie ir piemēroti zaļās un digitālās pārkārtošanās vajadzībām un veicina konkurētspējīgu un noturīgu ES ekonomiku. Noteikumi ir attiecīgi atjaunināti un nodrošina dalībvalstīm iedarbīgus instrumentus, ar ko apmierināt vajadzības pēc publiskajām investīcijām tādās svarīgās prioritārajās jomās kā vides aizsardzība un dekarbonizācija, reģionālā kohēzija un radikāla inovācija un ražošanas jaudas nodrošināšanā stratēģiskās nozarēs, jo īpaši pārejā uz neto nulles emisiju ekonomiku. Visjaunākie pieejamie dati liecina, ka 2022. gadā dalībvalstis izmaksāja 112 miljardu EUR valsts atbalstu (kas nav krīzes atbalsts), kas atbilst 0,7 % no ES IKP.
- Covid-19 pandēmijas izraisītās bezprecedenta krīzes, kā arī Krievijas iebrukums Ukrainā lika Komisijai pilnībā izmantot valsts atbalsta rīkkopas elastību, ko tā galvenokārt īstenoja, nosakot mērķorientētus un pagaidu noteikumus, lai dalībvalstis varētu ierobežot krīžu ietekmi uz ES ekonomiku, bet tai pašā laikā tika ieviesti arī aizsardzības pasākumi vienotā tirgus aizsardzībai.
- Dati par Covid-19 pagaidu regulējuma (kura darbība ir pilnīgi izbeigta) faktisko īstenošanu un tās analīze liecina, ka katras dalībvalsts piešķirtais valsts atbalsts bijis ievērojami mazāks par apstiprinātajām summām (aptuveni 30 %) un lielā mērā atbilst ekonomiskajam kaitējumam, ko dalībvalsts piedzīvojusi krīzes laikā un kas izteikts kā IKP samazinājums.
- Visjaunākie pieejamie dati liecina, ka dalībvalstis 2022. gadā un 2023. gada pirmajā pusē, lai ierobežotu Krievijas iebrukuma Ukrainā ekonomisko ietekmi, piešķīra 141 miljardu EUR lielu krīzes atbalstu, kas atbilst 0,6 % no ES IKP minētajā periodā. Pašlaik pieejamie dati liecina, ka dalībvalstis ir piešķīrušas mazāk nekā 20 % no apstiprinātajām summām. Izdevumu apmērs pa dalībvalstīm atšķiras, kas, iespējams, daļēji atspoguļo atšķirīgās fiskālās spējas, bet tas daļēji var būt skaidrojams arī ar enerģētikas krīzes ietekmes un ekonomikas lieluma atšķirībām.
- Visbeidzot, noderīgs rīkkopas papildinājums ir krīzes (un pārkārtošanās) pagaidu regulējuma (K(P)PR) 86. punkts, kas palīdz paātrināt pāreju uz neto nulles emisiju ekonomiku un novērst risku, ka jaunas investīcijas nozarēs, kuras ir stratēģiski svarīgas pārejai uz neto nulles emisiju ekonomiku, subsīdiju dēļ tiek aizvīrētas prom no ES uz trešām valstīm. Šis noteikums ļauj sniegt individuālu atbalstu, kura apmērs nepārsniedz subsīdijas summu, ko saņēmējs varētu saņemt par līdzvērtīgu investīciju trešās valsts jurisdikcijā ārpus EEZ, vai summu, kas vajadzīga, lai stimulētu uzņēmumu veikt investīciju EEZ (tā sauktais finansējuma deficīts), atkarībā no tā, kura summa ir mazāka.
- Komisija pastāvīgi strādā, lai nodrošinātu, ka valsts atbalsta noteikumi turpina atbilst paredzētajam mērķim, un uzraudzītu atbalsta pasākumu īstenošanu, lai varētu sniegt labi mērķētu publisko atbalstu ES prioritāšu īstenošanai un ilgtermiņa konkurētspējas nodrošināšanai, kā arī pagaidu pasākumus krīžu pārvarēšanai, vienlaikus ierobežojot nepamatotus konkurences izkropļojumus vienotajā tirgū.

Lai aizsargātu vienotā tirgus godīgumu un pienācīgu tā darbību, LESD principā aizliedz dalībvalstīm sniegt valsts atbalstu, kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus. Valsts atbalsta kontrole nodrošina, ka konkurence uzņēmumu starpā balstās uz nopelniem, nevis uz valdības atbalsta apmēru, tādējādi izvairoties no subsidēšanas sacensībām un priekšrokas došanas uzņēmumiem no dalībvalstīm ar “dziļākām kabatām”. Tajā pašā laikā dažos apstākļos valdības iejaukšanās var būt nepieciešama, lai nodrošinātu labi funkcionējošu un taisnīgu ekonomiku. Tāpēc LESD dod plašas iespējas ar valsts atbalstu sekmēt politikas mērķus, ja šāds atbalsts ir vajadzīgs, samērīgs un piemērots minēto mērķu sasniegšanai un nepamatoti nekropļo konkurenci vienotajā tirgū. Valsts atbalsta kontrole, koncentrējoties uz to, lai atbalsts būtu likumīgs un iedarbīgs, un nepieļaujot pārmērīgu kompensēšanu, arī maksimāli palielina ierobežoto publisko resursu lietderību.

Eiropadome 2023. gada oktobrī atkārtoja aicinājumu Komisijai ziņot Padomei par pašreizējās valsts atbalsta politikas ietekmi uz vienotā tirgus integritāti, kā arī uz ES globālo konkurētspēju. Patiešām, izvērtējot valsts atbalsta politikas ietekmi, ir būtiski aplūkot šīs politikas uzdevumu gan no ES iekšējās darbības, gan no ES ārējās darbības skatpunkta. Valsts atbalsta kontrolei ir jāpilda uzdevums novērst nepamatotus konkurences izkropļojumus vienotajā tirgū, bet tai pašā laikā jādod ES ekonomikai iespēja saglabāt vadošo pozīciju inovācijas jomā un virzīt divējādo pārkārtošanos pašreizējos sarežģītajos ģeopolitiskajos apstākļos.

Lai uzraudzītu valsts atbalsta ietekmi, Komisija regulāri un pastāvīgi vāc datus par to, kā dalībvalstis īsteno valsts atbalsta pasākumus:

- pirmkārt, Komisija ik gadu sagatavo **valsts atbalsta rezultātu pārskatu**, pamatojoties uz dalībvalstu iesniegtajiem datiem¹⁵³ par to izdevumiem (t. i., izmaksātajām summām) apstiprinātajos atbalsta pasākumos, un tajā ir arī skaitliski izteikts izdevumos ietvertais atbalsta elements, t. i., atbalsta piešķirtā priekšrocība¹⁵⁴. Visjaunākie dati attiecas uz 2022. gadu,
- otrkārt, ņemot vērā ievērojamās atbalsta summas, kas izmaksātas nesenās krīzēs, t. i., saistībā ar Covid-19 pandēmiju un reaģējot uz Krievijas agresiju pret Ukrainu, Komisija izņēmuma kārtā ir sākusi **periodiskus apsekojumus, lai laikus savāktu informāciju par atbalstu** (t. i., summām, uz kurām uzņēmumi ir saņēmuši juridiskas tiesības, bet kuras var tikt izmaksātas laika gaitā), kuru dalībvalstis ir **faktiski piešķirušas** saskaņā ar apstiprinātajiem krīzes pasākumiem. Visjaunākais apsekojums aptver laikposmu no 2022. gada sākuma līdz 2023. gada jūnija beigām. Gada ziņojumos dalībvalstīm ir arī skaitliski jāizsaka atbalsta

¹⁵³ Informācijas pamatā ir dalībvalstu ikgadējie ziņojumi, ko tās iesniedz saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr. 794/2004 6. panta 1. punktu. Par datu pareizību atbild dalībvalstis.

¹⁵⁴ Atbalsta elements ir atkarīgs no atbalsta veida. Dotāciju gadījumā saņēmējam piešķirtā priekšrocība parasti atbilst budžeta izdevumiem. Citu atbalsta instrumentu gadījumā saņēmējam piešķirtā priekšrocība var nesakrist ar valdības izmaksām. Piemēram, garantiju gadījumā saņēmējam nav jāuzņemas ar garantiju saistītais risks, jo to uzņemas valsts. To, ka valsts uzņemas risku, parasti vajadzētu atlīdzināt, maksājot atbilstīgu prēmiju. Ja valsts pilnībā vai daļēji atsakās no šādas prēmijas, tas ir atbalsta elements.

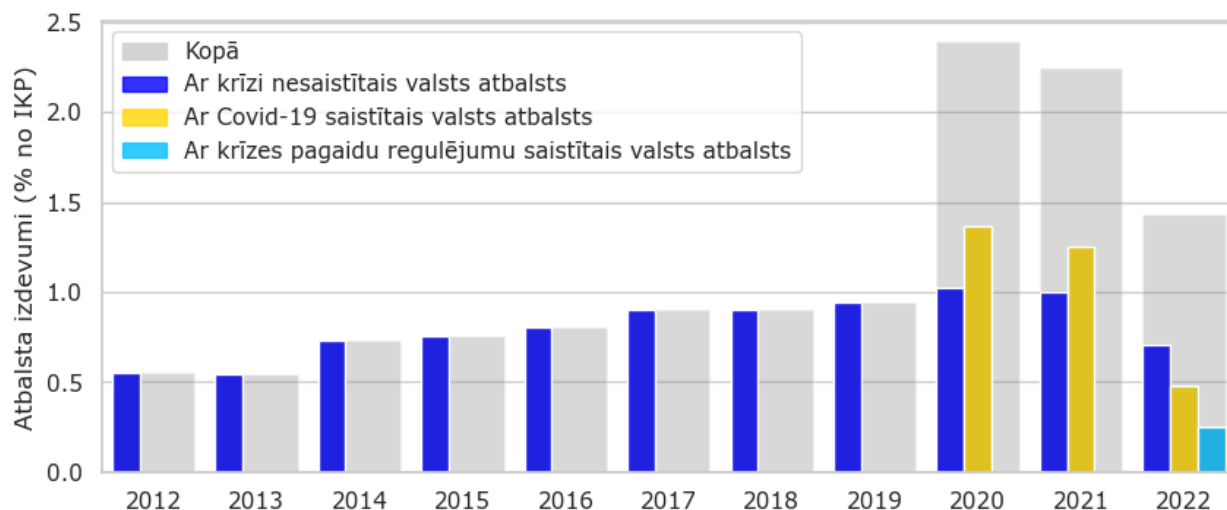
elementi, savukārt atbildēs uz minētajiem krīzes apsekojumiem dalībvalstis norāda nominālas piešķirtā atbalsta summas, lai vienkāršotu datu vākšanu un mazinātu administratīvo slogu.

6.1. Pārskats par 2022. gadā izmaksāto ar krīzi saistīto un ar krīzi nesaistīto valsts atbalstu

Saskaņā ar visjaunākajiem dalībvalstu gada ziņojumiem 2022. gadā visas 27 dalībvalstis kopā izmaksāja 227,98 miljardus EUR lielu valsts atbalstu gan ar krīzi nesaistītos, gan ar krīzi saistītos pasākumos (krīzes atbalsts galvenokārt tika izmaksāts saskaņā ar krīzes pagaidu regulējumu, reaģējot uz Krievijas agresiju pret Ukrainu), un tas atbilst 1,43 % no to 2022. gada IKP.

Kopējie izdevumi ir ievērojami mazāki nekā iepriekšējā gadā (par aptuveni 35 %, ņemot vērā inflāciju). Pirmkārt, samazinājumu galvenokārt noteica Covid-19 pasākumu kopējo izdevumu sarukums, kas bija saistīts ar Covid-19 pagaidu regulējuma darbības pakāpenisko izbeigšanu, kura noslēdzās 2022. gada jūnija beigās. Covid-19 pasākumu izdevumi saruka par 76,66 miljardiem EUR (tie bija par aptuveni 60 % mazāki nekā iepriekšējā gadā, ņemot vērā inflāciju) un veidoja 0,48 % no ES27 IKP. Otrkārt, arī atbalsts ar krīzi nesaistītiem mērķiem ievērojami samazinājās — par aptuveni 28 %, sarūkot no aptuveni 155,55 miljardiem EUR (salīdzināmajās cenās) 2021. gadā līdz 112 miljardiem EUR 2022. gadā (sk. turpmāk tekstā).

1. diagramma. Kopējie valsts atbalsta izdevumi, valsts atbalsta elementi procentos no IKP, sadalījums starp valsts atbalstu, kas saistīts ar Covid-19, ar KPR saistīto valsts atbalstu un ar krīzi nesaistītiem valsts atbalsta pasākumiem



Relatīvā izteiksmē valsts atbalsta izdevumi (ar krīzi saistītie un ar krīzi nesaistītie), kas izteikti kā daļa no valsts IKP, pa dalībvalstīm ievērojami atšķirās, lai gan šī atšķirība bija daudz mazāka nekā 2021. gadā. Visvairāk tērējušās dalībvalstis iztērēja aptuveni 1,8–2,1 % no valsts IKP (Ungārija un Vācija), savukārt vismazāk tērējušās dalībvalstis iztērēja aptuveni 0,3–0,6 % no valsts IKP (Īrija, Kipra un Luksemburga).

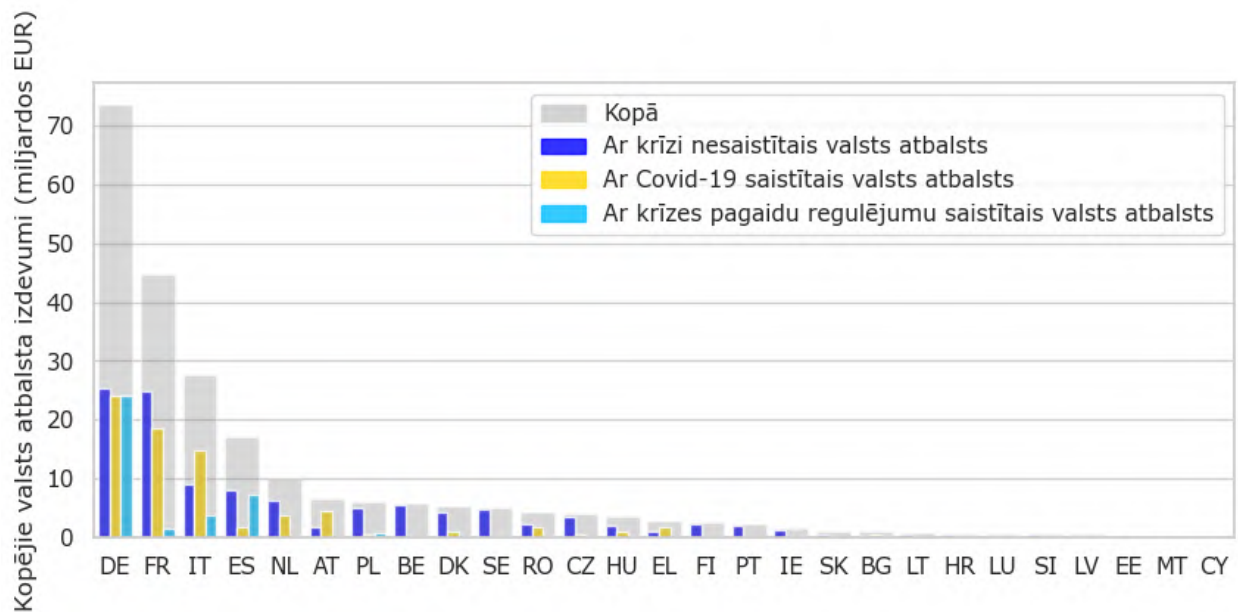
Kopumā pēc šiem datiem var secināt, ka, lai gan pastāv būtiskas atšķirības starp dalībvalstu izmaksātajām atbalsta summām (nav pārsteigums, ka absolūtā izteiksmē lielās dalībvalstis

izmaksājušas vislielākās atbalsta summas), tad, ja valsts atbalsta izdevumus aplūko relatīvā izteiksmē — kā daļu no IKP —, atklājas niansētāka aina.

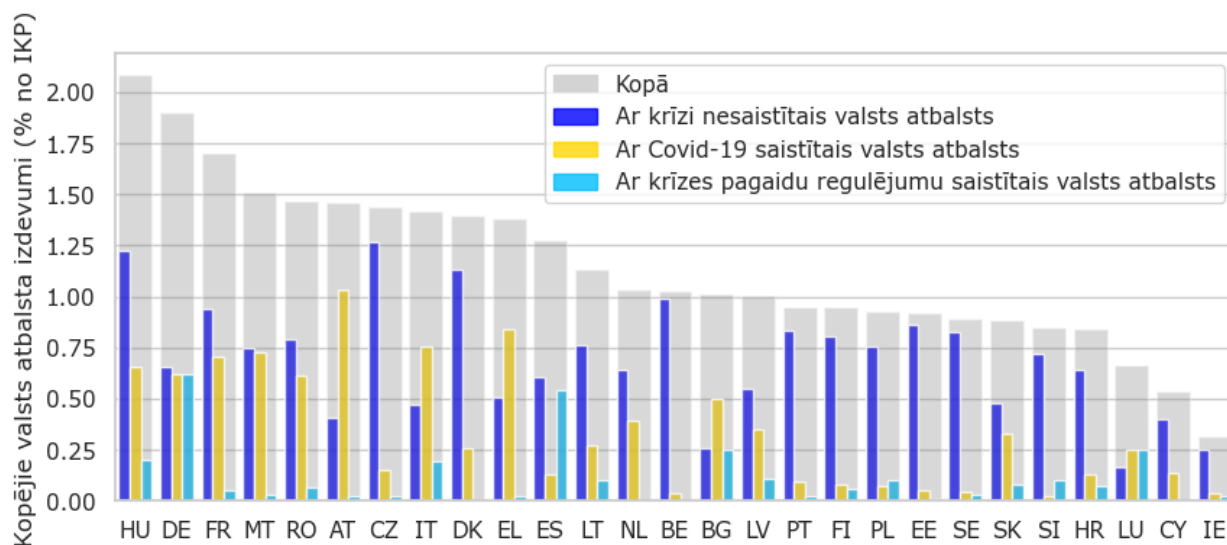
Turklāt liela daļa 2022. gada izdevumu Vācijā attiecās uz krīzes atbalstu *ad hoc* situācijā, kurā diviem sistēmiskiem energoapgādes uzņēmumiem bija vajadzīgs publiskais atbalsts pēc tam, kad Krievijas kara Ukrainā dēļ tika pārtrauktas gāzes piegādes (sk. turpmāk tekstā).

Jāņem vērā arī tas, ka dalībvalstis ievērojamu atbalstu savai ekonomikai un mājāsaimniecībām varētu būt piešķirušas, izmantojot citus, nevis valsts atbalsta pasākumus. Tas nozīmē, ka kopējais atbalsts ekonomikai un mājāsaimniecībām atšķiras no datiem, kas iegūti no iepriekš minētajiem dalībvalstu gada ziņojumiem, kuri attiecas tikai uz tādos pasākumos izmaksātām summām, kas kvalificējami kā valsts atbalsts.

2. diagramma. *Kopējie valsts atbalsta izdevumi pa dalībvalstīm 2022. gadā, atbalsta elementi miljonos euro, sadalījums starp valsts atbalstu, kas saistīts ar Covid-19, ar KPR saistīto valsts atbalstu un ar krīzi nesaistītiem valsts atbalsta pasākumiem*



3. diagramma. Kopējie valsts atbalsta izdevumi pa dalībvalstīm procentos no 2022. gada valsts IKP, sadalījums starp valsts atbalstu, kas saistīts ar Covid-19, ar KPR saistīto valsts atbalstu un citiem (ar krīzi nesaistītiem) valsts atbalsta pasākumiem

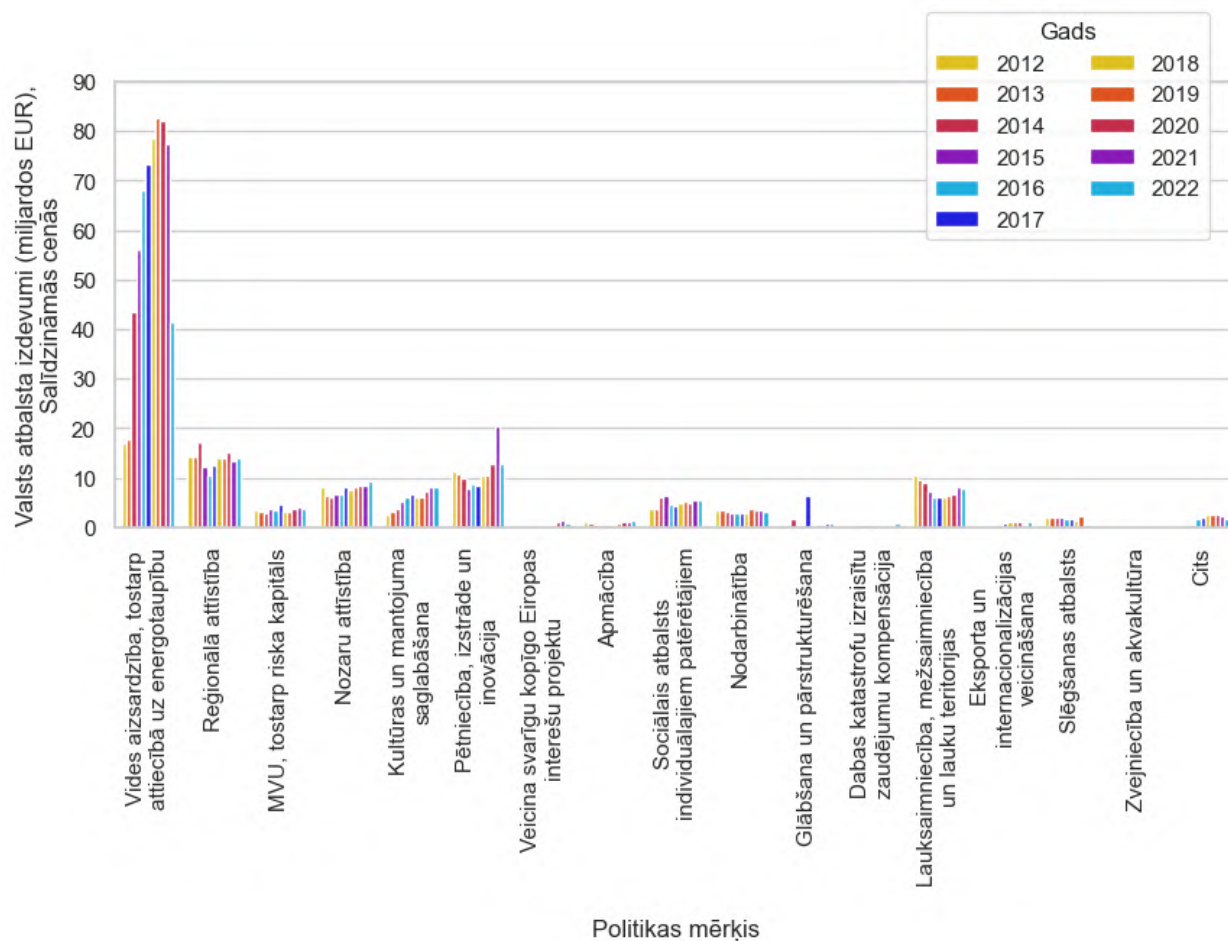


Ar krīzi nesaistītā atbalsta summa, ko dalībvalstis izmaksāja **2022. gadā**, nominālā izteiksmē bija mazāka nekā 2021. gadā 20 dalībvalstīs. Samazinājums bija īpaši izteikts Vācijā (–59 % nominālā izteiksmē, ņemot vērā inflāciju), Horvātijā (–52 %) un Maltā (–50 %), kā arī Bulgārijā, Latvijā, Luksemburgā un Ungārijā, kur atbalsts bija samazinājies par aptuveni 40 %. Būtisks samazinājums, proti, par vairāk nekā 20 %, tika novērots arī Polijā un Lietuvā (abās aptuveni –28 %) un Igaunijā (–22 %). Ar krīzi nesaistītais atbalsts samazinājās arī Somijā (–18 %), Slovēnijā (–17 %), Čehijā (–14 %), Nīderlandē un Austrijā (–12 % abās valstīs), Francijā un Kiprā (–11 %), Īrijā (–9 %), Beļģijā un Itālijā (–6 %).

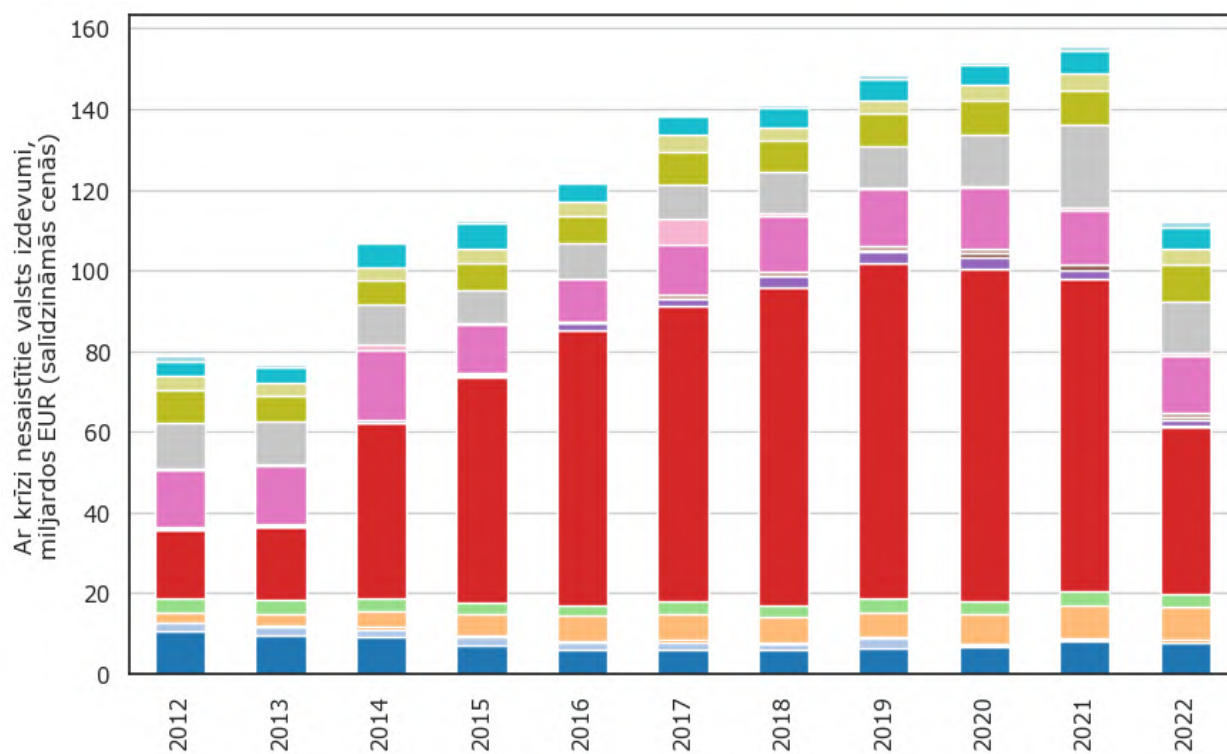
Savukārt ar krīzi nesaistītais atbalsts ievērojami palielinājās Portugālē (+66 % nominālā izteiksmē, ņemot vērā inflāciju), Dānijā (+44 %) un Spānijā (+30 %). Slovākijā ar krīzi nesaistītais atbalsts salīdzinājumā ar 2021. gadu palielinājās par 14 %, bet Grieķijā par 4 %. Rumānija un Zviedrija ziņoja, ka to atbalsts ar krīzi nesaistītiem pasākumiem 2022. gadā bijis tāds pats kā 2021. gadā.

Kopumā ar krīzi nesaistītā valsts atbalsta samazinājumu, šķiet, galvenokārt noteica vides aizsardzībai, arī enerģijas taupīšanai, izmaksātā atbalsta samazinājums no aptuveni 77,3 miljardiem EUR 2021. gadā līdz 41,5 miljardiem EUR 2022. gadā. Tas vēl jāanalizē sīkāk, bet samazinājums daļēji varētu būt skaidrojams ar alternatīvām, ko nodrošināja 2022. gada martā ieviestais krīzes pagaidu regulējums un tā turpmākie grozījumi, kuri deva dalībvalstīm iespēju sniegt atbalstu ar mērķi paātrināt atjaunīgās enerģijas ieviešanu un atbalstu rūpniecisko procesu dekarbonizācijai. Tai pašā laikā dati liecina (sk. 4. diagrammu), ka vides aizsardzībai izmaksātais atbalsts joprojām ir vislielākā ar krīzi nesaistītā valsts atbalsta kategorija un pat krīzes laikā tas ir bijis 2 līdz 4 reizes lielāks nekā pirms 10 gadiem (salīdzināmajās cenās, kas koriģētas, ņemot vērā inflāciju).

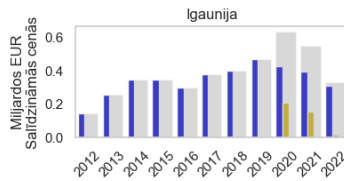
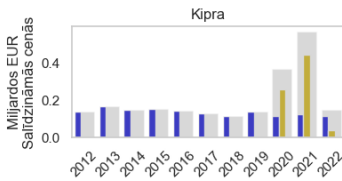
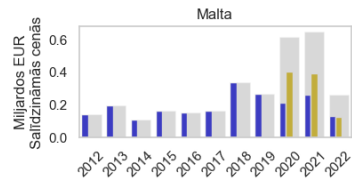
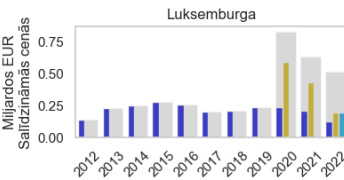
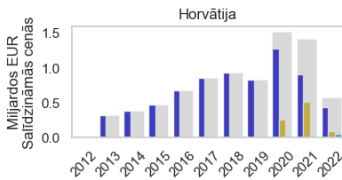
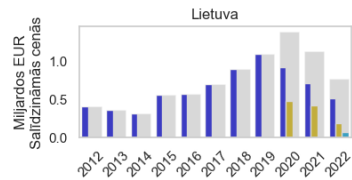
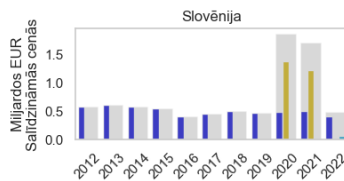
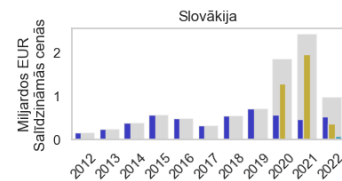
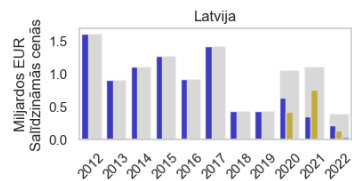
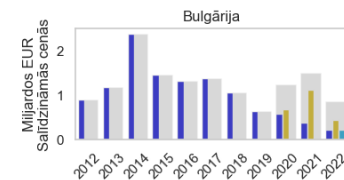
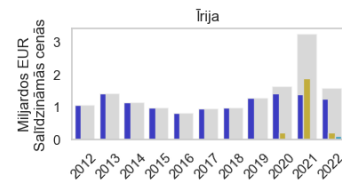
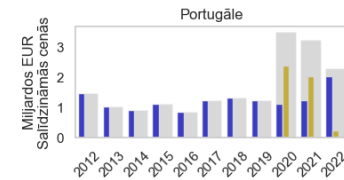
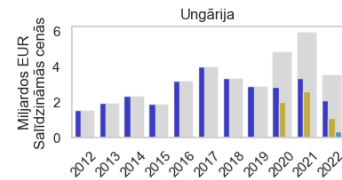
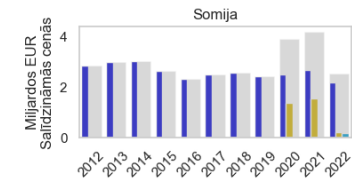
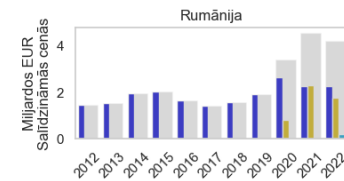
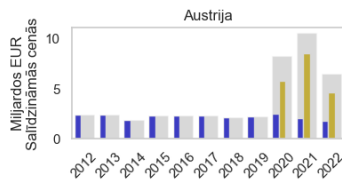
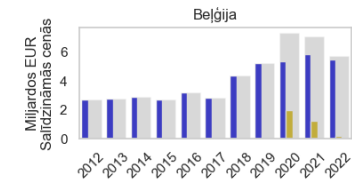
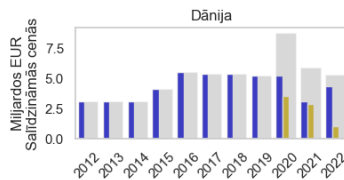
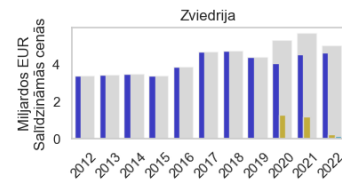
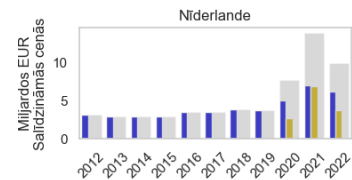
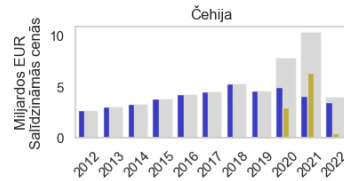
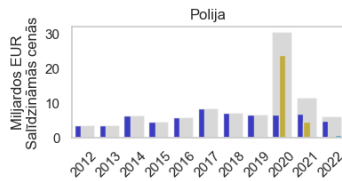
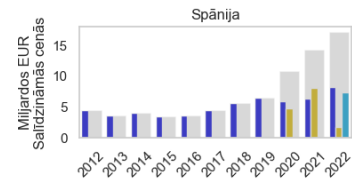
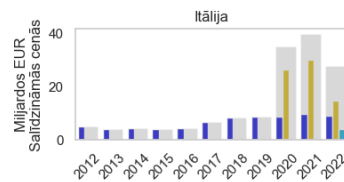
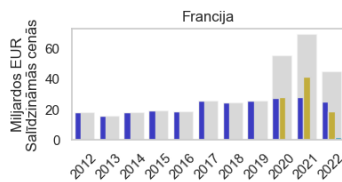
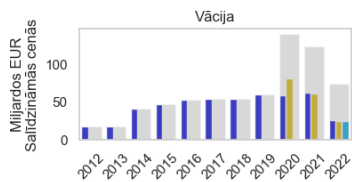
4. diagramma. Valsts atbalsta izdevumi, izņemot krīzes atbalstu, laikposmā no 2012. līdz 2022. gadam, atbalsta elementi miljardos euro salīdzināmajās cenās, sadalījums pa atbalsta mērķiem



5. diagramma. Ar krīzi nesaistītie valsts atbalsta izdevumi sadalījumā pa atbalsta mērķiem



6. diagramma. Kopējie valsts atbalsta izdevumi pa dalībvalstīm nominālās summās (miljardos euro salīdzināmajās cenās), sadalījums starp valsts atbalstu, kas saistīts ar Covid-19, ar KPR saistīto valsts atbalstu un citiem (ar krīzi nesaistītiem) valsts atbalsta pasākumiem, 2012.–2022. gads (dalībvalstu secība ir balstīta uz kumulatīvajiem izdevumiem)



6.2. Valsts atbalsts krīzes laikos bijis ārkārtīgi svarīgs, bet izmantots piesardzīgi

Pēdējos gados, kad piedzīvotas vairākas krīzes, LESD paredzētās iespējas ļaut piešķirt valsts atbalstu “ārkārtējos notikumos” vai valsts atbalstu, “kas novērš nopietnus traucējumus kādas dalībvalsts tautsaimniecībā”, ir tikušas plaši izmantotas. Šie noteikumi ir ļāvuši Komisijai, piemēram, apstiprināt (saskaņā ar krīzes pagaidu regulējumu (KPR) un pēc tam krīzes un pārkārtošanās pagaidu regulējumu (KPPR), abi kopā saukti par K(P)PR) valsts atbalsta pasākumus, kuru mērķis bija novērst Covid-19 pandēmijas sekas uz ekonomiku, un pēc tam arī valsts atbalsta pasākumus, kuru mērķis bija novērst enerģētikas krīzi, ko izraisījusi Krievijas agresija pret Ukrainu.

Lai gūtu pārskatu par atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar **Covid-19 pagaidu regulējumu**, Komisija veica apsekojumus par laikposmu no 2020. gada marta, kad regulējums stājās spēkā, līdz 2021. gada beigām. Pierādījumi, kas savākti par regulējuma faktisko īstenošanu, liecināja, ka dalībvalstu piešķirtais valsts atbalsts (940 miljardu EUR, kas ir aptuveni 30 % no apstiprinātajām summām, t. i., 3,1 triljona EUR) atbilst ekonomiskajam kaitējumam, ko dalībvalsts piedzīvojusi krīzes laikā un kas izteikts kā IKP samazinājums¹⁵⁵. Tas kļiedēja bažas par to, ka ievērojamās valsts atbalsta apjoma atšķirības dalībvalstu starpā varētu liecināt par konkurences apstākļu nevienlīdzību to vidū. Covid-19 pagaidu regulējums tagad ir pilnībā atcelts.

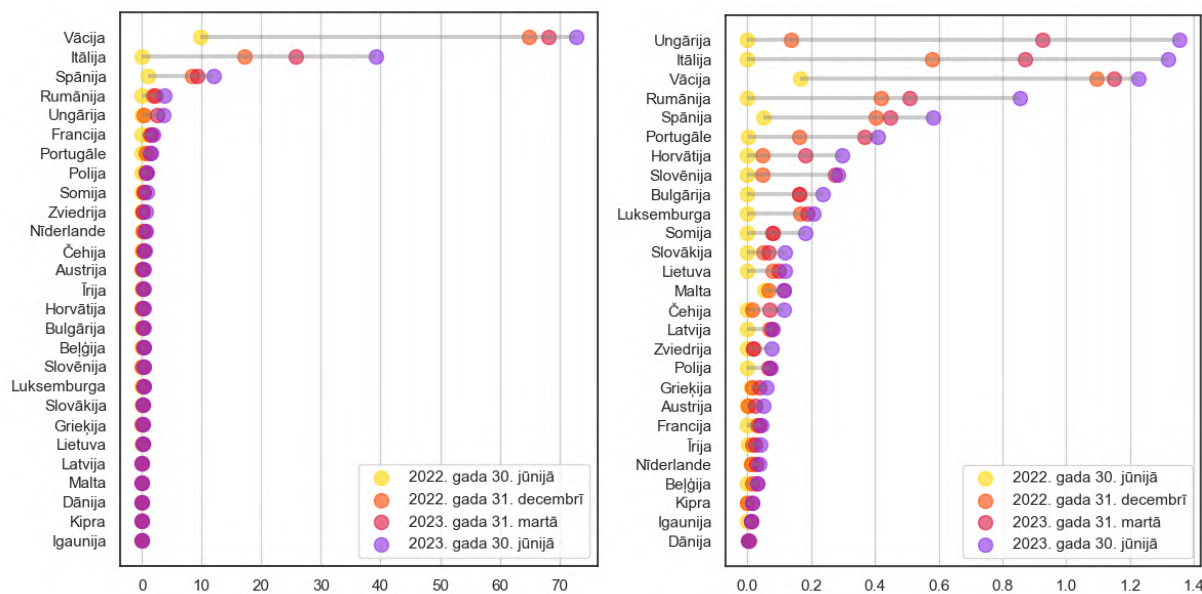
Tāpat arī, lai gūtu pārskatu par atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar **K(P)PR vai saskaņā ar tā principiem**, Komisija veica apsekojumus par laikposmu no 2022. gada marta, kad stājās spēkā KPR, līdz 2023. gada jūnijam (par 2023. gada otro pusgadu nav pieejami pietiekami dati). Šajā laikposmā Komisija bija apstiprinājusi saskaņā ar K(P)PR vai saskaņā ar tā principiem piešķirtu valsts atbalstu gandrīz 730 miljardu EUR apmērā. No dalībvalstīm apsekojumos savāktie dati liecina, ka uzņēmumiem faktiski tika piešķirts 141 miljards EUR, kas ir tikai 19,3 % no apstiprinātā atbalsta un atbilst 0,6 % no ES IKP 2022. gadā un 2023. gada pirmajā pusē¹⁵⁶. Ir vērts norādīt, ka dalībvalstis var oficiāli piešķirt pilnu atbalsta summu konkrētā brīdī vienā gadā, bet nodot to saņēmēju rīcībā vairāku gadu garumā (tādējādi 2022. gadā vai 2023. gada pirmajā pusē, iespējams, visa summa vēl nebija izmaksāta).

Attiecīgajā laikposmā Vācija piešķīra 72,8 miljardus EUR, kas ir 52 % no 141 miljarda EUR, tai sekoja Itālija, kas piešķīra 39,2 miljardus EUR, un Spānija ar 12,1 miljardu EUR. Absolūtā izteiksmē trīs lielākās līdzekļu tērētājas ir piešķīrušas 88 % no visa atbalsta. Relatīvā izteiksmē vislielākā līdzekļu tērētāja bija Ungārija, kuras piešķirtā summa atbilda 1,35 % no tās IKP 2022. gadā un 2023. gada pirmajā pusē. Otra lielākā līdzekļu tērētāja relatīvā izteiksmē bija Itālija (1,32 % no IKP), kam sekoja Vācija (1,23 % no IKP) un Rumānija (0,85 % no IKP).

¹⁵⁵ COMP GD politikas kopsavilkums *Looking back at the State aid COVID Temporary Framework: the take-up of measures in the EU*, 2022. gada oktobris, pieejams [šeit](#).

¹⁵⁶ Informācija, ko dalībvalstis darījušas pieejamu Komisijai, ir provizorisks, un dalībvalstis datus varētu labot.

7. diagramma. Valsts atbalsts, kas piešķirts līdz 2023. gada jūnijam (nominālas summas) saskaņā ar K(P)PR vai saskaņā ar tā principiem, absolūtās summās (diagramma pa kreisi) un procentos no valsts IKP (diagramma pa labi)



Kopējais valsts atbalsts, kas piešķirts saskaņā ar Krīzes (un pārkārtošanās) pagaidu regulējums vai atbilstoši tā principiem, izteikts % no IKP 2022. gadam + 2023. gada pusgadam

Kopējais valsts atbalsts, kas piešķirts saskaņā ar Krīzes (un pārkārtošanās) pagaidu regulējums vai atbilstoši tā principiem, izteikts % no IKP 2022. gadam + 2023. gada pusgadam

Aplūkojot tuvāk Vācijas piešķirto atbalstu, var secināt, ka 85 % no kopējās summas tika piešķirti diviem saņēmējiem — *Uniper SE* un *SEFE GmbH* —, kam tika piešķirts atbalsts rekapitalizācijai (attiecīgi 33 miljardi EUR un 6,5 miljardi EUR) un aizdevumi un subsidētie aizdevumi no Vācijas jumta shēmas (kredītlīnijas attiecīgi 16 miljardu EUR un 7 miljardu EUR apmērā¹⁵⁷, kas, iespējams, nav izmantotas). Šie intervences pasākumi bija nepieciešami, lai šie divi sistēmiskie energoapgādes uzņēmumi, kas pēc tam, kad Krievija krasi samazināja gāzes piegādes Vācijai, vairs nespēja pildīt vēl neizpildītos ilgtermiņa līgumus, nesabruktu. Ņemot vērā, ka tie ir svarīga sistēmas daļa tirgū, to sabrukums būtu smagi ietekmējis to klientus un arī Vācijas un Eiropas enerģijas tirgu kopumā.

Turklāt šie apsekojumu skaitļi būtu jālasa, paturot prātā vairākus papildu apsvērumus. Tie attiecas tikai uz pasākumiem, kas kvalificējami kā valsts atbalsts un par ko ir paziņots Komisijai, un ko Komisija ir apstiprinājusi. Turklāt tie atspoguļo nominālo valsts atbalsta summu, kas piešķirta, izmantojot dažādus instrumentus (piemēram, tiešās dotācijas, pašu kapitālu, aizdevumus un

¹⁵⁷ Kredītlīniju summa tika samazināta, jo uzlabojās tirgus apstākļi.

garantijas), kuru kropļojošā ietekme uz konkurenci atšķiras. Aplūkojot atbalstu, kas piešķirts, izmantojot dažādus instrumentus, būtu jāņem vērā atbalsta elementi, jo tie atspoguļo uzņēmumam piešķirto faktisko priekšrocību un var būt labāki rādītāji, pēc kuriem taisnīgi salīdzināt ar atmaksājamiem un neatmaksājamiem instrumentiem piešķirto atbalstu. Tas ir tāpēc, ka neatmaksājami instrumenti, piemēram, dotācijas, parasti konkurenci izkropļo vairāk nekā atmaksājami instrumenti, piemēram, garantijas vai aizdevumi ar atvieglotiem nosacījumiem.

Atbalsta elementu var novērtēt dažādos veidos atkarībā no instrumenta veida: neatmaksājamu instrumentu gadījumā saņēmējam piešķirtā priekšrocība parasti atbilst nominālajai summai, kas ir budžeta izdevumi. Atmaksājamu atbalsta instrumentu gadījumā uzņēmumam piešķirtā priekšrocība var nesakrist ar valdības izmaksām. Atbalsta elements un budžeta izdevumi parasti ir (daudz) mazāki par nominālo summu. Tādu atbalsta instrumentu gadījumā kā aizdevumi vai garantijas uzņēmumam piešķirtā priekšrocība ir procentu likmes samazinājums, bet valdības izmaksas ir starpība starp garantijas maksu, ko uzņēmums būtu maksājis tirgus cenās, un garantijas maksu, ko tas faktiski samaksājis.

Tādējādi, ņemot vērā aplēstos atbalsta elementus, Vācijas piešķirtā atbalsta apmērs bija aptuveni 0,9 % no tās IKP 2022. gadā un 2023. gada pirmajā pusē, un tas galvenokārt tika piešķirts kapitāla intervences veidā un, kā jau minēts, lielākoties bija paredzēts sistēmisko enerģijas piegādātāju *Uniper* un *SEFE* rekapitalizācijai (55 % no kopējā piešķirtā atbalsta). Nākamās lielākās valsts atbalsta piešķirējas bija Ungārija (aptuveni 0,68 % no tās IKP), Spānija (0,45 %) un Portugāle (0,41 %). Itālija un Rumānija, ja ņem vērā atbalsta elementus, piešķirta mazāku daļu no sava IKP, un tas atspoguļo atmaksājamo instrumentu, galvenokārt garantiju, plašo izmantojumu.

Dalībvalstis ir arī īstenojušas horizontālus fiskālās politikas pasākumus, lai mazinātu augsto enerģijas cenu ietekmi uz mājsaimniecībām un uzņēmumiem. Tie galvenokārt ir pasākumi, kas nav kvalificējami kā valsts atbalsts. Saskaņā ar Komisijas rudens ekonomikas prognozes¹⁵⁸ aplēsēm 2023. gadā šādu enerģētikas pasākumu¹⁵⁹ neto budžeta izmaksas bija aptuveni 165 miljardi EUR, kas atbilst 0,97 % no ES27 IKP, un tas ir mazāk nekā 195 miljardi EUR jeb 1,2 % no ES27 IKP 2022. gadā.

Absolūtā izteiksmē Vācijas, Francijas un Itālijas īstenotie pasākumi 2023. gadā radīja vislielākās neto budžeta izmaksas, proti, attiecīgi 59,4 miljardu EUR, 22,8 miljardu EUR un 21,4 miljardu EUR

¹⁵⁸ *European Commission's Directorate-General for Economic and Financial Affairs (2023), European Economic Forecast, Autumn 2023*. Pieejama vietnē https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/4139ef72-9eb3-4fad-a116-ee87979f4d35_en?filename=ip258_en.pdf. Ietekme uz budžetu atspoguļo pasākumus, kas ieviesti vai paziņoti līdz 2023. gada oktobra beigām. Prognozes aplēses par Slovākiju pēc 2024. gada budžeta plāna projekta iesniegšanas 2023. gada 12. decembrī tika atjauninātas.

¹⁵⁹ Šo aplēšu kontekstā “enerģētikas pasākumi” ir definēti šādi: 1) pasākumi, kas tieši ietekmē enerģijas patēriņa robežizmaksas mājsaimniecībām un/vai uzņēmumiem (“cenu pasākumi”); 2.a) pasākumi, kas nodrošina pagaidu ienākumu atbalstu mājsaimniecībām; 2.b) pasākumi, kas nodrošina kompensāciju uzņēmumiem, bet nav cenu pasākumi (abi kopā saukti par “ienākumu pasākumiem”); un 3) ieņēmumi no enerģētikas uzņēmumu virspelņas (no jauniem šādai peļņai piemērotiem nodokļiem vai nodevām).

apmērā, kas kopā veido 63 % no visiem enerģētikas fiskālajiem pasākumiem ES (attiecīgi aptuveni 36 %, 14 % un 13 % no kopējiem ES izdevumiem par enerģētikas fiskālajiem pasākumiem). Tām seko Spānija ar 13,5 miljardiem EUR (8 % no kopsummas) un Nīderlande ar 10,6 miljardiem EUR (6 % no kopsummas). Visās pārējās dalībvalstīs neto budžeta izmaksas bija no 3 % (Polija) līdz 0,01 % (Grieķija) no kopējiem ES izdevumiem par enerģētikas fiskālajiem pasākumiem.

Relatīvā izteiksmē — kā daļu no valsts 2023. gada IKP — vislielākās neto budžeta izmaksas radīja Slovēnijas, Horvātijas un Maltas īstenotie pasākumi (attiecīgi 1,89 %, 1,77 % un 1,6 % no to IKP). Tām sekoja Austrija (1,56 %) un Vācija (1,45 %). Ungārijā (1,34 %), Portugālē (1,25 %), Čehijā (1,18 %), Itālijā (1,04 %) un Nīderlandē (1,03 %) budžeta izmaksas pārsniedza ES27 vidējo rādītāju (0,97 %).

Makroekonomiku pēdējos gados ievērojami ietekmējuši vairāki kompleksi un dinamiski faktori. Covid-19 pandēmija pakāpeniski norima un ierobežojumi tika atcelti, bet tajā pašā laikā saasinājās Krievijas agresija Ukrainā, kam sekoja krīze, un draudēja saasināties situācija Tuvajos Austrumos, kā rezultātā pieauga ģeopolitiskā spriedze. Šie notikumi ir būtiski ietekmējuši ekonomiskos apstākļus ES un tās dalībvalstīs. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada ziemas ekonomikas prognozi¹⁶⁰ izaugsme gan ES, gan eurozonā ir bijusi mērenāka, nekā gaidīts (0,5 % 2023. gadā, kas ir nedaudz mazāk par iepriekšējā, rudens, prognozē paredzētajiem 0,6 %). ES līmenī vērojamā pagājušā gada pieticīgā izaugsme lielā mērā ir skaidrojama ar to, ka iepriekšējos divos gados ekonomika strauji atguvās pēc pandēmijas, savukārt kopējā inflācija 2023. gadā samazinājās straujāk, nekā gaidīts, un to lielā mērā veicināja enerģijas cenu samazināšanās.

Šie faktori un attiecīgā ietekme uz dalībvalstu ekonomiku ir būtiski iespaidojuši to ekonomikas sniegumu, kā arī to valsts atbalsta pasākumu īstenošanu un izvērtēšanu, kuri pieņemti, reaģējot uz šīm norisēm. Runājot par dalībvalstīm, kas piešķīra relatīvā izteiksmē vai aplēsto atbalsta elementu ziņā vislielākās atbalsta summas, jānorāda, ka Vācijas un Ungārijas ekonomika 2023. gadā nedaudz saruka (attiecīgi par 0,3 % un 0,8 %), savukārt Spānijā izaugsme pārsniedza vidējo rādītāju (2,5 %). Bet, ja aplūko dalībvalstis, kas piešķīra relatīvā izteiksmē vai aplēsto atbalsta elementu ziņā vismazāko atbalsta summu, jāsecina, ka Dānijā bija vērojams viduvējs pieaugums (0,5 %), bet Kipras izaugsme pārsniedza vidējo rādītāju (2,4 %), savukārt Igaunijas ekonomika saruka par 3,5 %. Tas liecina, ka nav iespējams izdarīt pat provizoriskus secinājumus par valsts atbalsta ietekmi uz IKP pieaugumu, ja to aplūko atsevišķi, jo šī ietekme ir apvienota ar vairāku citu faktoru ietekmi, ņemot vērā apstākļu neviendabīgumu un nenoteiktību katrā dalībvalstī.

Iepriekš izklāstītā analīze un uzrādītie dati parāda, cik svarīgi ir krīzes atbalsta ietekmes novērtēšanā neaprobežoties tikai ar “galvenajiem skaitļiem”, kā arī to, ka pašlaik vēl nav pietiekami daudz datu, lai varētu novērtēt, vai pastāv kāda korelācija vai cēloņsakarība. Dalībvalstu enerģētikas sistēmas Ukrainā notiekošā kara sekas varētu nebūt izjutušas vienlīdz smagi, var pastāvēt atšķirības dalībvalstu ekonomikas struktūrā, īpaši tajā, cik liela vai nozīmīga ir to smagā rūpniecība vai

¹⁶⁰ *European Economic Forecast – Winter 2024, Institutional Paper 268*, 2024. gada februāris.

energoietilpīgās nozares, un/vai var būt atšķirības to enerģētikas nozares struktūrā. Turklāt var ievērojami atšķirties arī dalībvalstu spēja atbalstīt uzņēmumus. Valsts atbalstu apstiprina tad, ja ir ieviesti skaidri aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu, ka tas ir nepieciešams, samērīgs un nepamatoti nekropļo konkurenci, un pagaidu noteikumi būtu pakāpeniski jāatceļ, tiklīdz tirgus apstākļi to atļauj. Tāpēc ir paredzēts, ka atlikušo KPPR krīzes iedaļu darbības termiņš beigsies 2024. gada jūnijā.

6.3. Digitālās un zaļās pārkārtošanās un citu ES prioritāšu īstenošana

Lai gan valstij var būt svarīga loma konkurētspējas nodrošināšanai vajadzīgo ekonomisko apstākļu radīšanā, daudzas no darbībām, ko tā veic šajā nolūkā, var neietvert valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē, un ar valsts atbalsta pasākumiem vien tam parasti nepietiek.

Tomēr valsts atbalsta noteikumi sniedz dalībvalstīm daudzas iespējas sasniegt politikas mērķus, kas atbalsta labi funkcionējošu un taisnīgu ekonomiku, un novērst tirgus nepilnības. Šajā saistībā valsts atbalsta noteikumi tiek pārskatīti, lai nodrošinātu, ka tie atbilst paredzētajam mērķim, un tos saskaņotu ar ES zaļajiem, digitālajiem un noturības mērķiem.

Līdz 2023. gada beigām Komisija bija pabeigusi gandrīz visu galveno valsts atbalsta pamatnostādņu pārskatīšanu. Pārskatītajās pamatnostādnēs ir norādīts, kā dalībvalstis var atbalstīt savu ekonomiku, jo īpaši investīcijas zaļajās un digitālajās tehnoloģijās, nepamatoti nekropļojot konkurenci vienotajā tirgū, bet veicinot globālo konkurētspēju¹⁶¹.

- Lai veicinātu **zaļo pārkārtošanos**, Klimata, vides aizsardzības un enerģētikas atbalsta pamatnostādnes (CEEAG) un ETS valsts atbalsta pamatnostādnes atvieglo atbalstu zaļajai ekonomikai saskaņā ar ES zaļo kursu, vienlaikus palīdzot aizsargāt ES ekonomikas konkurētspēju. Tās dod dalībvalstīm iespēju atbalstīt atjaunīgās enerģijas ražošanas izvēršanu, dekarbonizēt rūpniecisko ražošanu un atbalstīt energoietilpīgus lietotājus, kas konkurē starptautiskā mērogā.
- Dalībvalstis saskaņā ar KPPR var arī izstrādāt atbalsta pasākumus atjaunīgajai enerģijai, uzglabāšanai un rūpniecības dekarbonizācijai. Šo noteikumu mērķis ir dot tik ļoti nepieciešamo stimulu atjaunīgās enerģijas un dekarbonizētu ražošanas procesu ieviešanai un paātrināt to. Lai gan atbalsta shēmas ir jāizveido un atbalsts jāpiešķir līdz 2025. gadam, atbalstu var izmaksāt arī nākamajos gados. Pieredze, kas gūta saistībā ar šo vienkāršoto regulējumu, palīdzēs plānot turpmāko rīcību nākotnē.
- Valsts atbalsta noteikumi risina arī **globālās konkurētspējas problēmas**: piemēram, KPPR dod dalībvalstīm iespēju izveidot vienkāršas un iedarbīgas shēmas, ar ko atbalstīt pāreju uz neto

¹⁶¹ Komisija izņēmuma kārtā var arī apstiprināt atbalstu ārpus pamatnostādnēm un saskaņā tieši ar LESD. Piemēram, 2023. gada 27. jūlijā Komisija apstiprināja Austrijas atbalsta pasākumu 28,8 miljonu EUR apmērā, kas bija paredzēts, lai atbalstītu *Sandoz GmbH* penicilīna ražotnes modernizāciju Tirolē; šis pasākums palīdzēs saglabāt pēdējo pilnībā integrēto amoksicilīna ražošanas līniju ES un tādējādi veicinās pirmās nepieciešamības un dzīvību glābjošu zāļu piegādes drošību; sk. lietu SA.62915 — Austrija — *Aid for maintaining Sandoz penicillin production in Kundl (Tyrol)*.

nulles emisiju ekonomiku nepieciešamā stratēģiskā aprīkojuma ražošanu (proti, akumulatoru, saules enerģijas paneļu, vējturbīnu, siltumsūkņu, elektrolīzeru un oglekļa uztveršanas un uzglabāšanas aprīkojuma ražošanu, kā arī svarīgāko komponentu ražošanu un saistīto kritiski svarīgo izejvielu ražošanu un atgūšanu).

- Ja pastāv reāls risks, ka trešo valstu jurisdikcijās piedāvātu subsīdiu dēļ investīcijas šādā stratēģiskā aprīkojumā tiks aizvirzītas prom no ES, dalībvalstis var sniegt valsts atbalstu, kura apmērs nepārsniedz atbalsta summu, kas pieejama par līdzvērtīgu investīciju otrā vietā, vai summu, kas vajadzīga, lai stimulētu uzņēmumu veikt investīciju EEZ (tā sauktais finansējuma deficīts), atkarībā no tā, kura summa ir mazāka.
- ES valsts atbalsta noteikumiem ir būtiska nozīme arī **digitālās pārkārtošanās** atbalstīšanā. Piemēram, jaunās Platjoslas pamatnostādnes ir saskaņotas ar jaunākajām tirgus tendencēm un tehnoloģiju attīstību, ieskaitot ļoti augstas veiktspējas tīklus un 5G izvēršanu. Turklāt, ņemot vērā pusvadītāju ārkārtīgo stratēģisko nozīmi, Komisija ir noteikusi kritērijus, saskaņā ar kuriem apstiprināms valsts atbalsts, kas nepārsniedz finansējuma deficītu, ES Mikroshēmu aktā definēto pirmo tāda veida iekārtu izveidei ES.
- Vēl viens piemērs ir Reģionālā atbalsta pamatnostādnes (RAP), kas atbalsta **investīcijas mazāk attīstītos ES reģionos**, ieskaitot investīcijas zaļo un digitālo mērķu sasniegšanā. 2021. gadā Komisija palielināja kopējo maksimālo atbalsta intensitāti, lai atbalstītu Eiropas zaļā kursa un Digitālās stratēģijas mērķus, tādējādi radot papildu stimulus šādām investīcijām mazāk attīstītos ES reģionos.
- Visbeidzot, svarīgs valsts atbalsta instruments, kas nodrošina, ka ES tiek izstrādātas un ieviestas progresīvas tehnoloģijas, ir **svarīgi projekti visas Eiropas interesēs (IPCEI)**. *IPCEI* dod dalībvalstīm iespēju apvienot valsts resursus ar mērķi attīstīt stratēģiski svarīgas nozares un tehnoloģijas, kas ir visas Eiropas interesēs, bet attiecībā uz ko tirgus viens pats ne vienmēr spēj nodrošināt vajadzīgos rezultātus, piemēram, mikroelektronikas, ūdeņraža un mākoņpakalpojumu nozari. *IPCEI* dod iespēju īstenot stratēģiskas, kopīgi izstrādātas, inovatīvas pārrobežu pētniecības un izstrādes darbības un to rezultāta pirmo rūpniecisko ieviešanu. Tie arī dod iespēju īstenot atvērtas infrastruktūras projektus. Šīs iniciatīvas rada ievērojamu plašāku ietekmi visā ES. Ar 2023. gada grozījumu Vispārējā grupu atbrīvojuma regulā (VGAR) Komisija ir arī atvieglējusi MVU iespēju piedalīties šādos *IPCEI*.

Tātad 2022. gadā rūpniecības atbalsts¹⁶², ieskaitot atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar iepriekš minētajām pamatnostādnēm, kopumā sasniedza 106,85 miljardus EUR, kas ir aptuveni 0,26 % no ES IKP un 238 EUR uz vienu iedzīvotāju ES. Kā minēts iepriekš, pēdējos 10 gadus galvenais politikas mērķis, kam izmaksāts šis atbalsts, ir bijusi vides aizsardzība, arī enerģijas taupīšana, un 2022. gadā šim mērķim izmaksātā atbalsta summa sasniedza 41,5 miljardus EUR, t. i., 38,8 % no kopējā

¹⁶² Rūpniecības atbalsts ir gada ziņojumos norādītie 2022. gada valsts atbalsta izdevumi (atbalsta elementa izteiksmē), izņemot valsts atbalstu šādiem politikas mērķiem: “kultūra”, “mantojuma saglabāšana” un “kompensācija par dabas katastrofu radītiem zaudējumiem”. Analīzē nav iekļauts arī krīzes atbalsts, t. i., valsts atbalsta izdevumi, kas radušies saistībā ar Covid-19 krīzi, un valsts atbalsta izdevumi, kas radušies, reaģējot uz Krievijas iebrukumu Ukrainā.

rūpniecības atbalsta jeb aptuveni 0,1 % no ES IKP un 92 EUR uz vienu iedzīvotāju. Savukārt atbalsts, kas izmaksāts *IPCEI* pasākumu ietvaros, 2022. gadā sasniedza 1,04 miljardus EUR, bet investīciju atbalsts, kas saskaņā ar RAP piešķirts akumulatoru nozares atbalstam, bija 262 miljoni EUR.

Runājot par procesu — lielāko daļu valsts atbalsta pasākumu, kas, visticamāk, neradīs bažas par konkurenci, dalībvalstis var īstenot tieši, pamatojoties uz VGAR kritērijiem, bez iepriekšējas paziņošanas Komisijai un tās apstiprinājuma. 2022. gadā dalībvalstis saskaņā ar valsts atbalsta grupu atbrīvojumiem īstenoja 2203 pasākumus, kas ir 84 % no visiem jaunajiem valsts atbalsta pasākumiem jeb 93 % no jaunajiem pasākumiem, no kuru vidus ir izslēgti krīzes pasākumi (par ko paziņots saskaņā ar Covid-19 pagaidu regulējumu un K(P)PR vai kas īstenoti saskaņā ar to principiem). Paredzams, ka šī tendence turpināsies arī 2024. gadā, jo 2023. gada jūnijā tika pieņemts mērķorientēts VGAR grozījums, kas vēl vairāk vienkāršo un paātrina atbalstu ES zaļās un digitālās pārkārtošanās mērķiem.

6.4. Labi funkcionējoša vienotā tirgus saglabāšana ar mērķi nodrošināt konkurētspējīgu ES ekonomiku

Kā liecina Komisijas 2023. gada oktobra Ziņojums par ES rīcībpolitiskajām iniciatīvām, kas veicina investīcijas tīrajās tehnoloģijās¹⁶³, ES, pateicoties izlēmīgām darbībām, kas veiktas saskaņā ar Eiropas zaļo kursu, to vidū arī valsts atbalsta politikā veiktām darbībām, virza zaļo pārkārtošanos gan vietējā, gan globālā mērogā. Šajā pilnvaru termiņā Komisija ir izmantojusi valsts atbalsta noteikumus iestrādāto elastību, lai pielāgotos dalībvalstu un uzņēmumu vajadzībām, dotu iespēju ES ekonomikā izmantot zaļās un digitālās pārkārtošanās sniegtās iespējas un reaģētu uz krīzēm, vienlaikus ieviešot aizsardzības pasākumus, lai izvairītos no nepamatotiem konkurences izkropļojumiem un saglabātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus vienotajā tirgū.

Komisija ir apņēmusies nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus vienotajā tirgū gan no iekšējās, gan ārējās perspektīvas. Ja ārvalstu subsīdijas izkropļos konkurenci, kaitējot konkurentiem un patērētājiem, Komisija vajadzības gadījumā izmantos savus instrumentus, piemēram, tirdzniecības aizsardzības instrumentus un Ārvalstu subsīdiju regulu (ĀSR). ĀSR sāka piemērot 2023. gada 12. jūlijā, un ar to tiek nodots stingrs vēstījums, ka ES ekonomika joprojām ir atvērta tirdzniecībai un investīcijām, taču to neļaus apdraudēt un nelietīgi izmantot ārvalstu subsīdijām, kas izkropļo vienoto tirgu.

Tajā pašā laikā arī trešās valstis īsteno nozīmīgas atbalsta programmas, piemēram, ASV Inflācijas samazināšanas aktu (*IRA*), taču pieejamie dati par tā ietekmi uz ES ekonomiku līdz šim nav ļāvuši izdarīt pārliecinošus secinājumus. Tā kā tīro tehnoloģiju industrijā investīcijas tiek veiktas ilgtermiņā un pamatlīdzekļi kalpo ilgi, *IRA* konkrēto ietekmi uz investīcijām ES varēs novērtēt tikai pēc ilgāka laika.

¹⁶³ COM(2023) 684 final.

Tas tā ir arī tāpēc, ka konkurētspēju nevar balstīt tikai uz subsīdijām. Nav acīmredzamas korelācijas starp vispārējo ekonomisko sniegumu un piešķirtajām subsīdijām. Ir iesaistīti daudzi citi faktori, piemēram, inovācija, izmaksu efektivitāte un cilvēkkapitāls. Uzņēmumiem ir jābūt vajadzība ieviest jauninājumus, rast efektīvākus risinājumus un investēt. Rezultatīva konkurences politikas izpildes panākšana stimulē uzņēmumus ieviest jauninājumus un investēt un nodrošina, ka panākumus gūst tie uzņēmumi, kas piedāvā patērētājiem vislabākos produktus par pieņemamām cenām. Sabiedrības līmenī uzņēmumiem vajadzētu gaidīt uzticamas un pārredzamas institūcijas un publiskā sektora iestādes, stabilu makroekonomisko satvaru un tiesisko regulējumu, juridisko noteiktību un piekļuvi nepieciešamajām prasmēm un kvalitatīvai infrastruktūrai, jo tas viss atbalsta investīcijām labvēlīgu uzņēmējdarbības vidi.

To visu, kā arī vienu no pasaulē lielākajām integrētā tirgus zonām, nodrošina vienotais tirgus. Un tieši tāpēc tas ir konkurētspējīgs. Taču vienotais tirgus nav statisks sasniegums. ES ekonomikas veselība un konkurētspēja ir atkarīga no tā, cik veiksmīgi būs kopīgie un pastāvīgie centieni rūpēties par vienoto tirgu un nodrošināt, ka tas turpina atbilst reālajai ekonomiskajai situācijai. Un, lai nodrošinātu 650 miljardu EUR, kas katru gadu vajadzīgi divējādās pārkārtošanās procesam un mūsu ekonomikas noturībai¹⁶⁴, investīcijām galvenokārt būs jānāk no privātā sektora neatkarīgi no dalībvalstu fiskālās spējas. Turklāt joprojām ir nepieciešams arī ES finansējums, lai apmierinātu vajadzības pēc finansējuma, tai pašā laikā izvairoties no vienotā tirgus sadrumstalotības, ko rada (pagaidu) valsts atbalsta līmeņa atšķirības dažādās valstīs, un lai mazinātu reģionālās atšķirības. Ir jānovērš arī atlikušie šķēršļi, kas kavē rezultatīvu tirdzniecību vienotajā tirgū, lai uzņēmumi varētu pilnīgi izmantot vienotā tirgus potenciālu¹⁶⁵.

7. Konkurences noteikumu izpildes panākšanas ietekmes uz klientiem novērtēšana

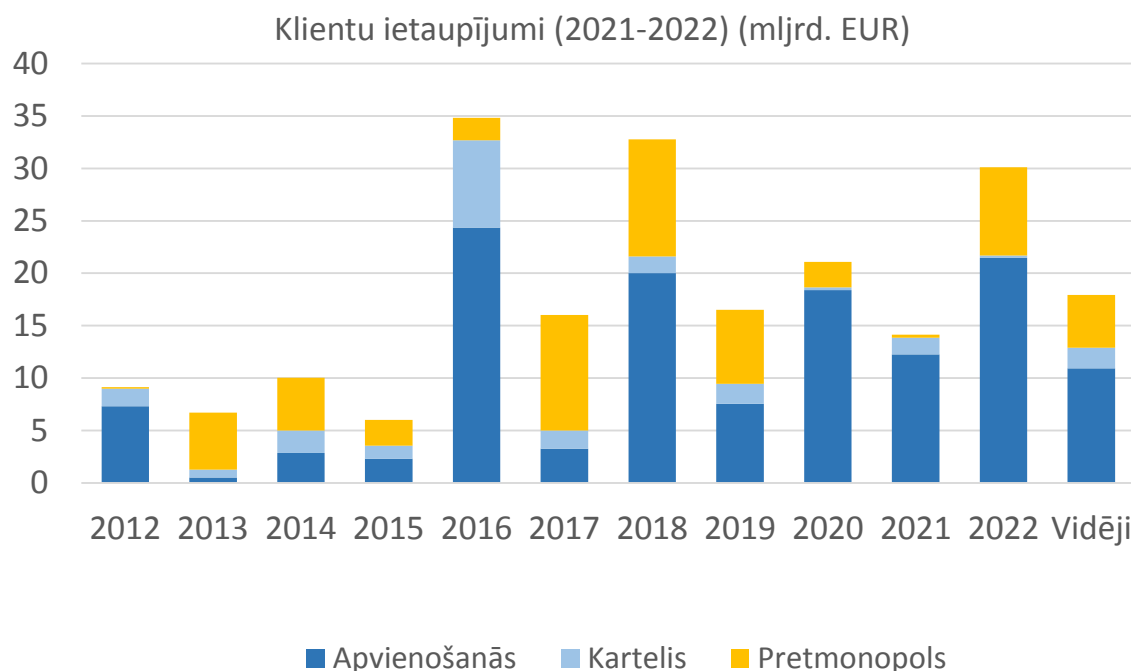
Saskaņā ar Konkurences ĢD aplēsēm pretmonopola un apvienošanās noteikumu izpildes panākšana, ko Komisija īstenojusi laikā no 2012. līdz 2022. gadam, klientiem kopumā ir radījusi tiešus ietaupījumus robežās no 145 miljardiem EUR līdz 250 miljardiem EUR. Pretmonopola un apvienošanās noteikumu izpildes panākšana klientiem ir radījusi tiešus ieguvumus vidēji aptuveni 13–23 miljardu EUR apmērā gadā. Vispārējie klientu ieguvumi no konkurences noteikumu izpildes

¹⁶⁴ Tiek lēsts, ka kopējās papildu investīcijas, kas vajadzīgas, lai sasniegtu divējādās pārkārtošanās mērķus, laikposmā no 2022. līdz 2030. gadam ir aptuveni 650 miljardu EUR gadā, sk. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategicplanning/strategic-foresight/2022-strategic-foresightreport_en#:~:text=It%20is%20estimated%2C%20at%20lower,regions%20in%20Europe%20and%20beyond un https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/qanda_23_3194.

¹⁶⁵ Paziņojumā COM(2024) 77 “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “2024. gada ziņojums par vienoto tirgu un konkurētspēju”” Komisija ir sniegusi vienotā tirgus un tā konkurētspējas analīzi, pievēršoties deviņiem konkurētspējas faktoriem: funkcionējošam vienotajam tirgum; piekļuvei privātajam kapitālam; publiskajām investīcijām un infrastruktūrai; pētniecībai un inovācijai; enerģētikai; apriņģumam; digitalizācijai; izglītībai un prasmēm; tirdzniecībai un atvērtai stratēģiskajai autonomijai.

panākšanas ietver arī izpildes panākšanas netiešo vai atturošo ietekmi, kā arī pozitīvo ietekmi uz inovāciju un kvalitāti. Šo ietekmi ir grūtāk izteikt skaitļos vai aplēst, bet tā, visticamāk, ir lielāka nekā tiešie klientu ietaupījumi. Nesen veikta papildu modelēšana, kurā tika modelēta konkurences noteikumu izpildes panākšanas ietekme uz makroekonomiku, liecina, ka pretmonopola un apvienošanās noteikumu izpildes panākšana, ko Komisija īstenojusi pēdējos 10 gados, vidējā termiņā līdz ilgtermiņā, visticamāk, palielinās reālo ES IKP par 0,6 % līdz 1,1 % salīdzinājumā ar bāzlīniju (tas atbilst 2019. gada IKP palielinājumam par 80–150 miljardiem EUR)¹⁶⁶.

8. diagramma. Klientu ietaupījumi (viduspunkti) 2012.–2022. gadā



Avots: Konkurences ĢD, pamatojoties uz iekšējiem datiem.

2023. gadā Konkurences ĢD turpināja strādāt ar projektu “Konkurences situācija ES”. Šā projekta mērķis ir izpētīt tirgus un rūpniecības koncentrācijas attīstību dažādās nozarēs un dalībvalstīs un apzināt nozares, kas, iespējams, darbojas slikti. Tajā tiks arī novērtēti un dokumentēti konkurences sniegtie labumi, cita starpā pamatojoties uz analīzi par cenas un koncentrācijas saikni konkrētās nozarēs, makroekonomisko modelēšanu un uzņēmumu apsekojumu. Šajā nolūkā Konkurences ĢD izmantos rezultātus, kas gūti divos sagatavošanās pētījumos, no kuriem vienu veikusi ESAO (galīgais ziņojums gaidāms 2024. gadā) un otru — ārējais konsultants (galīgais ziņojums saņemts 2023. gada decembrī, vēl nav publicēts).

¹⁶⁶ Eiropas Komisija, Konkurences ģenerāldirektorāts, Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts, Kopīgais pētniecības centrs, Archanskaia, E., Cai, M., Cardani, R., et al., Modelling the macroeconomic impact of competition policy: 2021 update and further development, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2022.

8. Konkurences ĢD darba metožu modernizēšana atbilstoši pašreizējām un turpmākajām izpildes panākšanas vajadzībām

8.1. Digitālie organizācijas darba risinājumi

2023. gadā Konkurences ĢD turpināja pārveidot savas darba metodes saskaņā ar pārskatīto Komisijas Digitālo stratēģiju¹⁶⁷. Tika paplašināts lietu izskatīšanas lietotnes *CASE@EC* lietojums. Tai pašā laikā 2023. gadā sekmīgi turpinājās pretmonopola un karteļu izpildes panākšanai izmantotās vecās lietu pārvaldības sistēmas aizstāšana ar *CASE@EC*, un paredzams, ka tā tiks pabeigta 2024. gadā.

2023. gadā Konkurences ĢD arī turpināja uzlabot un digitalizēt saziņu ar ārējām personām. Tika pārstrādāta lietotne *COMP Cases*¹⁶⁸, kas dod iespēju publicēt lietas un palīdz iedzīvotājiem un ārējām ieinteresētajām personām piekļūt publiskiem konkurences datiem, tos meklēt un eksportēt. Turklāt Eiropas Konkurences tīklā izmantotais sadarbības rīks *ECN2* tagad atbalsta ĀSR ietvaros īstenoto sadarbību izpildes panākšanas jomā. Ir modernizēti arī daudzi citi Konkurences ĢD veiktajās izpildes panākšanas darbībās izmantoti rīki, piemēram, *eRFI*¹⁶⁹, *eLeniency*¹⁷⁰, *eConfidentiality*¹⁷¹, kā arī lietotnes *State Aid Notification (SANI2)*¹⁷² un *Reporting (SARI2)*¹⁷³. Konkurences ĢD pastāvīgi uzlabo ar lietām saistītās arvien lielākā apjomā iesniegtās informācijas apstrādi. 2023. gadā tika pārveidots arī rīks *eDiscovery*, ko lietu izskatīšanas komandas izmanto, lai izskatītu lielu daudzumu dokumentu, proti, tika uzlabota tā funkcionalitāte un lietotāju pieredze.

8.2. Datu analīze un tehnoloģijas

Tehnoloģiju jomas vadītāja komanda — Konkurences ĢD datu analīzes un tehnoloģiju struktūrvienība — 2023. gadā turpināja un attīstīja savu darbību. Šī komanda konsultē konkurences komisāru un ģenerāldirektoru. Tā arī virza un pārrauga visas Konkurences ĢD iniciatīvas un darbplūsmas, kas saistītas ar datiem un tehnoloģijām. Tehnoloģiju jomas vadītāja komanda ir izcilības centrs, kas ar digitāliem izmeklēšanas rīkiem un datu zinātni atbalsta Konkurences ĢD izpildes panākšanas instrumentus. Tā arī sniedz modernu tiesu ekspertīzes IT (*FIT*) atbalstu, kā arī palīdzību izlūkošanā un izmeklēšanā. Visbeidzot, šī struktūrvienība aktīvi darbojas digitālās izmeklēšanas ekspertu tīklā EKT datu aizsardzības un konkurences noteikumu izpildes panākšanas darba grupā.

Konkurences ĢD nodrošina, ka visas procedūras pastāvīgi atbilst datu aizsardzības noteikumiem, bet tai pašā laikā raugās, lai šī aizsardzība netiktu izmantota ļaunprātīgi — ar mērķi traucēt vai kavēt

¹⁶⁷ Eiropas Komisijas paziņojums Eiropas Komisijas digitālā stratēģija “Nākamās paaudzes digitālā komisija”, C(2022) 4388 final, 30.6.2022.

¹⁶⁸ Sk. <https://competition-cases.ec.europa.eu/search>

¹⁶⁹ Sk. https://competition-policy.ec.europa.eu/mergers/procedures/erfi_lv

¹⁷⁰ Sk. https://competition-policy.ec.europa.eu/antitrust-and-cartels/leniency/eleniency_lv

¹⁷¹ Sk. https://competition-policy.ec.europa.eu/index/it-tools/econfidentiality_lv

¹⁷² Sk. https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/forms-notifications-and-reporting_lv

¹⁷³ Sk. https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/overview_lv

izmeklēšanu. 2023. gadā Vispārējā tiesa lietā T-451/20 *Meta* nosprieda, ka Komisijai ir tiesības apstrādāt persondatus konkurences izmeklēšanas vajadzībām un ka Komisijas piemērotās procesuālās garantijas pilnīgi atbilst pienākumiem, kas Komisijai jāpilda saskaņā ar ES datu aizsardzības noteikumiem¹⁷⁴.

8.3. Pastiprināts trauksmes cēlēju rīks

Komisija nodrošina trauksmes cēlēju rīku — mehānismu, ko sabiedrības locekļi var izmantot, lai anonīmi ziņotu par aizdomām par karteļa darbībām vai citām ar konkurenci nesaderīgām darbībām, piemēram, ļaunprātīgu dominējoša stāvokļa tirgū izmantošanu. 2023. gada janvārī Komisija paplašināja anonīmā trauksmes cēlēju rīka darbības jomu, dodot privātpersonām un uzņēmumiem iespēju ziņot arī par aizdomām par pārkāpumiem, kas saistīti ar apvienošanos un valsts atbalstu¹⁷⁵.

9. Aizstāvības un informatīvie pasākumi, kas atbalsta konkurences politiku un izpildes panākšanu

Komisija 2023. gadā turpināja vairākos līmeņos īstenot konkurences politikas aizstāvības un informatīvos pasākumus, lai uzlabotu ES konkurences politikas iedarbīgumu. Īpaši jāmin priekšsēdētājas izpildvietnieces M. Vestageres dalība pasākumos un preses konferencēs, interviju sniegšana un darbības sociālajos medijos. Konkurences ĢD augstākā līmeņa vadītāji piedalījās informatīvos pasākumos dalībvalstīs. Šie pasākumi papildina Konkurences ĢD ārējās komunikācijas iniciatīvas, piemēram, paziņojumus presei, politikas kopsavilkumus, informatīvos biļetenus un darbības sociālajos medijos.

2023. gadā Komisija organizēja ceļojošo debašu sēriju “Markets for People” (“Tirgi tautai”), kas no 2023. gada aprīļa līdz 2024. gada sākumam notika piecās vidēja lieluma pilsētās piecās dažādās ES valstīs. Komisija aicināja dažādu politikas jomu personības diskutēt par konkurences politikas ekonomisko un sociālo ietekmi uz cilvēku dzīvi. Norises vietas, runātāji un temati tika noteikti kopā ar valstu konkurences iestādēm, Komisijas pārstāvniecībām dalībvalstīs un vietējiem *Europe Direct* centriem. Pirmās debates notika 2023. gada aprīlī Modenā, Itālijā, otrās — 2023. gada jūnijā Zalcburgā, Austrijā, trešās debates notika 2023. gada oktobrī Salamankā, Spānijā, bet ceturtais — 2023. gada decembrī Brno, Čehijā.

2023. gada jūnijā Komisija ar konferenci Briselē nosvinēja 20 gadus, kas apritējuši kopš brīža, kad sākās ES pretmonopola noteikumu izpildes panākšana saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1/2003, un šī konference bija daļēji saistīta ar Komisijas veikto Regulas (EK) Nr. 1/2003 izvērtējumu, kas vēl turpinās. Tā pulcēja izpildiestādes, privātos praktiķus, iekšējos konsultantus un akadēmisko aprindu pārstāvjus, lai apspriestu un pārdomātu pašreizējā pretmonopola procesuālā satvara sasniegumus, vajadzības un problēmas.

¹⁷⁴ Vispārējās tiesas 2023. gada 24. maija spriedums *Meta Platforms Ireland / Komisija*, T-451/20, EU:T:2023:276.

¹⁷⁵ Sk. https://competition-policy.ec.europa.eu/index/whistleblower_lv.

10. Konkurences politika Eiropas un pasaules kontekstā

10.1. Spēku apvienošana konkurences kultūras veidošanā Eiropas un pasaules mērogā

Politikas saskaņotības nodrošināšana ar Eiropas Konkurences tīkla palīdzību

Kopš 2004. gada Komisija un visu ES dalībvalstu VKI sadarbojas Eiropas Konkurences tīklā (EKT)¹⁷⁶. EKT mērķis ir nodrošināt, ka uzņēmumiem, kas iesaistās uzņēmējdarbības praksē, kura ierobežo konkurenci un var ietekmēt tirdzniecību starp ES dalībvalstīm, iedarbīgi un saskaņoti tiek piemēroti ES pretmonopola noteikumi. 2023. gadā Komisija ar EKT starpniecību turpināja nodrošināt saskaņotu Regulas (EK) Nr. 1/2003 piemērošanu. Regulā ir ietverti divi galvenie sadarbības atbalsta mehānismi. Pirmkārt, VKI informē Komisiju par katru jaunu izmeklēšanu pirmā oficiālā izmeklēšanas pasākuma posmā. Otrkārt, VKI pirms noteiktu veidu lēmumu pieņemšanas apspriežas ar Komisiju. 2023. gadā tīklā tika sākti 140 jaunu izmeklēšanu un Komisijai tika iesniegti 88 paredzētie lēmumi.

Arī citi EKT darba virzieni nodrošina saskaņotu konkurences politikas izpildes panākšanu ES. EKT locekļi regulāri tiekas, lai apspriestu lietas, politikas jautājumus un stratēģiski svarīgus jautājumus. 2023. gadā horizontālajās darba grupās un nozaru apakšgrupās tika noorganizētas pavisam 48 sanāksmes, kurās dažādu iestāžu konkurences eksperti apmainījās viedokļiem un pētīja paraugpraksi.

Pastāvīgs un konstruktīvs iestāžu dialogs

Eiropas Parlaments, Padome, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja un Eiropas Reģionu komiteja ir galvenie Komisijas partneri pastāvīgajos dialogos par konkurences politiku.

2023. gadā priekšsēdētājas izpildvietniece M. Vestagere piedalījās vairākās viedokļu apmaiņās un strukturētos dialogos Eiropas Parlamentā, to vidū viedokļu apmaiņās un dialogos ar Ekonomikas un monetāro komiteju, Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komiteju, Nodarbinātības un sociālo lietu komiteju un Juridisko komiteju. Priekšsēdētājas izpildvietniece M. Vestagere piedalījās arī plenārsēžu debatēs par konkurences politiku un ES reakciju uz ASV Inflācijas samazināšanas aktu.

Padomē priekšsēdētājas izpildvietniece M. Vestagere 2023. gadā piedalījās viedokļu apmaiņā un debatēs par konkurences politikas jautājumiem un ilgtermiņa konkurētspēju un ražīgumu, tai skaitā vairākās Konkurētspējas padomes (iekšējais tirgus un rūpniecība) sanāksmēs.

10.2. Sadarbība konkurences politikas jomā visā pasaulē

Daudzpusējās attiecības

2023. gadā Komisija turpināja aktīvi iesaistīties starptautiskos konkurences jautājumu forumos, piemēram, ESAO Konkurences komitejā, Starptautiskajā Konkurences tīklā, kur Komisija turpināja

¹⁷⁶ Komisijas paziņojums par sadarbību Konkurences iestāžu tīklā, OV C 101, 27.4.2004., 43. lpp., un OV C 374, 13.10.2016., 10. lpp.

pildīt uz trim gadiem uzticētos līdzpriekšsēdētājas pienākumus Apvienošanās darījumu darba grupā, kā arī ANO Tirdzniecības un attīstības konferencē (*UNCTAD*). Komisija turpināja centienus uzlabot starptautiskos noteikumus par subsīdijām. Subsīdiu noteikumu reforma ir viena no ES galvenajām prioritātēm PTO tirdzniecības noteikumu modernizēšanā.

Dīvpusējās attiecības

2023. gada martā Komisija un ASV konkurences iestādes tikās trešajā Kopīgās tehnoloģiju konkurences politikas dialoga sanāksmē, kur pārrunāja sadarbību godīgas konkurences nodrošināšanā un sekmēšanā digitālajā nozarē. 2023. gada maijā notika ES un ASV Tirdzniecības un tehnoloģiju padomes ceturtnā ministru sanāksme.

2023. gadā Komisija turpināja sadarbību konkurences politikas jomā ar trešām valstīm, tostarp turpināja īstenot tehniskās sadarbības programmas ar vairākām Āzijas¹⁷⁷ un Āfrikas¹⁷⁸ valstīm. Komisija turpināja sarunas ar mērķi noslēgt brīvās tirdzniecības nolīgumus (BTN) ar Austrāliju, Indiju, Indonēziju, Taizemi un ESA¹⁷⁹.

Attiecībā uz ES paplašināšanās kandidātvalstīm¹⁸⁰ un potenciālajām kandidātvalstīm¹⁸¹ Komisijas galvenais politikas mērķis ir palīdzēt tām izpildīt Līgumā par Eiropas Savienību un Eiropadomes noteiktos dalības kritērijus¹⁸², lai tās varētu pievienoties ES. Piemēram, Komisija palīdz kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm saskaņot to tiesisko regulējumu pretmonopola, apvienošanās un valsts atbalsta jomā ar ES *acquis* un izveidot labi funkcionējošas un funkcionāli neatkarīgas konkurences iestādes.

2023. gada novembrī Eiropas Komisija pieņēma 2023. gada paplašināšanās dokumentu kopumu, kurā sniegts detalizēts novērtējums par pašreizējo situāciju Rietumbalkānos, Turcijā, Gruzijā, Moldovā un Ukrainā un to gūto progresu ceļā uz pievienošanās ES¹⁸³. Ņemot vērā Ukrainas un Moldovas sasniegtos rezultātus un notiekošos reformu centienus, Komisija ir ieteikusi Eiropadomei sākt pievienošanās sarunas ar šīm abām valstīm — ar nosacījumu, ka tiks veikti konkrēti pasākumi¹⁸⁴.

¹⁷⁷ Sk. <https://asia.competitioncooperation.eu/>

¹⁷⁸ Sk. <https://africa.competitioncooperation.eu/>

¹⁷⁹ Piecas austrumu un dienvidu valstis: Komoru Salas, Madagaskara, Maurīcija, Seišelas un Zimbabve.

¹⁸⁰ Valstis, kurām uz Eiropas Komisijas ieteikuma pamata Eiropadome ir piešķīrusi kandidātvalsts statusu: Albānija, Bosnija un Hercegovina, Gruzija, Melnkalne, Moldova, Serbija, Turcija, Ukraina un Ziemeļmaķedonija.

¹⁸¹ Potenciālā ES kandidātvalsts: Kosova.

¹⁸² Sīkāku informāciju par dalības kritērijiem skatīt vietnē: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/conditions-membership_lv

¹⁸³ Sk. https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/strategy-and-reports_lv

¹⁸⁴ Eiropadome 2023. gada 14. decembrī nolēma sākt pievienošanās sarunas ar Ukrainu un Moldovu. Eiropadome aicināja Padomi pieņemt attiecīgās sarunu programmas, tiklīdz būs veikti attiecīgie pasākumi, kas izklāstīti attiecīgajos Komisijas 2023. gada 8. novembra ieteikumos.

Attiecībā uz Gruziju Komisija ir ieteikusi Eiropadomei piešķirt Gruzijai kandidātvalsts statusu — ar nosacījumu, ka tiks veikti vairāki pasākumi¹⁸⁵.

¹⁸⁵ Eiropadome 2023. gada 14. decembrī piešķir Gruzijai kandidātvalsts statusu ar nosacījumu, ka tiks veikti attiecīgie pasākumi, kas izklāstīti Komisijas 2023. gada 8. novembra ieteikumā.

2023 PĀRSKATS PAR

